

ടാഗോർകഥകൾ

(രണ്ടാം ഭാഗം)

പതിമൂന്നാം പതിപ്പ്

പ്രൊഫ. ഡോ. രാമമണിനാഥ്,

എഡിറ്റർ

ഭാരതീയ കമ്മ്യൂണിസ്റ്റ് പാർട്ടി. (ഭാരതീയ ഭാഗം.)

പേര്: രാജകുമാരൻ
മുറ നമ്പർ: 12345

പ്രതിഭാഷകൻ:

പ്രതിഭാഷകൻ: രാജകുമാരൻ
ബി. എ. ഐ. ഐ.

"രാജകുമാരൻ" എന്ന പേരിൽ

എഴുതിയ പത്രം.

പ്രകാശനം.

പ്രതിഭാഷകൻ

പ്രകാശനം 1954.01.15

ഒന്നാം പതിപ്പ്— പ്രതി ൭൦൦.

ഒരു പ്രാനമന.

ഏവിടെ മനസ്സ് നിർമ്മമാകുന്നു, ശിരസ്സ് സമുന്നതമാകുന്നു;

ഏവിടെ ഉത്താനം സ്വതന്ത്രമാകുന്നു;

ഏവിടെ ലോകം ഇടുങ്ങിയ ഗുഹദീപ്തികളാൽ ഖണ്ഡങ്ങളായി മുറിക്കപ്പെടാതിരിക്കുന്നു;

ഏവിടെ വാക്കുകൾ സന്നാതനമായ സത്യത്തിന്റെ അഗാധതയിൽനിന്നു പുറപ്പെടുന്നു;

ഏവിടെ അക്ഷീണപരിശ്രമം പരമമായ പരിപൂർണ്ണതയെ ലക്ഷ്യമാക്കുന്നു;

ഏവിടെ വിദവകനിർമ്മിത അമോഹനാചാരങ്ങളാകുന്ന ശുശ്രൂഷയമ്മണലിൽ നല്ല മാറ്റമാകാതിരിക്കുന്നു;

ഏവിടെ മനസ്സ്, അനവതവിസ്തൃതങ്ങളായ വിചാരങ്ങളിലേക്കും, വാക്കുകളിലേക്കും അങ്ങയാൽ, മുന്നോട്ടു നയിക്കപ്പെടുന്നു;

അവിടെ, യഥാർത്ഥമായ ആ സ്വാതന്ത്ര്യസങ്കേതത്തിൽ, ജ്വാൽപിതാവേ! ഏന്റെ മാതൃഭൂമി, ഉണർന്ന പ്രാവശിക്കുമാറാകേണമേ!

ഗീതാഞ്ജലി- ൩൫-ാം ഗാനം.

പ്രസ്താവന

“എഷ്വരിലെ കവിമാരുന്” എന്നു
 ഇന്ത്യാ വൈസറോടായിരുന്ന
 “മാർസിഡുപ്രഭു”പ്രശംസിച്ചിട്ടുള്ള, സേർ.
 രവീന്ദ്രനാഥടാഗോറിക്കുറ കൃതികൾ, യൂറോ
 പ്യയിലെ പല ഭാഷകളിലേക്കും തർജ്ജമെയ്യ
 വരുന്ന ഇക്കാരണത്താൽ, മലയാളത്തിലേക്കും ഭാ
 ഷാന്തരം ചെയ്യുന്നതിനപ്പുറം ഭിന്നാഭിപ്രാ
 യമുണ്ടാകവാൻ തരമില്ല. എന്നാൽ, നവീന
 ങ്ങളായ ആശയങ്ങളെ ആനന്ദമായ രീതിയിൽ
 പ്രതിപാദിക്കുന്നവരായ ആ ഉൽകൃഷ്ട കൃതി
 കളെ, എന്തുപോക്കയില്ലെന്നയാലും, പാരിഭാ
 ഷപ്രഭുക്കന്മാരാണ്, വളരെ സൂക്ഷിച്ചുവേണ്ടതാ
 ണെന്നതിന്നു സംശയമില്ല. ഈ പുസ്തക
 ത്തിൽ ചേർത്തിട്ടുള്ള കഥകളെല്ലാം ഞാൻ ഓ
 നോരോ കാലങ്ങളിൽ,- കോളേജുവിദ്യാർത്ഥി

യായിരുന്ന കാലമുതൽ,- ഓരോ മാസികകളിൽ പ്രസിദ്ധ
 പ്പെടുത്തിട്ടുള്ളവയാണ്. ഞാൻ തർജ്ജിമ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു മുഴുവ
 ണം ഇംഗ്ലീഷിൽ നിന്നാണ്. “എന്റെ കൃതികളുടെ അപൂ
 ുണ്ണവും, ഏതാനും അനലംകൃതവും ആയ ഒരു സ്വപ്നവും മറ്റൊ
 രേ ഇംഗ്ലീഷുതർജ്ജിമകളിൽ കാണുകയുള്ളു. നിങ്ങൾ തന്നെ
 കളിൽനിന്നുതന്നെ നേരിട്ടു തർജ്ജിമചെയ്യുന്നതായാൽ അവി
 കം നന്നായിരിക്കും”. എന്നോ മറ്റൊരു സേർ ടാഗോർതന്നെ, മറ്റൊ
 രക്കോടുവെച്ചു ഞാൻ കണ്ടുസംസാരിച്ച അവസരത്തിൽ, എ
 ന്നോടു പറയുകയുണ്ടായി.

ഞാൻ ചെയ്തിട്ടുള്ളത് ഒരു അനുപദേശമേയല്ല. ഞാൻ കഥകളിലെ സ്ഥായിയായ രസത്തെ പൂർണ്ണമായി ആസ്വദിച്ചു. ആ രസം മലയാള വായനക്കാർക്കും അനുഭവയോഗ്യമായിത്തീരാനാണെന്നദ്ദേശിച്ചു. മൂലത്തിലെ അസ്സല്യങ്ങളായ ചില ധ്വനികളെ അധികം വിസ്തരിക്കുകയും, ചിലതെല്ലാം മലയാള രീതികൾ സെരിച്ചു ഭേദപ്പെടുത്തുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മൂലത്തിലെ ഒരു വസ്തുനയും വാചകവും തർജ്ജിമയെന്നതെ ഞാൻ വിട്ടുകൊണ്ടിട്ടില്ലെന്നു സഭയെയും പറയാം.

മൂലകവിയോട് എനിക്ക് ആദ്യംമുതൽക്കേ അറിയപ്പെട്ടതും, നേരിട്ടുകണ്ടുസംസാരിക്കുന്നതിന്നു മാഗ്യമുണ്ടായ അവസരത്തിൽ നേരിട്ടവയെ വർദ്ധിപ്പിച്ചുള്ളതും ആയ എന്റെ ഭക്ഷിബഹുമാനങ്ങളെ പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിന്, എളിയവനായ എന്നാൽ മഹാതപസ്വിയായിട്ട് സാധിക്കയില്ലെന്നുള്ള ഒരു ബോധവും, എന്റെ ഈ സംരംഭത്തെ, ദരിദ്രനായ ഒരു ഭക്ഷണാൽ ഹൃദയപൂർവ്വകം ചെയ്യപ്പെടുന്ന ഒരു പാഷ്പേതയപ്പോലെ, ആ ദിവ്യവേഷൻ സസന്തോഷം സ്വീകരിക്കാതിരിക്കയില്ലെന്നുള്ള ഒരു വിശ്വാസവും, ആ പുണ്യാത്മാവിനോടുള്ള ബഹുമാനാഭരണങ്ങൾ ഈ തർജ്ജിമയിലെ വീഴ്ചകളെ പൊറുക്കുന്നതിന്നു മഹാമനസ്സു നേരായ മലയാള വായനക്കാരെ സഹായിക്കുമെന്നുള്ള ഒരു ആശയം ആണ് എന്നെ ഈ സാഹസത്തിന്നു ധൈര്യപ്പെടുത്തിട്ടുള്ളത്. ടാഗോർ കൃതികൾ വായിച്ചു പരിചയമില്ലാത്ത മലയാളികൾക്ക്, ആ കവിസ്വാർത്ഥമനേക്കറിച്ച്, അപൂർണ്ണമായിട്ടുള്ള ഒരു ജ്ഞാനം സമ്പാദിക്കുന്നതിന് ഈ പുസ്തകം സഹായിക്കുമെങ്കിൽ ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായി.

സേർ ടാഗോർ എഴുതിട്ടുള്ള ചെറുകഥകൾ തന്നെ ബങ്കാലിയിൽ പന്ത്രണ്ടു വാല്യങ്ങൾ ഉണ്ടെന്നാണ് അറിയുന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളെ മലയാളത്തിലേക്കു പരിഭാഷപ്പെടുത്തുന്നതിന് എനിക്ക് അദ്ദേഹം നേരിട്ട പൂർണ്ണാനുവാദം ത

നിട്ടുണ്ട്. കേരളനായ ഒരു ഭാഗ്യവശം സർവ്വവേദകർമ്മങ്ങളും അനുവദിച്ചുനഗ്നനായിരുന്ന ഈശ്വരനെപ്പോലെ, അദ്ദേഹം, എന്റെ നേരെ പ്രസാദിച്ച പ്രദർശിപ്പിച്ച ആ മൗഢ്യത്തിനും അനഗ്രഹത്തിനും ഞാൻ ഇതാ കൃതജ്ഞതയ്ക്കായി പുളകിതഗാത്രനായി, പരസ്യമായി, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പരിശുദ്ധ പാദങ്ങളിൽ, ഒരു ഭണ്ഡനമസ്സാരം ചെയ്യുന്നു. അല്ലാതെ, എന്നാൽ മറ്റൊരു സാധിക്കും?

ഈ പുസ്തകത്തിൽ വെറു കഥകളാണ് അടങ്ങിയിട്ടുള്ളത്. ഞാൻ തന്നെ തർജ്ജിമചെയ്തിട്ടുള്ള വേറെ ഏഴെണ്ണക്കൂടി ഒരോ മാസികകളിൽ ഇനിയും കിട്ടപ്പോകൂ. അതും, വേണ്ടി വന്നാൽ ഇനിയും പരിഭാഷപ്പെടുത്തുവാൻ ശ്രമിക്കിവെച്ചിട്ടുള്ള കഥകളും ചേർത്ത്, രണ്ടാംഭാഗവും, സൗകര്യപോലെ വേറെ ഭാഗങ്ങളും, പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തേണമെന്ന് ആഗ്രഹമുണ്ട്. ഈ ഒന്നാം ഭാഗം സാമുവേൽസ് ആസ്റ്റോർകരമായിത്തീർക്കുമെങ്കിൽ ആ കൃത്യവും ഞാൻ അചിരേണ നിവ്വഹിക്കുന്നതാണ്.

ഈ പുസ്തകത്തെ വളരെ വേഗത്തിലും, ഇത്രയും കേൾക്കാനും അച്ചടിച്ചതന്ന “വാണികരേബരം” അച്ചുകൂടം ഉടമസ്ഥനായ മാർട്ടിൻമാർവ്വലോന കണ്ടുവരിയത് അവർകളോടും, പല വിധത്തിലും എന്നെ ഈ വിഷയത്തിൽ സഹായിച്ചിട്ടുള്ള കണ്ണിളി വാസുദേവൻ മുസ്സ് അവർകളോടും എനിക്കുള്ള ഏതെങ്കിലും കൃതജ്ഞതയെ പ്രദർശിപ്പിച്ചും, ഇപ്പോൾ മരണമടയ്ക്കുന്ന ഈ സാഹിത്യസംരംഭം വിജയപ്രദമായിത്തീരുന്നതിനായി ശ്രമിക്കുന്ന പ്രാർത്ഥിച്ചും ഈ പ്രസ്താവനയെ ഇവിടെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു.

തൃശ്ശിവപേരൂർ
 ൧൦-൯-൧൯൦൪

എന്ന് - പരിഭാഷകൻ,
 പുത്തന്തെക്കൽ കാമമേനോൻ

വിഷയനുകൂലനിക.

൧.	മുൻ പ്രായ്ക്കൻ	...	...	...	...	...	...
൨.	പ്രസ്താവന	...	...	...	...	...	...
൩.	അദ്ധ്യക്ഷൻ, സെക്രട്ടറി, കൗൺസിലർ, ജീവചരിത്രം	...	...	...	...	...	...

൧.	ജാൻ കൃതാന്തംനായി.	...	...	...	...	...	...	...	൧.
൨.	കണ്ഡുലിവാല	...	...	...	...	...	...	...	൧൭.
൩.	സൂക്ഷിപ്പാൻ എല്ലിച്ച മുതൽ	...	...	...	...	...	...	...	൩൪.
൪.	അസ്ഥികൂടം.	...	...	...	...	...	...	...	൫൪.
൫.	ബാൾരാത്രി.	...	...	...	...	...	...	...	൭൩.
൬.	ശ്വേഷസഹോദരി	...	...	...	...	...	...	...	൧൦൪.
൭.	തപാൽ മാസ്റ്റർ.	...	...	...	...	...	...	...	൧൨൭.
൮.	ഗിരിബാല.	...	...	...	...	...	...	...	൧൪൧.
൯.	ജാൻ വീട്ടിലേക്കു പോകുന്നു.	...	...	...	...	...	...	...	൧൫൮.

സേർ-രവീന്ദ്രനാഥടാഗോർ.

ജീവചരിത്രസംശ്ലേഷം.

ഇന്ത്യയിലെ പൗരാണിക മഹാകവികളെല്ലാം സ്വാതന്ത്ര്യാനുകൂലമായ പ്രജാശാസനം കൂടിയിരുന്നു. ഹിന്ദുക്കളുടെ ജീവിതം മുഴുവനും മതത്തിൽ മുക്കിയെടുത്തതാണെന്നതിൽ, ഹൈന്ദവമതത്തെ ശ്രോധിക്കുന്ന സാഹിത്യാദികളിൽ, മനുഷ്യഹൃദയത്തെ ഉൽകൃഷ്ടവും നിർമ്മലവുമാക്കിയെടുത്ത മതത്തിന്, പ്രാധാന്യം കല്പിച്ചുകാണുന്നതിലോ, ഇന്ത്യയിൽ, മഹാകവികൾ തന്നെ മതതത്ത്വപരമായോ സത്യാസത്യേച്ഛയോയായിരിക്കുന്നതിലോ, അശേഷം അതുതപ്പെടുത്തിയില്ല. ഇന്ത്യയിലെ കവിപുരസ്കാരമായി ചിലർ തന്നെയാണ്, ഹിന്ദുമതത്തിന്റെ ജീവനാഡികളായ യതീശ്വരന്മാർ. അനശ്വരപ്രകൃതികളായ വാല്മീകിപുരാണപ്രകൃതികൾ, അനന്യമായ അവരുടെ ഉത്തമഗുണങ്ങളെ നിർമ്മിച്ചത്, മനുഷ്യസഞ്ചാരംകൂടി സാധാരണയായുണ്ടാകാത്ത ചോരാദണ്ഡങ്ങളിൽ വെച്ചാണ്. അവരുടെ ആ 'അനന്യസന്ദേശങ്ങൾ' ആണ്, ഇന്നും 'പരിസ്ഥിതിലോക'ത്തെ അതുതപ്പെടുത്തിയും, ആനന്ദിപ്പിച്ചും, ആകർഷിച്ചും വരുന്നത്. അപ്രകാരമുള്ള സത്യാസകവികളുടെ വിശിഷ്ടപരമ്പര അവസാനിച്ചിട്ടില്ലെന്ന്, നിശ്ചയം ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്ന സത്യാസവർത്തനം ലോകമഹാകവിയായ ശാന്തിനികേതാശ്രമനാഥനായ (സേർ;ഡോക്ടർ,)രവീന്ദ്രനാഥടാഗോർ,(കെടി;ഡി.സി.എൽ.)

രവീന്ദ്രനാഥടാഗോർ ജിസ്താബ്ധം ൧൮൯൧-൧൯൦൪-ൽ കല്പിതയിൽ, വിദ്യാതനായ മഹാജാതി ദേവേന്ദ്രനാഥടാഗോറിന്റെ പുത്രനായി, സമ്പൽസമൃദ്ധിയുള്ള 'ടാഗോർകുഡുംബ'ത്തിൽ ജനിച്ചു. പഴക്കംകൊണ്ടും, പ്രാമാണ്യംകൊണ്ടും, സമ്പത്തുകൊണ്ടും ബങ്കാളത്തിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട കുഡുംബങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് ടാഗോർകുഡുംബം. വേദശാസ്ത്രാധികരിയും, ഉപനിഷത്തുഷ്ടിയിൽ പ്രത്യേകിച്ചും അപാരമായ പാണ്ഡിത്യം സമ്പാദിച്ചവനും, ജീവിതത്തെ ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു 'ബലിപൂജ'യായി ഗണിച്ച്, അനിശ്ചിതമായ വരത്തെയും വ്യവസ്ഥിതമായ ഇഹത്തെയും സംയോജിപ്പിച്ച് അനുഭവപ്പെടുത്തിവന്നിരുന്നവനും ആയ ഒരു അസാധാരണപുരുഷനായിരുന്നു മഹാജാതി ദേവേന്ദ്രനാഥടാഗോർ. രവീന്ദ്രനാഥനിൽ വികസിച്ചുകാണുന്ന അസാധാരണമായ ആത്മജ്ഞാനദൃഷ്ടിയും, അപാരമായ കൃതജ്യയും, നിസ്സീമമായ സാമൂഹ്യസ്നേഹവും, ഏതെപ്പൂർവ്വമായ സഹതാപവും, ഏകീകൃതകൊണ്ടിരിക്കുന്ന സ്വദേശസ്നേഹവും, ഏകാന്തസമാധിയിലുള്ള താല്പര്യവും, മർദ്ദഭേദം വെള്ളുന്ന ഫലിതവും, കറകളഞ്ഞ കവിതാപവും, അദ്ദേഹത്തിന്നു പിന്തുണയായി, മഹഷിയിൽനിന്നു സിദ്ധിച്ചിട്ടുള്ളവയാണ്. എന്നാൽ യഥാർത്ഥമായ കവിതാവിഷയത്തിൽ പുത്രൻ പിതാവിനെ അത്യാനന്ദം അഭിശയിക്കുന്നുണ്ട്.

മഹാകവിയുടെ മാതാവു കട്ടിക്കാലത്തുതന്നെ മരിച്ചു പോയതുകൊണ്ട്, ബാല്യം മുതലേ അദ്ദേഹം പ്രകൃതിയെയാണ് മാതാവായി അംഗീകരിച്ചു ആശ്രയിച്ചു പോന്നിട്ടുള്ളത്. മാതാവിന്റെ മരണശയ്യയെക്കുറിച്ച് തനിക്ക് കാൽ തോന്നുന്നുണ്ടെന്നും, അസന്നമരണയായ അവളുടെ വാടി വിളർച്ച മറ്റൊരുന്നിൽ അന്നു യാതൊരു നൃതനവികാശത്തെയും ഉല്പാദിപ്പിച്ചില്ലെന്നും, പിന്നീടാണ് മരണത്തിന്റെ അർത്ഥവും വിവരവും തനിക്ക് അറിയാറായതെന്നും, അദ്ദേഹം ഒരിക്കലും പ്ര

സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. തന്റെ കഴിക്കാവുന്നതെല്ലാം ചെയ്യാൻ ഇദ്ദേഹം തയ്യാറായിരുന്നു.

'സൗഭാഗ്യമാണ്' എന്റെ ബാല്യകാലത്തിൽ, സ്വപ്നത്തിലെ സാധാരണമായ ഒരു വിശേഷം. ഞാൻ അക്കാലത്ത് അല്പനേരമുള്ള അറുപ്പു ചുട്ടായി മാത്രമേ നേരിട്ടുകൊണ്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ, അദ്ദേഹം വീട്ടിൽ എവിടെയെങ്കിലും ഉണ്ടായിരുന്നാൽ, പരിശുദ്ധമായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സന്നിധി നശിക്കി. അവിടെയെല്ലാം ചുറ്റിപ്പിടിച്ചു, എല്ലാം പ്രശാന്തമാക്കി. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു കൊണ്ട്, 'എന്താൽ ഒരു തടവുകാരനെപ്പോലെയാണ്, എന്നെ പഠിപ്പിക്കാൻ വളർത്തിയത്. ഞാൻ അന്നു ജനപാതവിട്ടപ്പോൾ തന്നെത്തന്നെയും, പുറത്തുള്ള മലകളെക്കുറിച്ച് സ്വന്തമായി ഒരു സ്വപ്നപരമ്പരയെ സമ്പാദിക്കാൻ ശ്രമിക്കാറുണ്ട്. അന്നുമുതൽക്കുതന്നെ എനിക്കു പ്രകൃതിയോട് അതിപ്രതിപത്തിയാണ്. ആകാശത്തിൽ തടിച്ച മേഘങ്ങൾ കൊന്നാന്നായി കയറുന്നതുകൊണ്ട് ഞാൻ സദാശാശ്വതികളാൽ ഭ്രാന്തനായിത്തീർന്നു. ബാല്യകാലത്തിലെ ഏകാന്തതയ്ക്ക് പൊരുൾ. എനിക്കു പേരുപറയുവാൻ അറിയാതിരുന്ന എഴുത്തു കണിയാൽ— പ്രകൃതിയാൽ— ഞാൻ ദുഃഖമായും സവിശേഷമായും സംഗ്രഹമായിരുന്നു എന്നും, അത് അനവരതം എന്റെ മനസ്സിൽ നവനവങ്ങളായ സ്മരണകളായി കാഴ്ചപ്പെട്ടു. എന്നെ സന്തോഷിപ്പിച്ചു. എന്റെ ഒരു ഉത്തമസ്നേഹിതനായിരുന്നു ഏതും എനിക്കു തോന്നിയിട്ടുണ്ട്.

ഈ ലോകത്തിലെ കഷ്ടതകളെല്ലാം തെറ്റായ സമ്പ്രദായമാണ്. സീമപ്പെട്ടതായ മിഷണറിയുടെ പേർ അമിതമായ ഒരു തത്വജ്ഞാനിയാണ്. മിഷണറിയുടെ പേർ, ഒന്നാമതായി ഐ. വി. എസ്. പേർക്കു മുമ്പു മരിച്ചയാളാണ്. 'സൗഭാഗ്യമാണ്' അദ്ദേഹം

മൊഗോൾ വിശ്വവിപ്ലവമായ ചിത്രകലയാണ് പത്മിമാരിൽ ഒന്നാണ് പ്രസിദ്ധപ്പെട്ട 'മാരി' എന്ന ബഹുമാനിക നടത്തിപ്പോയത് 'അപൂർണ്ണഗാനം', 'എന്റെ ജീവിതം' മുതലായി അനേകം സർഗ്ഗങ്ങളുടെ ഭാഗമായിരുന്നു. ശ്രീമതി സുബ്ബകുമാരിദേവി (ടി.സി.സ്) ഗോഷൽ രവീന്ദ്രനാഥൻ സഹോദരിയാണ്.

ടാഗോറിന്റെ വ്യാഖ്യാനകാലം ഉൾപ്പെടെയുള്ള സാഹിത്യത്തിൽ അദ്ദേഹം അസംസ്കൃതകലയുടെയും അനേകങ്ങളുടെയും ഉദാഹരണമായി 'മിസ്സ' ഗാനമാക്കി ഉൾപ്പെട്ടു. മുഴുവൻതന്നെ കവയിലുള്ളതിനായി ഒരു സൂര്യോദയത്തിന്റെ പ്രകാശത്തിൽ അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും പ്രസ്താവിക്കാറുണ്ട്. ഗ്രന്ഥം നിശ്ചയം ചെയ്തിട്ടുള്ളതും ആയിരുന്നു ടാഗോറിന്റെ സൂര്യോദയം. അദ്ദേഹത്തിന് അതിൽ അടങ്ങിയ ആത്മമായ ചെറുപ്പനിമിത്തം. വല്ല സമയത്തും ബാധിച്ച്, സൂര്യൻ പൊക്കം കഴിഞ്ഞുപോയതിന്, അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും 'സൂര്യ'ൽ ഒരു ജനനിക്കാരുണ്ടാകാം! ഈ സംഭവത്തെക്കുറിച്ച് അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് മറുപടി ടാഗോറിനെ സൂര്യനിൽ വിടവിച്ച്, സ്വന്തമായി പ്രത്യേകം ഇരുന്നാഥനാക്കി എടുത്തു. അവരിൽനിന്നും തന്റെ സഹോദരിമാരിൽനിന്നും ടാഗോൾ അങ്ങനെയ്ക്ക് ചെറുസംഗതികളും പഠിച്ചു. കവിത, സംഗീതം, നാട്യശാസ്ത്രം മുതലായ വിഷയങ്ങളിൽ ജനനാലോചനയിൽ വാസനയായ അദ്ദേഹം ആ വകുപ്പുകളിൽ അതിവേഗത്തിൽ പ്രത്യേകപാഠവും സമ്പാദിച്ചു. നല്ല പാട്ടോ, കവിതയോ, കേട്ടാൽ അക്കാലത്തുതന്നെ രവീന്ദ്രനാഥൻ ആസ്വാദിച്ച്, അന്നത്താൽ മുമ്പ് ഇരിക്കാറുണ്ട്. നേവാരങ്ങളെ പതിവായി ഉപനിഷത്തുക്കൾ പഠിയ്ക്കാനും ചെറുപ്പവരായ ഒരു കവ്യംബത്തിൽ, ദൈവസാക്ഷിയായ ഒരു ആത്മാവ് പഠിക്കുന്നതിന് വളർത്തുന്ന മൊഗോൾ.

കൂടുതൽ തിരിച്ചറിയപ്പെടാത്ത മനുഷ്യകുടുംബം കിഴക്കൻ
നാടുകളായിരുന്നു.

[illegible]

പാലക്കാട് സാഹിത്യസംരംഭങ്ങൾ വളരെ ചെറുപ്പത്തിൽത്തന്നെ ആരംഭിച്ചു. ഡബ്ലിവാസ്കർന്റെയും, 'വിദ്യാ' പത്രികയുടെയും കവിതകളാണ് ആദ്യത്തിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കവിതാധാരണയെ, ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചത്. വൈദ്യനാഥകവകളുടെ ശൈലി ഇന്നും പാലക്കാട്ടിൽ സ്ഥാപിതമായി പ്രചരിപ്പിച്ചുവരുന്നുണ്ട്. തന്റെ ഒരു കവിതാപരിഷ്കാര കാലത്താണ് ഡി. പാലക്കാട് അദ്ദേഹം എഴുതുന്നത്.

'മെ ദിവസം പ്രഭാതത്തിലാണ്' എന്ന് ഡോക്ടർ സൂചിപ്പിച്ച സന്ദർഭമാണിത്. ഓക്സ്, ഓർ, മോറോ എന്നിവയെ പരിശോധിക്കുക. അത് നവോദ്യമായ ഒരു കാഴ്ചയായിരുന്നു. എന്റെ മനോഭാവത്തിൽനിന്നുള്ളതും ദിവ്യമായ തോന്നും, പ്രതിപ്രകാശിപ്പിക്കുക. മോറോ മുഴുവൻ അത് നവീകരണ സംഗീതമായി നിറഞ്ഞു. മെറ്റീരിയലിലുള്ള ഹൃദയങ്ങളും, ഗതാഗതം ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യരും, ഭാഷിക്കുന്ന കട്ടികളും, എല്ലാം, ആ ദിവ്യതയ്ക്കിന്റെ, ഇന്നത്തെ വിവരങ്ങൾ വെളിച്ചം ആ പ്രദേശത്തിന്റെ, മോറോ മോറോ ഉടമസ്ഥൻ എന്നിരിക്കേ തോന്നി. എന്റെ ദിവ്യതയോടും ആ അനുഭവം നിറഞ്ഞ നിസ്സാരമായ വ്യത്യാസങ്ങൾ എല്ലാം നശിപ്പ്, എന്റെ ഹൃദയം സ്നേഹസന്താനങ്ങളിൽ പൂർണ്ണമായി. അത് ഒരിക്കൽ, ഓർ മിതമായതിലേക്ക് പോയപ്പോൾ, ആ കാഴ്ച അവിടെനിന്നും കാണാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ, സാധിച്ചില്ല. പ്രപഞ്ചത്തെപ്പറ്റിയ പ്രത്യേകപ്പെട്ടവർ സർവ്വശക്തൻ ഉന്നതമായ മിതമായ ആവശ്യമില്ല, ഉള്ളതല്ലെന്നൊക്കെ ഏകദേശമായും മതി' അന്നാണ്, എനിക്ക് ഒന്നാമതായി ആത്മാവ് അനന്തമായ പ്രകാശിച്ചത്. ഓർ കണ്ട ദിവ്യമായ ആ കാഴ്ചയെയാണ്, പിന്നീട്, എന്റെ കൈകളിൽ വെളിക്കാൻ ഓർ ശ്രമിച്ചിട്ടുള്ളത്. നമ്മുടെ അനന്തതയ്ക്കിടയിൽ മറയ്ക്കുന്ന മുഴുവനെ നീക്കമെങ്കിൽ, ജീവിതത്തിന്റെ മോറോയും പരമവും ആയ പരിപൂർണ്ണത ഉപദേശമുമാകാം. അതാണ് എന്റെ സന്ദേശം.

മോറോയിൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ പതിനെട്ടാമത്തെ വയസ്സിൽ, ഇതുപോലെത്തന്നെ മെറ്റീരിയലിൽനിന്നും മോറോയെ പിന്മാറ്റി. പിന്നീട്, പക്ഷെ, പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ നവീകരണവും നിത്യമായ ഇഷ്ടത്തിന്റെ മോറോയും.

[illegible][illegible]

அந்தோணி நுகர்ந்து, தலைவரின் கையாடலில் தோல்வியடைந்தான். இவ்வாறு தோல்வி அடைந்த பின்னர், இவன் தனது தாயை அழைத்து வந்தான். இவ்வாறு தோல்வி அடைந்த பின்னர், இவன் தனது தாயை அழைத்து வந்தான்.

പിറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. "നിങ്ങളുടെ രാജ്യം വരട്ടെ" എന്നു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. അതു തന്റെ വാഗ്ദാനമായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ദൈവം മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്നവർക്കായിട്ടാണ് ഈ പ്രാർത്ഥന. അതുകൊണ്ട്, ദൈവം മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്നവർക്കായിട്ടാണ് ഈ പ്രാർത്ഥന. അതുകൊണ്ട്, ദൈവം മുമ്പാകെ നിൽക്കുന്നവർക്കായിട്ടാണ് ഈ പ്രാർത്ഥന.

[illegible]

[illegible][illegible]

ചാരതോലാസരമണ്ണപണ്ടിലേക്കു നീക്കിവെക്കുകയാണ് ചെയ്തത്.

തനിക്കു നേരിട്ടവാനു അടുത്തിരിക്കുന്നതായിക്കണ്ടു ആവത്തു് അമിതമോശം സംഭവിച്ചു, ടാഗോറിന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവസിയെ പെട്ടെന്നു കാലാവസ്ഥയെ പ്രാപിച്ചു. കുറച്ചുമാസംകഴിഞ്ഞപ്പോഴെയും മകൾ ക്ഷയരോഗത്താൽ മരിച്ചു. അധികം താമസിയാതെ, വിഷമിക പിടിച്ചു തന്റെ ഏതെങ്കിലും അവരെ പിന്തുടന്നു അക്കാലത്തെ തന്റെ ഭയങ്കര രോഗത്തെക്കുറിച്ച് അദ്ദേഹം ഇങ്ങിനെ എഴുതുക മിൻ കുന്നു. — 'ആ നഷ്ടങ്ങൾ വാസ്തവത്തിൽ അനാഗാതങ്ങളായിരുന്നു. ആ നാശത്തിലും ജീവന്റെ നിറവും പരിപൂർണ്ണതയുമാണ് എനിക്കു തോന്നിയത്. എല്ലാം നശിക്കുന്നതായി തോന്നിയാലും സൂക്ഷ്മത്തിൽ ഒരു പരമാണുവോലും നശിക്കുന്നില്ലെന്നും, നശിക്കുവാൻ പാടില്ലെന്നും എനിക്കു ബോദ്ധ്യം വന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടാകട്ടെ ഞാൻ അങ്ങിനെ സമാധാനപ്പെട്ടു. ജീവന്റെ 'നാവു' അത്രമാത്രം എന്നെ ആകർഷിച്ചു. മരണം എന്നത് അപൂർണ്ണതയിൽ നിന്നു പൂർണ്ണതയിലേക്കുള്ള ഗുണകരമായ ഒരു ദാനം മാത്രമാണെന്നു ഞാൻ അറിഞ്ഞു'

ഇക്കാലത്താണ് സുപ്രസിദ്ധമായ "ഗീതാഞ്ജലി" എഴുതിയത്. ആ കാലത്തെക്കുറിച്ച് ടാഗോറിന്റെ നിരൂപകനും, ശാസ്ത്രീയകേരണത്തിൽ ഒരു പ്രാപകനും ആയ 'സി. എഫ്. ആൻഡ് റൂസ്സ്' ഇപ്രകാരം പറയുന്നു — 'ടാഗോറിന്റെ ജീവിതത്തിൽ വലിയ ഒരു പരിണാമമുണ്ടായത് ഇക്കാലത്താണ്. ആദ്യകാലത്തിൽ അദ്ദേഹത്തിന്നു പ്രകൃതിയിലെ ബാഹ്യമായ കാഴ്ചകളിൽ തോന്നു പിടുന്ന പ്രകൃതിയും കാലാന്തരത്തിൽ തീരെ അപ്രത്യേകമായ ഒരു ആത്മീയതയെ രേഖപ്പെടുത്തിപ്പിടിക്കുന്ന മറ്റൊരു പ്രകൃതിയും കാഴ്ചയിലുള്ളതും ആയിരുന്നു അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദൃഷ്ടി

ശ്രമേണ ആത്മീയതയോടെ കൈകൾക്കുമായി വളരെ ഒടുവിൽ സമൃദ്ധ പ്രപഞ്ചപരമായിത്തീർന്നു. ദൈവികമായ സമ്പന്നതയോടെയും, വസ്തുവിൽ തന്നെയും ആത്മീകമായ യഥാർത്ഥതയോടെയും, ചെറുനഗരമായ വസ്തുക്കൾതന്നെ കാലാനുരണിതമായിത്തീർന്നു. തെളിഞ്ഞു പർവ്വതമായിത്തീർന്നു, ദൈവിക കാന്തിയെ വിതരണം ചെയ്യുന്നു, ഇതാണ് ഓഗോറിക്കൻ ആശയങ്ങളുടെ സവിനയമായ ശക്തിയും, ദൈവശിഷ്യത്വം.

ശരീരസൗന്ദര്യത്തോടെയും, തലമുറ പുരുഷൻ വിദ്യാഭ്യാസത്തിൽ അടുത്തിരുന്ന ഇംഗ്ലീഷ്സാഹിത്യവേദനയും ഓഗോർ അടുത്തവർഷത്തിൽ വീണ്ടും ഇംഗ്ലാണ്ടിലേക്കുപോയി അവിടെ വെച്ചാണ് തലമുറ കവിതകൾ രിപ്പോളും താൻ തന്നെ ഇംഗ്ലീഷിലേക്കു തർജ്ജിമ ചെയ്തത്. അദ്ദേഹം തലമുറ സകല കൃതികളും ഒന്നാമതായി എഴുതി. മറ്റൊരു വലിയതായ ബുക്കിംഗ്ഹാം തന്നെയാണ് അക്കാലത്ത് ഇംഗ്ലണ്ടിൽ വെച്ചു നടത്തിയുള്ള പ്രസിദ്ധങ്ങളാണ്, 'സോഡൻ' എന്ന ഉൽകൃഷ്ടഗ്രന്ഥം ഒരു മഹാകവി, താൻ മാതൃഭാഷയിൽ രചിച്ചിട്ടുള്ള കൃതികളെ തീരെ സംബന്ധമില്ലാത്ത മറ്റൊരു ഭാഷയിലേക്കു താൻ തന്നെ തർജ്ജിമ ചെയ്തു. അതുതന്നെയാണു വളരെ നൂതനവ്യക്തിത്വമായ ഒരു ഭിന്നഭാവത്തിലുള്ള ആനന്ദിപ്പിക്കുക എന്ന അസാധാരണ കൃത്യം ആദ്യമായി നടന്ന ചുരുക്ക രവീന്ദ്രനാഥ് ടാഗോർ ആണു. അതും, തലമുറയിൽ, പല അപരങ്ങളും, ശാസ്ത്രങ്ങളും. ഗദ്യത്തെ പ്രകാരം രചിച്ചതാണ്. 'സോഡൻ' എന്നാണ് അന്നത്തെ അനൗകൃതമായ നൂതനവ്യക്തിത്വം. 'സോഡൻ' എന്നാണ് ഗീതാജ്ഞാതർജ്ജിമയെക്കുറിച്ച്. ഓഗോർ തന്നെ ചൊല്ലുന്നത്. 'സോഡൻ' എന്നാണ് അന്നത്തെ അനൗകൃതമായ ആ ഭാഷയെക്കുറിച്ച്. 'സോഡൻ' എന്നാണ് അന്നത്തെ അനൗകൃതമായ ആ ഭാഷയെക്കുറിച്ച്. 'സോഡൻ' എന്നാണ് അന്നത്തെ അനൗകൃതമായ ആ ഭാഷയെക്കുറിച്ച്.

യിട്ടുള്ളതു ഗീതാജ്ഞിയുടെ തർജ്ജമാണ്, എന്നാണ് ഇംഗ്ലാണ്ടിൽ വെച്ച് ഇംഗ്ലീഷുകാർ അദ്ദേഹത്തിന്നു സമർപ്പിച്ചതായ ഒരു മംഗളപത്രത്തിൽ ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. — 'ഈ ശ്രദ്ധദത്തമായ അജ്ഞാതം അസാമാന്യ ബുദ്ധിശക്തി അഞ്ച് എത്രയും പരിശുദ്ധമായ കാർയ്യത്തിന്നുതന്നെ ഉപയോഗപ്പെട്ട ഒരി അഞ്ച് ഏതേതിന്നു സദാചാര്യത്തെയും, മനസ്സിന്നു തെളിവിനേയും കണ്ണങ്ങൾക്കു സംഗീതമാലു വിയേയും, കണ്ണുക്കൾക്കു മനോഹരമായ നൂറു ചിത്രങ്ങളേയും, ആത്മാവിന്നു അർത്ഥാർത്ഥ വിപുലമായ ഉദ്യമത്തെക്കുറിച്ചുള്ള സ്മരണയേയും ഉണ്ടാക്കിത്തന്നിരിക്കുന്നു'

കാശ്ചാരിന്ന 'നോബൽ' സമ്മാനം കിട്ടിയവിവരം സുപ്രസിദ്ധമാണല്ലോ വിഷയാകോഷ്ടം, പ്രതിപാദ്യരീതികൊണ്ടും വാചിത്യഗുണങ്ങളിൽ നന്നാക്കത്തക്കവാനത്തെ അറിച്ച് 'ഗീതാജ്ഞി'ക്കാണ് എഴുത്തായിരം പവൻ സമ്മാനം ലഭിച്ചത്. സിദ്ധന്റിലെ ഒരു സാമിത്യകാരൻ. ഭാഗ്യവശാൽ, ഇംഗ്ലീഷു തർജ്ജിമ വരുന്നതിനുമുമ്പുതന്നെ, ഗീതാജ്ഞിയുടെ മൂലം ബക്കാർ യിൽ വായിപ്പാൻ സംഗത്യാനുകൂലനാണ് ആ സമ്മാനത്തിന് ഏകദേശം ആ സമ്മാനാനത്തെക്കുറിച്ചു യൂറോപ്പിലേയും അമേരിക്കയിലേയും പ്രധാനപ്പെട്ട പത്രങ്ങളും പ്രമാണപ്പെട്ട നിരൂപകന്മാരും പ്രശംസിച്ചിട്ടുള്ളതിന്നു കയ്യും കണക്കുമില്ല. അതിൽനിന്ന് ഏർപ്പെട്ട് റിസ്ക് എന്ന പ്രസിദ്ധനിരൂപകന്റെ അഭിപ്രായത്തിലെ ഏതാനും ഭാഗം മാത്രം താഴെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു:—

'ഗീതാജ്ഞി, നമ്മുടെ അടുത്തുള്ള വികാരങ്ങൾക്കു സ്വരൂപം ശബ്ദം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നു! അതു തമിഴുതൊഴിന്റെ, പുണ്യമായ ജീവിത-സമൃദ്ധിയിൽ നിന്നും, കല്പനാഭൈരിത്യത്തിൽനിന്നും, ആഗ്രഹങ്ങളിൽനിന്നും അനിവാര്യമായി ആവിഭവിച്ചതാകുന്നു അത് അംഗീകാരം. ഉൽകൃഷ്ടമായ ഒരു

വികാശവികസനത്തെയാണ് പൂർവ്വികകണനം അതിന്റെ കാതി, സംഗീതമായും മറ്റും മാറ്റം വരുത്തുന്നതാണ് അതിന്റെ സംഗീതം. പരമാവധി സാധ്യമായതിനേക്കാൾ സൂക്ഷ്മമായ പദ്ധതികളെയും കർമ്മപദ്ധതികളെയും നയിക്കുന്ന, തത്ത്വത്തിനെ മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുവരുന്നതാണ് അതു സാധിക്കുന്നതെന്നുള്ള ഒരു തീവ്രവികാശകരമായ, അതിന്റെ ഗാനം മറ്റൊരു നവീനമായ ശ്രമങ്ങളെയും, രാഷ്ട്രങ്ങളെയും മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുവന്നിട്ടില്ല, സാധാരണങ്ങളും, മിക്കവാറും മിക്കവാറും ആത്മ സാമൂഹികങ്ങളെത്തന്നെയാണ് ഉപയോഗപ്പെടുത്തിയുള്ളതും, എന്നാൽ അപരം മറ്റൊരു, അർത്ഥവും, സംഗീത സൂത്രവും പുറത്തുവെക്കുന്നത് അതിന്റെ ഫലം മാറ്റം വരുത്തും, അതിന്റെയും ആണ് സാധാരണ, യാതൊന്നി വാ മനസ്സിലാക്കാത്തവർക്കായി, അതുപോലെ മറ്റുള്ളവർക്കായി തീരാത്തവർ വായിക്കുന്നതാണ് സാധ്യമായ അനാദിതം, എന്നുവന്നാൽ അതിൽ, മറ്റൊരു കണനം അതിന്റെ അർത്ഥങ്ങളെത്തന്നെ ബോധനമായി, തത്ത്വം ഉപയോഗപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ടും സംഗീത മറ്റൊരു, ബാക്കിയുള്ളത് ഇതിനെത്തന്നെ ബോധനമായി വെച്ചു വായിച്ചത് നന്നെങ്കിലും

[illegible]

മേരിക്ക. മുതലായ രാജ്യങ്ങളിലെല്ലാം സഞ്ചരിച്ച്, പല സ്ഥലങ്ങളിലും വെച്ചു ഗംഭീരങ്ങളായ പ്രസംഗങ്ങൾ ചെയ്ത്, പെൺ സ്കൂളുക്കളെ ലോകമൊട്ടുക്കു പരിചിതങ്ങളാക്കിത്തീർത്തു മേരിക്കി എത്തിയ ടാഗോർ, ഇതാ, ഇതിനിൽ ഇന്ത്യയുടെ നാനാ ഭാഗങ്ങളിലും സഞ്ചരിച്ച്, ദിവ്യമായ തന്റെ വാക്യമാധുരിയിൽ ഭക്താത്മാക്കളെ മുഴുവൻ മഗ്നരാക്കിവരുന്നു.

അടുത്ത കാലത്ത്, അദ്ദേഹം രാജ്യഭാണസംബന്ധമായ സംഗതികളെക്കുറിച്ചും തനിക്കുള്ള അഭിപ്രായത്തെ ശരിയായും, ധൈര്യമായും പ്രസ്താവിക്കുവാൻ തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്. അദ്ദേഹം ഫ്രഞ്ചുകാരുടെ പ്രവൃത്തിക്കു സഹായം നൽകിയതായ സമ്പ്രദായത്തെക്കുറിച്ചും ലോകത്തിൽത്തന്നെ ജീവിച്ചുപോരുന്ന സ്വദേശാഭിമാനികളായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ലോകത്തെ അനുസരിക്കുന്ന യുദ്ധമാണ് എന്നു സത്യമായ വിചാരത്തെക്കുറിച്ചുള്ള അഭിപ്രായപ്രകടനമായും വേണ്ടിയിട്ടുണ്ട്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ എല്ലാ വാക്കുകളും എപ്പോഴും ചർച്ചാവിഷയമായിത്തീർന്നു കവിപാത്രങ്ങൾ ആകുന്നു.

സേർ. മഹീന്ദ്രനാഥഗോസ്വാമി ഇതിനിൽ പാലക്കാട്ടു ഒരു വന്ന അവസരത്തിൽ ഞാൻ അദ്ദേഹത്തെ, ഭക്തനായ ഒരു തീർത്ഥാടകനെന്നപ്പോലെ, ചെന്നു കണ്ടു. ഞാൻ, വിവിധ വിഷയങ്ങളെക്കുറിച്ചും, പ്രത്യേകിച്ച്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളെ മലയാളത്തിലേക്കു തർജ്ജമ ചെയ്യണമെന്നു പറഞ്ഞു, ഞാൻ തർജ്ജമ ചെയ്ത തർജ്ജമാക്കി കൊടുത്തു. 'ചെറുകുറുപ്പു' എന്നും, 'അർദ്ധശതകം' എന്നും എന്നും പേരിട്ടു. അദ്ദേഹം, എന്റെ ആഭ്യർത്ഥനയിലെ ഏറ്റവും പാവനമായ ഒരു ശുഭദിനമാണെന്നു ഞാൻ മറുപടിക്കുന്നു. ജീവിച്ചിരുന്നതായ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആ സ്മരണയും, അദ്ധ്വാനിച്ചിരുന്നതായി. ഈ രാത്രി ജീവനാളായ ഒരു ജീവിതത്തിനെ വാങ്ങാൻ മെച്ചപ്പെട്ട കവിത. നീറത്ത

പാർ ജ്ഞാനമാക്കിത്തീർത്തത് അദ്ദേഹമാണ്. ഒരുപ്രകാരം ഓരോ പാർ മുഴുവൻ ശുഭപ്രശ്നങ്ങൾ ധരിച്ച് ഒരു പ്രസംഗത്തിന് മുമ്പായി പ്രസംഗവിഷയം ഏഴുതിയിരുന്ന കറുത്ത കടലാസ്സ് ഒരു വെളുത്ത തൂണിയിൽ ചെത്തിത്തൂങ്ങിക്കിടന്നു. പിറ്റേദിവസം മുതൽ പാർ ജ്ഞാനമാരുടെ ബകാളികളുടെ ഇടയിൽ 'ശുഭപ്രശ്നപാഠണം' പ്രസിദ്ധമാണായിത്തീർന്നു.

അദ്ദേഹം ഉദാഹരണയ ഒരു ഗ്രന്ഥപാഠം, അപോക്രിഫ് ലാത്ത് ഒരു അത്ഭുതിയുമാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ നിർമ്മലവും, സാധാരണയും ആയ ജീവിതരീതിയും, അഗാധമായ മതവിശ്വാസവും, അസാധാരണമായ സഹനശക്തിയും. നിസ്സീമമായ സൗന്ദര്യവും ആരോഗ്യവും ആകർഷിക്കാതിരിക്കുകയും അദ്ദേഹം ഉത്തമനായ ഒരു മഹാകാവ്യകാരനാണ്. കടികളെ ഉപയോഗിച്ചു കൊണ്ടു കായ്ക്കുന്ന കായ്ക്കുന്നവരോട് കണ്ണിശമായി പ്രവൃത്തിക്കും തീക്കുവാൻ നിവൃത്തിയില്ലാത്തപ്പോഴെല്ലാം കടിയോടെ പാട്ടും തീക്കു വിട്ടുകൊടുക്കുവാൻ അപേക്ഷാ മടിക്കാറില്ല. ഒരിക്കൽ അമ്പലത്തറയിൽ ചിലപാനം ഉറപ്പികൾ അതിനെ വിട്ടുകൊടുത്തപ്പോഴെത്രെ 'കടികളുടെ ആവശ്യത്തിന്, എന്തൊരു പക്ഷയായി പ്രാദീകവിദ്യാലയങ്ങൾ, ഒരു ഇംഗ്ലീഷ് മിഡിക്സ് സ്കൂൾ, ഒരു ധർമ്മപുത്രി എന്നിവയെല്ലാം നടത്തിപ്പോയെന്നുണ്ട്. 1907 ൽ ഒരു കൃഷിബാങ്കും സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

അദ്ദേഹത്തിന് നീണ്ടപ്പോൾ, വഞ്ചികളിയും വളരെ ഇഷ്ടമുള്ള മിത്രങ്ങളെല്ലാം. എന്നാൽ, പ്രധാനമായും പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടാണ് ചിലപ്പോൾ പ്രഭാതം മുതൽ അരുണാസ്തമി വരെ ഒന്നിച്ചു ഉറക്കുന്ന ഒരു ഉറങ്ങുന്ന ഒരു സമയമൊഴിച്ച്. ടാഗോർ പാടിപ്പോയിരിക്കുകയും, എന്ന് ഒരു അനുഭവപരമായ പാട്ടായിട്ടുണ്ട്. ടാഗോറിനെയും തനിക്കെത്രയും പരുവുമാണ്. മലയിറക്കുന്ന പട്ടാളികൾ തന്നെ നാടകങ്ങൾ അഭിനയിക്കും. 1907 ൽ ടാഗോർ കൂറുമാർ 1907 1908

[illegible]

ഓരോ ദിവസവും, ഏകാന്തതയിലായിട്ടും തുടർച്ചയായും പ്രവർത്തിക്കുക എന്നതാണ് എന്റെ ജീവിതം. ഏകാന്തതയിൽ, പ്രാണനിയമത്തിൽ കഴിച്ചുവരുത്തുകയാണ് ഹൈന്ദവമതത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം. അതുകൊണ്ട് ഏകാന്തതയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന അദ്വൈതത്തിൽ, ആത്മീയമായ ജ്ഞാനപ്രാപ്തിക്ക് മുമ്പേ, പ്രാണനിയമം മുന്നോട്ടു കൊണ്ടുവരികയും, അതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ജ്ഞാനപ്രാപ്തിക്ക് ശ്രദ്ധയേറിയതായി, ഇഹലോകത്തിൽ നിന്നും ഉപരിലോകത്തിൽ നയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇഹലോകത്തിൽ നിന്നും ഉപരിലോകത്തിൽ നയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഇഹലോകത്തിൽ നിന്നും ഉപരിലോകത്തിൽ നയിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു.

കാതോർ കവിതയുണ്ടാക്കുന്ന സമ്പ്രദായം അപൂർവ്വമായതല്ല. മലയാളത്തിൽ ഉണ്ടായതല്ല. തന്നത്താൻ മുപ്പ് വാടി, ഉറപ്പു ല്ലതിന്നുശേഷമേ കടലാസ്സെഴുതു കഴിക്കുകയുള്ളൂ. ഒരു ചെറു തായിലെ പ്രാശംഭവകിരൻ ഉണ്ടാകുന്നതെന്നതും അദ്ദേഹത്തിന് നീണ്ട ആശോചനയും സമാധാനസ്വരൂപ വേഷം അതുകഴിഞ്ഞാൽ, ബാക്കിയെല്ലാം അനർത്ഥമായി തന്നെ പ്രവാഹി

വെട്ടിയും. ഒരിക്കൽ ഏഴുതിയതു വെട്ടി തിരുത്തേണ്ടിവരാ
വല്ല. പല്ല വാക്കോ, വരിയോ വെട്ടേണ്ടതായി വന്നാൽ, ആ
ഭാഗത്തു പതുക്കെ ഒരു വര വരയ്ക്കുകയാണ് പതിവ്. ഇന്നി
ന്ന സമയത്തു കവിതയുണ്ടാക്കുക എന്നൊന്നും ഒരു നിശ്ചയം
ഇല്ല. മഴക്കാലമാണ് കാവ്യനിർമ്മാണത്തിന് ഓഗോർ ഇപ്പോ
പ്പോഴാണു കാലം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യെഴുത്തു വളരെ നല്ല
താണ് ഓഗോർ എഴുതിട്ടുള്ള ചെറുക്കളെപ്പോലെയോ അകൾ
പോലെയോ എഴുതുന്നതിന് ഇവിടെ സൗകര്യമില്ലാത്തതിൽ വ്യ
തിരിവുണ്ട്. 'ഓഗോർകൃതികളെക്കൊണ്ട് ഒരു സാധാരണ
പ്രമാണി നിറയ്ക്കാമെന്നാണ് എന്റെ അഭിപ്രായം'

ഓഗോറിന്റെ ശക്തിയും, ഭീതിയും, ക്രമമായ ഉന്ന
തം, സന്ദേശങ്ങൾക്ക് അധികം പ്രയത്നവും വന്നുകൊണ്ടി
രിക്കുന്നു. പാശ്ചാത്യപാരമ്പര്യ രാജ്യങ്ങളെ ഭിന്നിപ്പുകൾ തീ
യ്ക്കും, ഭാവിയിൽ കൂട്ടിയിണക്കുന്നതിന്, സമുപേക്ഷാൽ പ്ര
ത്യേകം നിരോധിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു വിപ്ലവത്തിനാണ് നേമ
തവീനനാഥാശോർ എന്ന മഹാമാർ അദ്ദേഹത്തെ വാഴ്ത്ത
ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു അത്യന്തം അഭിമാനകരവും, ലോകസമാ
ധാനത്തിന് അത്യന്താപേക്ഷിതവും ആയ ആ ഉൽകൃഷ്ടകൃത്യം
വിട്ടില്ല. വിട്ടുപോകുന്നതിന് ഭഗൽപിതാവ് അദ്ദേഹത്തി
ന്ദീപ്തായപ്പോൾ, ആരോഗ്യവും അർത്ഥമാറാകട്ടെ. ഇന്ത്യാമാ
പ്പോഴും സംസ്കൃതമാകട്ടെ. ഇന്ത്യാക്കാരുടെയും അനുഗ്രഹീതരാ
കട്ടെ

(സോൾ. എം.)

ടാഗോർകഥകൾ.

രണ്ടാം ഭാഗം

എങ്ങനെ കൃതാന്തനാവൂ.

ഒന്നാം “സുരബാല ജനനം ക്ഷാ
ലത്ത് ഒരു പാഠശാലയിലാണ്. ഹി
ച്ചിതന്നത് ചെറിയ കുട്ടികളായിരുന്നു. പാഠശാ
ലക്കൾ “അച്ഛനും അമ്മയും ആയി കളി” ക്ഷാ
ലത്ത് ഞാൻ അക്കാലത്ത് അവളുടെ റീഡ്
പെല്ലുപോൾ അവളുടെ അമ്മ എന്റെ പാത്ര
തട്ടി എന്നു ഓർമ്മിച്ചിരുന്നു. ഞങ്ങളെ രണ്ടുപേ
രും അടുത്തടുത്തു നിൽക്കി “എത്ര യോജിപ്പുള്ള
ഒമ്പതിമാർ” എന്ന് അവർ തന്നെത്താൻ ചൊല്ലാ
റുണ്ട്.

ഞാൻ അത് നന്നു ചെറിയ കുട്ടിയായിരുന്നു. എനി
ക്കും അവർ പഠിക്കുന്നതിന്റെ അർത്ഥം എനിക്ക് അന്ന് ഒരവ
ധി നല്ലപോലെ മനസ്സിലായിരുന്നു. സാധാരണജനങ്ങൾക്കു
പ്രിയപ്പെടുന്നതിനേക്കാൾ അധികമായ ഒരു അവകാശം എനി
ക്ക് അവളുടെ കാര്യത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്നു എന്ന ഒരു ജ്ഞാ
നം എന്റെ മനസ്സിൽ ദൃഢപ്പെട്ടിരുന്നു. ആ അധികാരം
ക്കും, അഥവാ ഉടമസ്ഥാവകാശം, ഉണ്ടെന്നുള്ള അറിയാ
ത്തത് ഞാൻ ചെറുപ്പം അവളെ ശിക്ഷിക്കുകയും ഉപദ്രവ
ിക്കുകയും ചെയ്യാറുണ്ട്. അവളും, ആവശ്യമില്ലാതെ, എന്റെ

ഡി.പി.ജി.എസ്. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ കോടതിയിലെ കീഴ്ഭട്ടോ ഗെഫ്താക്കർ ശിപാർശാഭയംകൂടി— വളരെ ഉയർന്ന നി ലയിപ്പാണ് ഗെസി.പുവന്നിപ്പൂജിത് ഏകദേശം ട്രഷ്യറിയിൽ അവ ക്കി തുടങ്ങിയ കത്തനാശമുള്ള ഒരു സ്ഥാനമുണ്ടായെന്നു. ഇക്കാ ലത്തു നാപ്പാർക്ക് ആരംഭിക്കുന്ന ഇപ്പോൾ അമാർ അവരക്കു ന ന്ന തുടരാണെന്നു ചിന്ത വെക്കി ചിന്ത മേപ്പത്തുക്കോടി ദേവനാ ത്തെ ഇന്നത്തെ പ്രത്യേകം പട്ടണ അ.വർ. കെന്റ റിക്കിയായ റീയെ പാതം പാതം ജനങ്ങൾ വിശ്വസ്യമാ ന്ന കാര്യം അധികം റീയെ പാതം പാതം അല്ലെങ്കിലെന്നതു അ വരെ ആകുന്നു അതുപോലെ അതേ മേർക്കാലത്തു ജനങ്ങൾ റീ യെ പാതം പാതം ചെല്ലുന്ന പാതം പാതം കെട്ടിപ്പാതം ഇപ്പോൾ അതു മേർക്കാലത്തു കെട്ടുന്നതു

“നീലമണ്ണ”ന്റെ പ്രസ്താവിയായ ആകാശിപ്പട്ടാഭിഷേകനായ ഞാൻ ഉത്താഹാസമിതനായി, താഴെക്കാണി ഒരു ഹിംസരം കിഷ്ടമായ പേരെ “ചാടിപ്പൊയി” എന്നൊരു പ്രാദേശികമായ ഒരു പരിഭാഷയോടെ അവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. നാലാളുടെ ഗ്രാമത്തിൽ ഞാൻ ആദ്യ ചെന്നപ്പോൾ “നീ” അല്ലെന്നല്ലത്തായെങ്കിലും വിപ്രോധനാത്മകം കേൾ പണ്ടം വരുത്തി, ഞാനും ശ്രീകൃഷ്ണ പണ്ടം അച്ഛൻ വന്നിരിക്കുകയുണ്ടെന്നു ഞാൻ കേൾക്കുന്ന പരിപാഠം തുടങ്ങി.

അതിനപ്പുറമെ, ഞാൻ മീല രാജ്യതന്ത്രകാര്യവോചനാ സമയങ്ങളിലും കേന്ദ്രസ്ഥാപനങ്ങളിലും അംഗമായി ചേർന്നു. എന്റെ സ്വകാര്യത്തിനുവേണ്ടി ജീവനകങ്ങളിലും തുണവൽക്കരിച്ച് ഉടനെ പ്രവർത്തിക്കേണ്ടത് ആവശ്യമാണെന്നുള്ള സംഗതികളെപ്പറ്റി എനിക്ക് അന്ന് അഭേദം അംഗമെന്നായില്ല. എന്തായാലും, ആ പ്രയാസമുള്ള രോഗി ഏതാനും വർഷത്തിനിടയിൽ മരിക്കാമെന്ന് എനിക്ക് ഒരു വിചാരവും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. മാതൃകയായി ബന്ധുക്കളിൽ ആരും പ്രവർത്തിക്കുന്നതും അതാണ്.

ബാലയ്ക്ക് എട്ടു വയസ്സായിരുന്നു ഇപ്പോൾ എനിക്കു പന്ത്രണ്ടു വയസ്സായി. എന്റെ അച്ഛന്റെ അഭിപ്രായത്തിൽ ഞാനും വാഹനമെടുക്കേണ്ടതാണെന്നു കൂമിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ, ആവശ്യാലും മുഴുവനും ബ്രഹ്മചാരിയായിത്തന്നെ കഴിച്ച് മാതൃഭൂമിക്കുവേണ്ടി യത്നിച്ചു മരിക്കേണമെന്നു ഞാൻ എന്റെ മനസ്സുകൊണ്ടു നശിച്ചു വളർത്തിയിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട്, ഏതായാലും എന്റെ വളർച്ചാസമയം പൂർത്തിയാകുന്നതെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചപ്പോൾ ഏതുവിധത്തിലായിരുന്നെന്ന് അച്ഛനോട് ചർച്ച ചെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നെല്ലോ.

അദ്ദേഹം മാസത്തിനാകട്ടെ സുഖബാലയെ “മാറ്റോളിനൻ” എന്ന ഒരു വക്കീലിന്റെ വിചാരിച്ച കൈകൾക്കു കൈമാറണമെന്നു ഞാൻ ഒരു വാഗ്ദാനം ചെയ്തു. അന്ന് എന്നെക്കുറിച്ചുള്ള പല പേരുകളിലും പല പേരുകളിലും പല പേരുകളിലും ഇങ്ങനെയൊക്കെയായിരുന്നു ചർച്ചകൾ. അതിനുമുമ്പേ തന്നെ സംഭാവനകൾ പലതും സമ്മാനവും തിരക്കുമായിരുന്നു. ഈ വിചാരിച്ചതൊക്കെയും എല്ലാത്തരം, എന്റെ ഭാര്യയേക്കാൾ, ഭാര്യയേക്കാൾ വലിയ കഴിവുള്ളതൊക്കെ ശക്തിയോ, നിറയോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പലതും അതിനെപ്പറ്റി അദ്ദേഹം കണ്ണുമാറി വിചാരിച്ചതും ഇല്ല.

“മരിക്കേണ്ടതാണ്” എന്നും “എഫെ”യ്ക്കു പഠിച്ചു പരീക്ഷയ്ക്കു ചേരുന്നതും കാര്യം സമീപിച്ചതോടുകൂടി എന്റെ അച്ഛൻ ചരമഗതിയെ പ്രാപിച്ചു. ഞാൻ വലിയ ഭാരക്കാരനായിത്തീർന്നു. ഞാൻ എത്രകുറച്ചായിരുന്നു എനിക്കു എന്റെ അമ്മയോടും മറ്റും സഹോദരിമാരോടും സംസാരിക്കുവാനുണ്ടായത് എന്നു ചിന്തം പഠിച്ചു നിന്നിട്ടില്ല. ജോലിയിലും പ്രശ്നം പറ്റാൻ ഉത്സാഹിക്കേണ്ടിവന്നു. ദൈവപ്രിയനും മെസ്സിയുടെ പേരിൽ പട്ടണത്തിൽ ഒരു മരിക്കേണ്ടതും സമീപം വന്നു. അത് അങ്ങനെയൊരു ഉപദേശമായതാണ്. ഞാൻ അതിനെ

ഇതുതന്നെയാണ് എനിക്കു ചെയ്ത ജോലി എന്നു ഞാൻ

ബോർഡ് പ്രസിഡൻ്റ് ആയി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ബോർഡ് പ്രസിഡൻ്റ് ആയി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു. ബോർഡ് പ്രസിഡൻ്റ് ആയി പ്രഖ്യാപിക്കുകയും ചെയ്തു.

[illegible][illegible]

൨൪൭൩ാം, മഞ്ചലമാലും വിവരസൂത്ര കരുണ പരിഭാഷിക്കാ-
കൾ— ശാന്തതയോടും സ്ഥിരതയോടും കൂടിയ കഠിന “മു-
ണങ്ങൾ— ധർമ്മപ്രകാരമുള്ള വിശിഷ്ടങ്ങളായ കർമ്മങ്ങൾ
ഇങ്ങനെ ഞാൻ പഴയ കാലകൾ പന്തലിവിട്ടു എന്റെ
മനസ്സുകൊണ്ട് പ്രത്യക്ഷത്തിൽ സ്പഷ്ടമായിക്കണ്ട ശക്തിയുള്ള
ഇരിമ്പുചങ്ങലകളാൽ ചേർന്ന ബന്ധിക്കപ്പെട്ട് ഒരു ഭാരം എ-
ന്റെ മേൽക്കുറേ എന്റെ ഏകയത്നം എന്റെ ഏകമനസ്സുമാത്രം
ഒരു പുരുഷനായി എന്റെ ഉത്തമമായ വേഷമയോടുകൂടി അട-
ക്കുവാൻ തുടങ്ങി.

ഞാൻ എന്റെ ദൈവത്തിലേക്കു തിരിച്ചപ്പോൾ എന്തി-
ലും എന്റെ ഏകയത്നവേദനയ്ക്കു കറവുണ്ടായില്ല. എഴുത്തുനോ-
ലും, വായിക്കുമ്പോഴും, എന്നുവേണ്ടാ, ഞാൻ എന്തു ഭയം
കൊണ്ട് എപ്പോഴിരിക്കുമ്പോഴും എന്റെ ഏകയത്നമെല്ലാം കനം എ-
ന്നു അതിയായി ചീന്തിപ്പിച്ചു എന്തുകൊണ്ടും അതിനെ ചീ-
ന്തിക്കുന്നതിന് എനിക്ക് സാധിച്ചില്ല. എന്റെ ഏകയത്നം
കൂടി ഞാനറിയാത്ത ഉത്തമമായ ഒരു ഭാരം അങ്ങോട്ടും ഇങ്ങോ-
ട്ടും ആടിയിട്ടു കി എന്റെ വല്ലാതെ വേദനിപ്പിച്ചു കൊണ്ടിരുന്ന
തായി എനിക്കു തോന്നി. സാധാരണത്തിൽ ഞാൻ വെറും സാ-
വലംബിച്ചു തന്നെത്താൻ സമാധാനപ്പെട്ടവാൻ തുടങ്ങി. “എ-
ന്നെ ചീന്തിപ്പിക്കുന്നതെന്താണ്” എന്നു ഞാൻ ആദ്യമായി ചി-
ന്തോക്കു

അപ്പോൾ, എന്റെ മനസ്സിന്റെ അടിമകനായി ഒരു
പ്രശ്നം ചോദിച്ചു. “നിന്റെ സുരക്ഷാ, ഇപ്പോൾ എവിടെ
വെണ്” എന്നായിരുന്നു ആ ചോദ്യം. “ഞാൻ പൂർണ്ണമനസ്സോ-
ടുകി അവളെ ഉപേക്ഷിച്ചു. ത്വന്തായതും അവൾക്ക്
ജീവിക്കാൻ എന്തും കാത്തിരിക്കുമെന്നു ഞാൻ വിചാരിച്ചിട്ടു
എന്നുള്ള സമാധാനമാണ് എനിക്കു തോന്നിയത്”

എന്റെ മനസ്സിൽ ചിന്തയുടെ എന്തൊരു ഭാരം സംഭവി-

മിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു “അന്ത നിനക്കു അവളെ ചോദിച്ചുവോ? ഏതാൾ കിട്ടുമായിരുന്നു എന്നാൽ, ഇന്ന് നീ എത്ര പരിശ്രമിച്ചാലും അവളെ ഒരു കണ്ണു കാണാൻകൂടി സാധിക്കുകയില്ല നീ ഒന്നിച്ചു കൂട്ടിക്കാലത്തു കളിച്ചിരുന്ന ആ സുരബാലനുടെ വളരെ അടുത്തു വന്നാൽക്കൂടി അവളുടെ കൈവളകളുടെ കിമുക്കം നിനക്കു കേൾക്കുവാൻ സാധിക്കുമായ് മിക്കാലും അവളുടെ കരുതലാർത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെട്ടുവന്ന പരിമളങ്ങൾ സുഖാവഹമായിത്തീന്നു വിശുദ്ധമായ നീ ശ്ലാസിക്കുമായ്കാകാലം പക്ഷെ, നിനക്കു സുരബാലന്റെ എടുത്തു ഏറ്റവും ഉദ്ധാരണയെന്ന ഒരു മിന്നി എപ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കും”

അൻ പറഞ്ഞു. “അങ്ങനെയായാലും, അതാണ് അതെന്തുവേണം? സുരബാല എന്റെ ആമാണ്?”

അതാണ്മു മറുവടിയും എന്റെ ഏതെത്തിൽനിന്നുവന്നു ചുരുട്ടു. “ഇന്ന് സുരബാലനിനക്ക് ആരുമില്ല. എന്നാൽ അവൾ നിന്റെ ആരെല്ലാം ആകുമായിത്തന്നെ!”

ഹാ! അതു ശരിയാണ്! അവൾ എന്റെ ആരെല്ലാം ആകുമായിരുന്നു. എല്ലാറ്റിനുംകൈവെച്ച് എനിക്ക് ഏറ്റവും ഉഷ്ണമേതും, സമീപത്തുള്ള ലോകത്തേക്കാൾ എന്തൊരു അധികം അടുത്തുവന്നതും ആയ വസ്തു, എന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ സുഖദായകങ്ങളുടെ സമാവകാശി, ഹാ! അവൾ എന്റെ ആരെല്ലാം ആകുമായിരുന്നു! ഇപ്പോഴോ! എത്രയോ അകന്നു നിൽക്കെ പരിചയമില്ലാത്ത സ്ഥിതി! അരുളുടെ മുഖം, ശരണം നിശ്ചയിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു അവളോടു സംസാരിക്കുന്നത് അപമാനമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. അവളെപ്പറ്റി ആലോചിക്കുന്നതു പാപമായിരിക്കുന്നു. എവിടെനിന്നോ ചാടിവീണ ആ ‘കാലദൈവനാൽ’ അവളുടെ ജീവിതപഥത്തിൽ കടന്നുകൂടി എന്തൊരീദം വേദമന്ത്രങ്ങൾ ഉളളിച്ചു ‘സുരബാല’യെ ഒരു ദൈവമിശ്ശകാണു മറ്റു മനശ്ശരുടെ അധികാരാണുത്തിൽനിന്നു രാകുൻ കൊണ്ടുപോയിരിക്കുന്നു.

ഞാൻ ഒരു പതിനേഴ് നീതിശാസ്ത്രജ്ഞനായും, സാമാന്യ ബന്ധനമായതോ കൂട്ടി പ്രസംഗിക്കുവാൻ ഇവിടെ ഉദ്ദേശിക്കുന്നില്ല. സമുദായത്തെ ഉപദേശിക്കുവാനും ഞാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നില്ല. ഗ്രന്ഥജീവിതശ്രദ്ധയെക്കുറിച്ചോ, സാമൂഹികബന്ധങ്ങളെയോ വലിച്ചെഴുതുവാനും ഞാൻ ഇല്ലാത്തവനല്ല. എന്റെ മനോഹീനങ്ങളുടെ വാസ്തവമായ പ്രകൃതിചിത്രാസരണങ്ങളെപ്പറ്റിയോ ഞാൻ പ്രസ്താവിക്കുന്നില്ല. അതു ചർച്ചയ്ക്കുവാനും സംബന്ധമായി തോന്നുമായിരിക്കാം. അവിടെ, രാമലോചനയെക്കുറിച്ചു ചർച്ചയ്ക്കുവാനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ രക്ഷയിൽ നിവൃത്തിയെന്ന സുബാലയുടെ പേരിൽ എന്തെങ്കിലുംതരത്തിൽ രാമലോചനയെ തന്നെ അവകാശമുണ്ടായിരുന്നതല്ല എന്നു വിചാരിച്ചു. എന്റെ മനസ്സിൽനിന്നു പുറത്തുപോയില്ല. ആ വിചാരിച്ചതും അസംബന്ധവും അനാഥിതവും ആയിരുന്നു എന്നു ഞാൻതന്നെ സമ്മതിക്കാം. പക്ഷേ, അത് അശേഷം പ്രകൃതിചിത്രമെന്ന ഒരു വികാരമായിരുന്നില്ലെന്നു എന്റെ അഭിപ്രായം.

അതിൽപ്പിന്നെ എനിക്ക് ഒരു ജോലി എടുത്തുവന്നു. ചുരുക്കം മനസ്സെക്കുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ഉദാഹരണം എന്റെ ക്ലാസ്സിലെ കുട്ടികൾ രസിച്ചു മുളിക്കാണിരിക്കുമ്പോൾ, പുറത്തു പ്രകൃതി സൂര്യനാശിയിൽ ആഗ്നാഭിമുഖീകരണമെന്നും, സമീപത്തുള്ള തൊടികളിൽനിന്നു വിവിധപക്ഷിഗന്ധത്തെ അപഹരിച്ചുകൊണ്ടു മരമാലയ്ക്കൽ എന്റെ മുറിക്കകത്തു കടന്നു വീശിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ഹാ' ഞാൻ എഴുതുന്നപ്പോൾ 'ആഗ്നാഭിമുഖീകരണം' ഞാൻ ആഗ്നാഭിമുഖീകരണം എന്തിനെന്നു നിശ്ചയിച്ചു. എങ്കിലും, ഒരു കാര്യം തീർച്ചയാണ് എന്റെ അത്ഭുതം ചുരുക്കം മനസ്സെക്കുവാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. ആഗ്നാഭിമുഖീകരണം എന്നു കേൾക്കുമ്പോൾ അത്ഭുതമെന്നു ഞാൻ അർത്ഥം ആഗ്നാഭിമുഖീകരണം.

[illegible]

പുറത്ത് എവിടെയോ വലിയ ഒരു കേന്ദ്രം ഉണ്ടാകുന്നതു കൊണ്ട് രാമലോചനൻ കറെ ദിവസത്തേക്കു പട്ടണം വിട്ടു പോകേണ്ടിവന്നു. എന്റെ വസ്തിയിൽ ഞാൻ പല നായികനുമുപോലെത്തന്നെ സുമണ്ഡര എന്ന അമ്പലക്കുളം നഗ്നിൽ എങ്കാകിറിയായിരുന്നു.

[illegible]

ഇപ്രകാരമുള്ള ഒരു മാതൃകയ്ക്ക് നല്ല പാലായനം കിട്ടുമെന്നു

കുടുംബം ക്രമിക്കുന്നതു കേവലം നിഷ്പലമായിരുന്നു ആ സമയം മാത്രമായി. പ്രകൃതി കരോന്മയമായി കോപിച്ചിരുന്ന അറവുകളിൽ സുബാബ് അറകളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഏകാകിനിയായിരുന്നു എന്ന കഥ ഏറിയോളം കാമംവരെ അറവർ അധീനപ്പെട്ടിരുന്ന ബാങ്കുറവിനേക്കാൾ വളരെ അധികം ഉറപ്പിച്ച് അറിയിച്ചിട്ടുള്ളതായിരുന്നു ഞങ്ങളുടെ സൂര്യക്കുളിയിൽ അന്ന് രാത്രികാലങ്ങളിൽ തടാകതീരത്തു തന്നെ ഉറപ്പിരുന്നു സമയം മുഴുവനും മേനോൻ, സുബാബിനായി കഴിച്ചിരുന്നപ്പോൾ 'സുബാബ' ഒരു സൂര്യക്കുളി കരയിലേക്കു ക്ഷണിച്ചു വരുത്തിയതോടെ എന്ന് പറയാനാകും ആ ചെറുപ്പിട്ടിന്റെ പക്ഷേ, എനിക്ക് അങ്ങനെയൊരു കാര്യം എന്തിനും ചെയ്യരുത് എന്ന് തീർച്ചപ്പെടുത്തിയതായിട്ടു

[illegible][illegible]

ആരാണെന്ന് അറയും നിശ്ചയമായും ധരിച്ചിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം. മൂന്നു വാമയിൽ അധികം വിസ്താരമില്ലാത്ത ഒരു ഇരുത്തിയായ് അങ്ങരും രണ്ടുപേരും അറിച്ച് നിന്നു പർവ്വതപ്രദേശങ്ങളെല്ലാം പ്രവാഹത്തിൽ മഗ്നമായിത്തീർന്നു.

അത് ഒരു ഭയങ്കരമായ വെള്ളപ്പൊക്കമായിരുന്നു. ഒരു വമ്പിച്ച അത്യാപത്തായിരുന്നു ആകാശത്തു തിളങ്ങിയിരുന്ന നാണയപടങ്ങളെല്ലാം കെട്ടുപോയി. ഭൂമിയിലുണ്ടായിരുന്ന വിജ്ഞാപങ്ങളെല്ലാം കത്തി അണഞ്ഞുപോയി. അന്ന്, അപ്പോൾ, അങ്ങരും തമ്മിൽ സംഭാഷണം നടത്തിയിരുന്നു എങ്കിൽ അതു കൊണ്ടു യാതൊരു ഭാഷയും വരുവാനുണ്ടായിരുന്നില്ല. പൂർണ്ണമായ ഒരു വാക്കുകളിലും ഉരിയാടുന്നതിന്നു അങ്ങരും രണ്ടരും ഒരു വൈയുതമായില്ല. അവരവരുടെ സുഖസ്ഥിതിയെക്കുറിച്ചും കൂടി ഒരു സാധാരണ അനുപാദങ്ങളിലും അങ്ങരും രണ്ടരും ഉൾപ്പെട്ടില്ല. അങ്ങരും അസാധാരണമായിത്തീർന്നു. നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കുവാനിന്നു അങ്ങരുടെ നാദങ്ങളെക്കുറിച്ചും—കാടികളിൽ തന്നെ—മരണമാകുന്ന ഭയങ്കരപ്രവാഹം ഇടതമ്പാൻ കരുന്നിരുന്നും ശരീരമാഞ്ഞുതീർന്നു അടിച്ചുകുതിക്കുകയുണ്ടായിരുന്നു.

“ഇന്നു” സുരബാല പോകരുതെ മുഴുവനും അഗണ്യമാക്കി വഴുതുകൊണ്ട് ‘എന്റെ’ അടക്കമേക്കുന്നതെന്നു വന്നു ഇന്ന് അറയും ‘അറ’ല്ലാതെ ആരുമില്ല. ദൃഷ്ടിഗോചരമല്ലാത്ത അങ്ങരുടെ ആ കട്ടിക്കാലത്ത് ഈ സുരബാല, ഇന്നത്തെ വിവർത്തനം വരുത്തുന്നതായ ഏതൊരു ഇരുട്ടായ ഒരു ആത്മസ്ഥാനത്തിൽ നിന്നു ചുറ്റപ്പെട്ട്—മരണത്തോ ഒരു ഗോളത്തിൽ ഒരു ഭാഗം കഴിച്ച്—പ്രശാന്തമണ്ണീയമായി, ജീവത്തുമുഖിയുള്ള ഈ കൂട്ടിയായി എത്തി, എന്റെ സമീപത്തു ചേർന്നു നിന്നു. ഇന്നു വെളിച്ചം കാണാത്തതോടെ അങ്ങരും അറയും ആ മരണാമരണം, മരണാമരണം വരുത്തു പാകുന്നതും ആയ ഭൂമിയെ വിട്ട് അത്യന്തം മൃതം

കുറും ശൂന്യവും ഉപശാന്തവും, ട്രാജിക്സും ആയ പ്രകൃതിയുടെ ഭൂസ്വഭാവഗുണങ്ങളെല്ലാം കൂടത്തോളം തീരകരം കാലദികളിൽ അടിക്കുന്ന അവസരത്തിൽ, ദീപയും എന്റെ അടുത്തു വന്നപ്പോഴായിരിക്കണം! ജനശക്തി, — വാസ്തവം — മുമ്പോളെത്തന്നെ എന്റെ മുമ്പാകെ വന്നിട്ടുണ്ടല്ലോ. മനോഹരമായ നവോദയം ആ മനോഹരരക്തസമുത്ഭവത്തോടൊപ്പം വികസിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആകാശത്തിൽ ആ ഉയർന്നു വന്നിരുന്നതൊന്നും തിരഞ്ഞെടുത്തു മാനുഷജാതിയെ എനിക്കുതന്നെയായി, എന്റെ ഗോപ്യം എന്ന് ചിരിക്കണം! ഒരു തിരക്കു അടിച്ചാൽ ഭൂമിയുടെ ഈ അവസാനമേയിൽനിന്നു തെങ്ങും തെളി നിൽക്കുമ്പോൾ. അപ്പോൾ തെങ്ങും അപ്പോഴും വേർതിരിച്ചിരിക്കുന്നവരായിരിക്കാൻ വിട്ടു തെങ്ങും ഭൂമിയിൽ ഒന്നിച്ചു ചേരും. തെങ്ങും ഒന്നായിത്തീരും.

ഹാ! ആ അവസാനത്തെ തിരഞ്ഞെടുക്കലും വരാൻ തീക്കൂടെ സുരബാലനുള്ളതൊക്കെയും ഉപഗ്രഹങ്ങളും, ആയുരാരോഹണപഥങ്ങളിലേയ്ക്കും, സന്താനങ്ങളിലേയ്ക്കും കൂടി ജീവിതസുഖം അനുഭവിക്കുമാറാകട്ടെ! ഈ ഏക രാത്രിയിൽ നാശോന്മുഖമായ പ്രകൃതിയുടെ നിഷ്ഠൂരതയുടെ വക്കത്തുവെച്ചു ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചാത്തവരായ വാസ്തവസത്യത്തെ അനുഭവിച്ചിരിക്കണം! ഞാൻ സ്നാനമായ സംരൂപിയുടെ മുകൾ കയറിക്കൊണ്ടിരിക്കണം! ഞാൻ കൃതാർത്ഥനായിരിക്കണം!

ആ രാത്രി മനോഹരം കഴിഞ്ഞു. കൊടുങ്കാറ്റു ശമിച്ചു. പൊട്ടുവെള്ളം താന്ന ഒരു വാക്കുതൊന്നും ഉദിച്ചതൊന്നും കേൾക്കാൻ കഴിയാത്തവിധം തിരിച്ചുപോയി. ഒരു ശബ്ദമൊന്നും ഉപദിക്കാത്ത ഞാൻ എന്റെ അന്ത്യസമയത്തു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

ഞാൻ ആരോടും വാചനമില്ലാതെ "വാസ്തവം മൗനം ഞാൻ കേൾക്കാൻ കഴിയാത്തവിധം തിരിച്ചുപോയി. ഒരു ശബ്ദമൊന്നും ഉപദിക്കാത്ത ഞാൻ എന്റെ അന്ത്യസമയത്തു കഴിഞ്ഞിരിക്കുന്നു.

പി. ഭാരിട്ടുള്ള ഒരു ചെറിയ പാറശാലയിലെ തണുത്തതരണ
 അർദ്ധപകൽ മാത്രമാണ് ഞാൻ. എന്റെ ആദ്യത്തെ ഉദ്യ
 ശേഷം, അഴിവാക്കലും സാധിച്ചിട്ടില്ലായിരിക്കാം. എന്നാൽ,
 എന്നെന്നേക്കുമായി നിലനില്ക്കുന്ന ആ ഒരു താത്വി, ഒരു മാത്രമേ
 തരത്തിൽ മാത്രമാണെങ്കിലും, എന്റെ ജീവിതസമരത്തിന്റെ മുഴുവ
 ന്റെ ഏകോപനമായ വിധത്തിൽ പ്രയോജനപ്പെടുത്തേണ്ടതു.

ആ ഒരു താത്വി എന്റെ ജീവിതകാലത്തിന്റെ എല്ലാ ഭാ
 ഗ്യങ്ങളിലും, പക്ഷകളിലും തുടർച്ചയായ മാറ്റങ്ങളുള്ളതാ
 കുന്നു. എന്റെ എളിയ ജീവിതത്തിന്റെ ഭേദപ്പെട്ടതയുടെ പ.
 രകാഷം, എന്റെ കൃതാർത്ഥതയുടെ അതിരും ആ ഒരു ത
 ത്വമാകുന്നു.

൨. 'കുഞ്ചുലിവാല'

അഞ്ചു വയസ്സു മാത്രം പ്രായമുണ്ടായിരുന്ന എന്റെ മേൽ
 'മിനി' എപ്പോഴും എഴുന്നെങ്കിലും സംസാര പൂർണ്ണതയോടെ
 അവൾക്ക് അതുകൂടാതെ കഴിയില്ല. അവളുടെ ആയുസ്സ്
 കൈകൾ ഒരു നിമിഷമെങ്കിലും അവൾക്കെതിരെ ഭീഷണി ഉണ്ടാക്കി
 ന്നാണ് എന്റെ വിശ്വാസം. അവളുടെ അമ്മയ്ക്ക് അത്
 ഭയം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവർ അവളെ പലപ്പോഴും താ
 ശീകൃ ചെയ്യാറുണ്ട്. പക്ഷെ, എനിക്ക് അതിന് മനസ്സ് ന
 ന്നില്ല. 'മിനി'യെ നിശ്ശബ്ദമായി കാണുന്നതു വളരെ അപ
 . രണമായിരുന്നതുകൊണ്ട് അവൾ മറുപടിയിരിക്കുന്നതു
 ണ്കാൽ എനിക്ക് സമ്മതിച്ചു. അതുകൊണ്ട് ഞാൻതന്നെ
 വളരെ സംസാരിക്കുന്നതല്ലാതെ വളരെ ചെറിയതായ ഉന്
 മത്താലും കൂടിയായിരുന്നു.

ഉദാഹരണമായി ഒരു ദിവസം ഞാൻ എന്റെ മുറി

[illegible][illegible]

ശാസനം. ഇതിനിടയ്ക്കു കണ്ണൂരിലാല എന്റെ പെട്ടിക്കകത്തു കടന്നവൻ ചിരിച്ചുകൊണ്ടു എന്നെ ഒരഭിപ്രായം ചെയ്തു.

എന്റെ ഭാഗ്യവശം നായകനെ വല്ലാത്ത ഒരു അപകടപ്രതിഭയിൽ ആയിരുന്ന ഞാൻ കൊണ്ടുനിൽക്കിയിരുന്നതെങ്കിലും ആ പാപനെ കട്ടി വിളിച്ചുവരുത്തിയതുകൊണ്ട് അയാളോടു വല്ല സാമാനവും വാങ്ങിക്കൊടുയാമെന്നാണ് എനിക്ക് ആദ്യം തോന്നിയത്. അതുപ്രകാരം ഞാൻ അയാളോടു ചില ചില്ലറ സാമാനങ്ങൾ വാങ്ങി, കാണൂർ രാജകുടുംബങ്ങളേയും ഇംഗ്ലീഷ് പുറമ്പള്ളിത്തലവന്മാരേയും ഇന്ത്യയിലെ വടക്കുപടിഞ്ഞാറൻ അതുരതി സ്ഥലങ്ങളിൽ അനുസരിച്ചുവരുന്ന നായന്മാരേയും കൂറിച്ച് ഓരോന്നു സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു.

എല്ലാം കഴിഞ്ഞു വിട്ടുപിരിയറായപ്പോൾ അയാൾ എന്താകട്ടെ ആദ്യ ആചാര്യ കട്ടി എവിടെ, സാർ' എന്നു ചോദിച്ചു. മിനിയുടെ പേടിതീർക്കുവാൻ ആവശ്യമാണെന്ന് എനിക്ക് തോന്നുകയാൽ ഞാൻ അവളെ പുറത്തു കൊണ്ടുവരുത്തി.

അവൾ മുമ്പ് എന്റെ കസേരയുടെ അടുക്കൽ ആ പാപനേയും അറുന്റെ ദാമ്പത്യത്തേയും സൂക്ഷിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കാൻ നിന്നതെന്തെങ്കിലും അയാൾ കട്ടിയെ അറിയിച്ചപ്പോൾ കാര്യമായും നീട്ടിക്കാണിച്ചു. അതുകണ്ട് അവളുടെ സംശയം വളരും, പൂർവ്വധിതം 'ചിട്ട' അവൾ എന്റെ അടുക്കൽ അധികം ചേർന്നു നിന്നു.

മിനിയും ആ 'പാപനാ' തമ്മിലുണ്ടായ ആദ്യത്തെ കൂടിക്കാഴ്ച ഇങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞു.

കറച്ചു ഭിക്ഷുക്കൾക്കുവേണ്ടിയും മിക്കവാറും എന്റെ റീട്ടിൽനിന്നു പുറത്തേയ്ക്കിറങ്ങുമ്പോൾ വാതവിന്നടുത്ത് ഒരു ബെഞ്ചിനേൽ മിനി തുറിച്ചിരുന്ന്, അവളുടെ കാക്കൽ നിന്നു തിരിഞ്ഞു ഭീമകായനായ കണ്ണൂരിലാലയോടു പലതും സെമയ

[illegible]

കുട്ടും' എങ്കിലേക്കാകട്ടെ ഒരു മണിക്കൂറും കഴിഞ്ഞു പോയതിൽ മടക്കി എത്തിയപ്പോൾ, ആ എട്ടുണ്ടു അതിന്റെ എട്ടു വിലയ്ക്കുള്ള ലാഭം ഉണ്ടാക്കിയിരിക്കുന്നുവായി എന്ന് അറിയാം. ആ വാടൻ ആ എട്ടുണ്ടു മിനിറ്റുതന്നെ എടുത്തു നില്ക്കുമ്പോൾ അത് അയാളുടെ കയ്യിൽ വെച്ചു കയ്യാളെ, നിറമണ്ണെണ്ണ എടുത്തു എടുത്തു കിട്ടി? എന്ന് മറുപടി ഉണ്ടാകില്ല.

‘എനിക്ക് ആ കണ്ണുപിടമാം അനുഭവം’ എന്ന് മി.
പ്രദേശവാസികളോടൊന്നിച്ച് മ.വേ. 1.1.1950

‘കണ്ണൂരിലാലായോ’ എന്ന് അമ്മ കോമ്പം അളക്കുന്ന
വെളിച്ചം കണ്ടപ്പോൾ വീണ്ടും മോഹം പറ്റി. ‘എന്തൊരു
നഗ്നത! അത് അമ്മയോട് ചുറ്റിപ്പറന്നു’.

இரு அனுமதிகளும் என் றெதிரிதழ்ந்து அங்ஙனம்
 னாற் றியிருந்தவர்களுடையிருள் அறங்கடனினின்று வந்த
 வந்த திருவிடை திருநெல்லை. னாற் றிய அறங்கடனினின்று
 வந்தவருடைய அறங்கடனினின்று வந்தவருடைய அறங்கடனினின்று

[illegible]

ഞാൻ അതു കേൾക്കുമ്പോൾ മറിപ്പിച്ച്, അതുകൂടി കൂട്ടിയായി, ഐക്യപ്പെട്ടുപോകാൻ ശ്രമിച്ചിരുന്നു. പക്ഷെ, അപ്പോൾ ഓരോരുത്തർക്കും തിരിഞ്ഞുനിന്ന്, ഏതോരു ദൈവമുഖമുണ്ടായിരുന്നു. അവർക്കുള്ളിൽ മോഹമുണ്ടായിരുന്നു. —

‘കുട്ടികളെ ഇതുവരെ ഞങ്ങൾ ബലമായി പിടിച്ചുകൊണ്ടു പോയിട്ടില്ലേ? കാബുൾ രാജ്യത്ത് അടിമപ്പാലക്ക ഉണ്ടാപിടുന്ന പുത്തറ പാവുന്നതു നേരല്ലേ? ഉഗ്രകാരനായ ഈ മനുഷ്യന് ഒരു കൈയെ കുട്ടിയെ പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോകുവാൻ നല്ല കരുതൽ വിചാരിച്ചെന്നത് അസംബന്ധമാണോ?’

‘അത്, അസാധ്യമല്ലെങ്കിലും അസംഭാവ്യമാണ്’ എന്നു
ഞാൻ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞു. അവൾ അതുകൊണ്ടു തൃപ്തിപ്പെട്ടി-
ല്ല. അവളുടെ ഒരു വലിയമുതലുണ്ടുണ്ട്. എങ്കിലും, അത് ഒരു
അടിസ്ഥാനവും, വ്യവസ്ഥയും ഇല്ലാത്ത ഒരുമാന്ദ്യത്തെയുമാണു-
ൾ. ആ ചിറ്റാ കൂട്ടുപടക്കാരനായ കുണ്ടലി പറയേണ്ടതാണു
ഉടെ വീട്ടിൽ കടക്കത്തെയും പറയുന്നത്. അതവിതമായിട്ടു
മുണ്ടെന്ന് എനിക്ക് തോന്നി. അതിനാൽ കട്ടിയും അടയും
കുറയ്ക്കേണ്ടതും നിറവും വലിപ്പവും

ഉദ്ധരിച്ചത് ഒരിക്കൽ കണ്ടുപിടാനുപയോഗ്യമായതല്ലെന്നും
 ഉദ്ധരിച്ചതല്ല. അക്കാലത്ത് അയാൾക്കു വേലിത്തറയുണ്ടായിരുന്നു.

[illegible]

തന്റെ മരുമി ചിലിക്ക രസിപ്പിച്ചപ്പോൾ അയാൾ ചെന്നപ്പോൾ നീ, ഉടനെ വന്നുചിട്ട മുറുമാ ചെന്ന തന്റെ കൈകൾ ചപ്പു അയാൾ ഉയർത്തിപ്പിടിച്ച്, ഹാ ഓ! നീ നവയ ആ ശ്വേതരനെ അറിഞ്ഞിട്ടുമാറിയാൽ എന്താണു നീ ചെയ്ത കർമ്മം കയ്യകൾ വെട്ടിയിടിക്കുന്നത് എന്ന് കൂടെ ചോദിച്ചു ചപ്പുയായി പറഞ്ഞു.

മരണം വരത്തക്കവിധത്തിൽ കണ്ണുനീരും മറ്റും പൊന്തുന്ന കണ്ണുനീരോടെ കണ്ണു വെള്ളത്തെ തടാ ശിക്ഷയ്ക്കു വധിച്ചു.

കാലം ആ പിതനെ കഴിഞ്ഞുകൂടി. ആ ചാളപ്പുറഗി ഗൃഹം ഓരോരുത്തർ ഇല്ലം പരമാവുൽക്ക സ്വസ്ഥത കണ്ടു. മരണവും കലശ്ശി മരണവും പിന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. മരിക്കാത്ത ജന്മങ്ങളെ നീട്ടിപ്പോയതും ഇല്ലാതാകാതിൽ കിടക്കുന്നവരും ആ പാപങ്ങളെപ്പിച്ച് ആരും ആലോചിച്ചതേ ഇല്ല. ആ പരിവർത്തിതായ നന്മന്റെ ഭിന്നിയിൽ— എന്തിന് അത്ര പാപം പാപം ലജ്ജയാകുന്നു—അ പള്ളെ പഴയ സ്നേഹത്തെ തീരെ മറന്ന അവരും പഴയ ചങ്ങാതിമാർ ഉണ്ടായി അവരും അപ്രായം അധികമായതോടുകൂടി അവരുടെ ചങ്ങാതിമാർ അവരും ചെറുപ്പം ചെറുപ്പം കൂട്ടുകൾ അവരെക്കുറിച്ച് അവരും അവരുടെ നന്മയും കഴിവാ. സൗര്യം മുഴുവനും കൂട്ടുകൾ ഒന്നിച്ചു കർമ്മങ്ങളെക്കൊണ്ടു, അവരും പണ്ടത്തെപ്പോലെ അവരുടെ അടുത്തു ചിലിയിൽ കടന്നുവരുന്നതിനോടൊപ്പം നെതക നെതമായില്ല. ഞാൻ അവരോട് സംസാരിക്കുകതന്നെ സൗകര്യം ഉണ്ടാകുന്നില്ലാതായി.

അങ്ങിനെ കണ്ണു കെട്ടാത്തതും കഴിഞ്ഞു. ശരൽക്കാലമാകിത്തന്ന ഭിന്നിക്ക വിവാഹം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു നവരാത്രി പാവത്തു കഴിക്കണമെന്നാണ് തീർപ്പുപറഞ്ഞിയിരുന്നത്. മ

കൈ പാശ്ചാത്യരായ മേട്രെ ചുരുത്തുന്ന ആ കാലത്ത്, ഞങ്ങളുടെ മേട്രെ പാശ്ചാത്യർ പലരെയും ചിലി അവരുടെ

അദ്ദേഹം നിശ്ചയം വിട്ടുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹം ജനാധിപന്റെ ഭവനത്തെ പ്രകാശമാക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നതിന് അങ്ങോട്ട് ദൈവകവാടം നിശ്ചയിച്ചിരുന്നു.

പ്രഭാതം തെളിഞ്ഞുപ്രകാശിച്ചു. ദശകാലം കഴിഞ്ഞതുകൊണ്ട് വായുമാണ് അതിന് ഒരു പ്രത്യേക ദിശയിലേക്ക് ചലിച്ചതെന്ന് കണ്ടുപിടിച്ചു. പ്രഭാതത്തിന്റെ മറ്റേകരം അതിനെക്കുറിച്ചുപോലെ പ്രകാശിച്ചു. ആ പ്രഭാതം യാതൊരു കാര്യവും സാധാരണ തോന്നാത്ത കലുത്തയിലെ ഇടപെടലിലൂടെ മേൽക്കൂടെ ഇഷ്ടകാലമനുസരിച്ച് വളരെ ജോലി ചെയ്തു. പ്രഭാതത്തിൽ വിവാഹവാദ്യങ്ങൾ മുഴങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരു അടുത്തിലും എന്റെ വളരെയും അധികം ഉച്ചത്തിൽ അടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന കൈവീഥാഗത്തിന്റെ ഒരു അലയോല കേട്ടപ്പോൾ അത്ഭുതമായ വേർപാടിനെക്കുറിച്ച് ചൊതുക്കിയ എന്റെ പരിതാപം ദൃഢീഭവിക്കുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. എന്റെ മിനിയുടെ വിവാഹം അത്ഭുതമായിരുന്നു.

പ്രഭാതം മുതൽ ഭവനത്തിൽ തിരക്കും ചെറുപ്പം വളർന്നു. മിററുള്ള മേക്കപ്പിലൂടെയും പന്തൽ കെട്ടുപാടുകളായിരുന്ന ഭിത്തികളിലേക്ക് എപ്പോഴും വായുസംസ്കാരം തറയ്ക്കുപാടുകളായിരുന്നു. പൂർണ്ണ പരിഭ്രമത്തിനും അലയുണ്ടായിരുന്നില്ല. ഞാൻ എന്റെ മുറിക്കകത്തിരുന്നു ചില കണക്കുകൾ പരിശോധിക്കുകയായിരുന്നു. അപ്പോൾ പെട്ടെന്ന് ഒരു മറ്റൊരു കടന്നുവന്ന് എനിക്കു സലാം തന്ന് എന്റെ മുറിയിൽ വിനീതമായി നിന്നു. അത് ആ പഴയ കണ്ഠിവാലയായിരുന്നു എനിക്ക് അടുത്തിൽ ആളെ മനസ്സിലായില്ല. അയാളുടെ തോളിൽ ഭാഗ്യമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അയാളുടെ മുടി നീണ്ടതായിരുന്നു. അയാളുടെ ശരീരത്തിനുള്ളായിരുന്ന പഴയ കാഴ്ചക്കാലം അപ്പോൾ കണ്ടില്ല. അയാൾ പ

ഇക്കാര്യം എന്തിനെയെങ്കിലും അറിയുവാൻ എനിക്ക് ആഗ്രഹമുണ്ട്.

'താൻ എങ്ങനെയോരോന്നും എന്തെങ്കിലും ചെയ്തതായിട്ടുണ്ട്' എന്ന് പറഞ്ഞു.

ഇവർക്കു വെക്കുന്നതും എന്തെങ്കിലും ചെയ്തതായിട്ടുണ്ട് എന്ന് പറഞ്ഞു.

ആ വാക്കുകൾ എന്റെ കണ്ണുകളിലൂടെയും പല്ലാതെ നോക്കി. തന്റെ സമീപത്തു നിൽക്കുന്ന ഒരു കൂട്ടം പേർക്കും അയാളുടെ സംസാരിച്ചിട്ടുള്ളതും അതേപോലെ എന്റെ മുമ്പിൽ വെക്കുന്ന ഒരു പാത്രമായിത്തീർന്നു. 'ഇതേ കഥയെക്കുറിച്ചും ആരു വന്നിരുന്നില്ലെന്ന് ഇത് കൂടുതലായും ഇതുകൂടാതെ കേൾക്കുക. കഥയിൽനിന്നു എന്ന് എന്തിനേ നോക്കി.

ഇവിടെ, ഇന്ന്, ഒരിക്കലും അത് " പല കൂട്ടം പേർക്കും അതേപോലെ എന്തിനേ കേൾക്കുകയും അത് " പേരെ ഒരു കഥയെ വരുത്തേ? എന്ന് ഞാൻ വീണ്ടും ചോദിച്ചു.

എന്നെ അയാൾ ചോദിക്കുന്നതിനായി വാദിച്ചു. കേൾക്കുകയും അതേപോലെ എന്തിനേ കേൾക്കുകയും ചെയ്തതിന്, പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്നവർ, എന്തെങ്കിലും, 'എനിക്ക് ആ കഥയെക്കുറിച്ചെ ഒന്ന് കേൾക്കുക, സാർ. ഒരു കണ്ടാൽ മതി' എന്ന് പറഞ്ഞു. മിനി, ഇതും. പണ്ടത്തെ കഥയെന്നു ആണെന്നായിരുന്നു അയാളുടെ വിശ്വാസം. 'കണ്ടുപിടിച്ചത്' എന്ന് പറിടാ. 'കണ്ടു' അവർ പണ്ടത്തെപ്പോലെ അയാളുടെ അടുത്തു നിൽക്കുന്ന എന്തെങ്കിലും അയാൾ വിചാരിച്ചിരുന്നു. അയാൾ എങ്ങനെയോ തന്റെ ഒരു സാക്ഷാത്കാരം ചാലിയത്തായ കറച്ച് അങ്ങിനെ ഉൾക്കൊള്ളാത്ത ഒരു കഥ. 'കേൾക്കുക' കേൾക്കുകയും ആ കഥയെക്കുറിച്ചും അയാൾ വിചാരിച്ചു കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു ഒരു കഥയെക്കുറിച്ചും ചോദിച്ചു. 'കേൾക്കുക' കേൾക്കുകയും ആ കഥയെക്കുറിച്ചും ചോദിച്ചു.

ஆதலால் இவ்வாறு தவறான கருவிகளால் எல்லாவிடங்களிலும்
உருவாக்கப்பட்டுள்ளதாகக் கூறியுள்ளதால் இது சம்பந்தமாக
கூடுதல் விசாரணைகள் மேற்கொள்ளப்படும்.

‘ഇന്ന്, ഈ വിദ്യയുടെ ഒരു സാക്ഷ്യമായിട്ടാകയാൽ ഇവിടെ
ആരെയും കണ്ടെത്താതിന്നു സ്വയംകൊണ്ടിട്ട് എന്തു ഞാൻ ഉത്തരം
നൽകുന്നു. അയാളുടെ മുഖത്തുനിന്നു പ്രകാശം തീർന്നു പോയി
മുഖം തറന്നു. അയാൾ അയാൾക്കു നോക്കി നിൽക്കുന്ന
ഒരു കറുത്തുനിറം ശോകം കൊണ്ട് കണ്ണു. ഒടുവിൽ ‘നോക്കൂ,
എന്നു പറഞ്ഞു പുറത്തേക്കു പോയി.

എന്നിങ്ങു ചുറ്റും എന്തൊന്നി. ഞാനും, അയാളും തിരികെ വിളിച്ചാലോ, എന്ന് ആലോചിച്ചു. പക്ഷെ അയാൾ സ്വന്തം അസ്ഥിമയമായ തിരികെ വരണമെന്നായിരുന്നു അയാൾ എന്റെ നല്ല അടുത്തത്തിൽ ഒരു പൊതി നീട്ടിക്കൊടുത്തപ്പോൾ 'ഞാൻ ഇത്' ആ ചെറിയ കുട്ടിക്കുവേണ്ടി കൊടുക്കുന്നതാണ്. ഇതു നീക്കം എന്തെങ്കിലും ആ ചുട്ടുകൊള്ളാമോ?' എന്നു ചോദിച്ചു.

[illegible]

ഇത്രയും പറഞ്ഞ്, അയാൾ, അയാളുടെ അടുക്കലിരുന്ന്
അഴിഞ്ഞ ഉടുപ്പിന്റെ അകത്തുനിന്ന് ഒരു ചുട്ടിവിട്ടിട്ടു കയറി

അ കടലാസ്സു ചുരുൾ പുഷ്പത്താൽ എടുത്തു. വളരെ സൂക്ഷ്മതയോടുകൂടി അയാൾ അതു കൈമുട്ടിച്ചു. രണ്ടു മെഡിക്കൽ ഹോസ്പിറ്റലിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ഒരു കടലാസ്സു താഴെ ൧൭-ാം നമ്പർ ശല്യം വെച്ചു. അതിൽ ഒരു കുട്ടിയുടെ കയ്യടത്താൽ മായത്തുണ്ടായെന്നു ധാരാളമായിരുന്നു. കിട്ടിയ വാസ്തവമുള്ള പുസ്തകം മുമ്പുപറഞ്ഞ കടലാസ്സിൽ പതിച്ചതായിരുന്നു. ആ പുസ്തകം അത്, അയാളുടെ പുതിയതായിരുന്നു. ഈ കടലാസ്സിൽ അതു കൈവശത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. കൊല്ലത്തോളം കടലാസ്സിൽ വന്ന സാമാന്യരും വിദഗ്ദ്ധ നാടകങ്ങൾക്കുമുള്ള ഈ കടലാസ്സ് അയാൾ അയാളുടെ ഹൃദയത്തോടു ചേർന്നു സൂക്ഷിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു.

എന്റെ നയനങ്ങളിൽ താമസം ചെയ്ത നിറഞ്ഞു. അയാൾ മരിച്ചതായ ഒരു കാണുവ്വാൻ, ചില കലുപകാരണങ്ങളാൽ കടലാസ്സിൽ താമസം ചെയ്തതായിരുന്നു. എന്നാൽ, അയാൾ—എല്ലാ ഒന്നുമില്ല എന്നിരിക്കുന്നു. അയാളെക്കുറിച്ച് ഒരു ചിത്രം അയാളെ എങ്ങനെപ്പോലെ ഒരു അയാൾ!

ഒരു കാണുവ്വാൽകിടക്കുന്ന അയാളുടെ ചെറിയ പുതിയ കയ്യടത്തിന്റെ ആ മായ മിന്നിയുടെ കാര്യത്തെ എന്റെ മനസ്സിൽ കൊണ്ടുവന്നു.

അയാൾ അവൾക്ക് ഉടനെ കൊടുത്ത അയയ്ക്ക് അയാൾക്കു മുമ്പിൽനിന്ന് അവളെ പുറത്തേക്കു വരുത്തി. വളരെ ആലോചന അതിനു തടസ്സം പറ്റുന്നു. അയാൾ അവളോടും കൂടി ചേർന്നു. അവൾ എന്റെ മിന്നി, പുറത്തുപോയി. ഈ കടലാസ്സോടും ചേർന്ന്, ലോകത്തിൽ ചത്തവരായി കറിയട്ടെ. യുദ്ധകലയായ വശ്യവികാരങ്ങൾ അയാൾക്ക്, ലോകാവസ്ഥയായി എന്റെ അടുത്തു വന്നിരുന്നു.

ആ വേഷം കണ്ടു കണ്ടുവെച്ചു പരിഭ്രമിച്ചു കറുത്ത, അയാൾക്ക് മുന്നിലായി അയാൾക്ക് അവളുമായുള്ള പഴയ

മുഖാന്തരം ചിലർ, കൂട്ടുകൾക്കും വീടുകൾക്കും പുതുക്കലാൽ ഇനിപ്പറയുന്ന
 കാര്യങ്ങൾ, ഒരു വിധം, അല്ലാതെ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് കൂടെ നിൽക്കുന്ന
 രൂപാർക്കും ശാസ്ത്രാധ്വാനിതരായ പോകുകയോണ്ടോ? എന്നു ക
 മ്യൂണിസം മിനിമോഴ്സ് മോടി ചൂ.

ആ വാക്കുകളുടെ അർത്ഥം ഇപ്പോൾ അവർക്കു നോക്കി
 ചോദിച്ചു അറിയാമായിരുന്നു പണ്ടത്തെപ്പോലെ ഇന്നു മറ്റൊ
 വിധം അറിയാൻ അവർക്കു നിവൃത്തിയുണ്ടാകുകയോ കേട്ടപ്പോൾ
 അവരുടെ മുഖം ചുരുങ്ങിയ അവർ അവർക്കു അയാളുടെ മു
 ഖം മേൽ കാണുന്നതായി വന്നിട്ടുണ്ടു.

കമ്മ്യൂണിസം മിനിയും അതിൽ ഉണ്ടായ കാര്യങ്ങൾ
 തനിയെ അവസാനിക്കുന്നതാണ് അപ്പോൾ മാത്രം എങ്കിലും,
 പലതും തോന്നി. മിനിമോഴ്സ് അന്ത്യപുരസ്കാരങ്ങൾ പോ
 രൂപാർക്കും, കമ്മ്യൂണിസം സാമൂഹ്യം, പരിതാപനകവും ആയ
 കമ്മ്യൂണിസം സാമൂഹ്യം അയാളുടെ അധികാരത്തെ നിവർത്തു ചെയ്
 തുന്നതും ഈ കാലത്തിനിടയ്ക്ക്, അയാളുടെ മകളും ഇതു
 പോലെ വളർന്ന്, അവർക്കു പ്രാപ്തമായി വന്നിട്ടുണ്ടാകുമെന്ന്
 അയാൾക്ക് കാണുവാൻ അവിടെ ചെന്നാൽ അപ്പോൾ മക
 ലും തമ്മിൽ തമ്മിൽ അറിയുകയും, അന്ത്യം വീണ്ടും
 പരിചയപ്പെടേണ്ടി വരുമെന്നും അയാൾ വിചാരിച്ചു. തീ
 യായിട്ടും അയാളുടെ മകൾ ഇപ്പോൾ മുറവിടുന്നിടത്തോ
 ലെ ആയിരിക്കുകയും വിശേഷിച്ച്, ഈ എട്ടു കൊല്ലത്തിനി
 ടെക്ക് അവർക്ക് എന്തെല്ലാമൊക്കെ സംഭവിച്ചിട്ടുണ്ടാവാം?

വിവാഹവാദ്യം മുഴങ്ങി. ശേഷം സൂര്യൻ പ്രഭാതം
 ത്താൽ ആ പ്രദേശത്തെയും ശോഭനമാക്കി പക്ഷെ, കമ്മ്യൂ
 ണിസം കലുഷമായിട്ടുണ്ടു എന്തെങ്കിലും ഇതാണ് കൂടെ കിടക്കുന്ന
 അച്ഛൻ മരിക്കുന്നതിനും (അതിനുള്ള പ്രധാന നഗരമാണ് കാ
 മ്യൂണി) ഫലപ്രസൂതിയില്ലാത്ത വ്യക്തികളെ മനസ്സിൽ ധ്വനി
 ച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു

ഞാൻ ഒരു ബാങ്കുറോട്ട് എടുത്ത് അയാൾക്കു കാണിപ്പിച്ച്, ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. 'ഞാൻ തന്റെ സാട്ടിലേയ്ക്കു മടക്കി കൂടെ കിടക്കുന്ന തന്റെ പുത്രിയുടെ സമീപത്തേക്കു പോകാൻ ചെല്ലൂ. നിങ്ങളുടെ സന്തോഷകരമായ ആ കൂടിക്കാഴ്ച, എന്റെ കുട്ടിയുടെ ക്ഷേമാഭിമുഖീകരണമായിത്തീരാട്ടേ'

ഈ സമ്മാനം കൊടുത്തതുകാരനും അന്നത്തെ കല്യാണച്ചിലവിൽ പലഭാഗവും എനിക്കു വേണ്ടെന്നുവെച്ചപ്പോഴായിരുന്നു, ചിലനല്ലോ ചുരുക്കങ്ങളായും വന്നു. ഉദ്ദേശിച്ചതായി വിട്ടുപോകുന്നിടത്തുകൾ ഞാൻ ഏല്പിക്കുന്നതിലൂടെ പട്ടാളക്കാരുടെ, ബാൻറും വേണ്ടെന്നുവെച്ചു. വീട്ടിലെ സ്ത്രീകൾക്ക് അതുകൊണ്ടു വ്യാപാരവിരുദ്ധമായി. എന്നാൽ എന്തൊരു സംസ്ഥാനത്തുവെങ്കിലും, വിവാഹം വിചാരിച്ചതിൽ അധികം വാഗ്ദാനവും, മംഗളകാര്യം ആയിത്തീർന്നു. വളരെ ദൂരത്തുള്ള ഒരു ദിവസത്തിൽ, ഭീഷകാലമായി അത്യാഹ്വാനം കാണാതിരിക്കുന്ന ഓരോരുത്തരും ഒരു പെൺകുട്ടിയും അവളുടെ സ്നേഹമുള്ള പിതാവും വീണ്ടും ഒന്നിച്ചുകൂട്ടുവാൻ സംഗതിയായല്ലോ എന്ന വിചാരം എനിക്ക്, ഞാൻ അതുവരെ അനുഭവിച്ചിട്ടില്ലാത്ത സമാധാനത്തെയും, സംതൃപ്തിയേയും, സന്തോഷത്തെയും നൽകി.

൩ സൂക്ഷിപ്പാൻ ഏൽപ്പിച്ച മതൽ

'വൃന്ദാവനകണ്ഡ' അത്യന്തം ശുശ്രൂഷിക്കേണ്ടതാകാൻ പിതാവിന്റെ അടുത്തുചെന്നു, 'ഞാൻ ഈ നിമിഷത്തിൽ ഇവിടെ വിട്ടുപോകുന്നു' എന്നു പറഞ്ഞു.

'നന്ദിയില്ലാത്ത കഴിവേറി! ഞാൻ നിന്നെ തീർന്നില്ലോ

മരുന്നതിനായും മറ്റും നിന്നുപോയി ചിലവഴി ഉണ്ടായ പണം മെല്ലാം തിരികെ തന്ന് എന്റെ ബോധ്യപ്പെടുത്തലിനെ ലോകമാണ് നീ ഈ അനാഥന്മാരിൽ കാണിക്കുന്നതെങ്കിൽ അതിനു വല്ല അർത്ഥവും ഉണ്ട്" എന്നു പിതാവായ ജഗന്നാഥൻ ചീരിക്കുകയും മറുപടി പറഞ്ഞു.

ജഗന്നാഥന്റെ ഭവനത്തിൽ ചെവി മുറിക്കുന്നവരായും, ഉടുപുടയുടെ തീനിയും ആലോചിച്ചാൽ ആ വകയ്ക്കു വലിയ സംഖ്യയൊന്നും ചിലവായ്ക്കില്ലാത്ത വഴിയില്ല. നമ്മുടെ പുരാതനജാതിപ്രമാണങ്ങൾ, വിശ്വാസികളാൽ വല്ലാത്ത വിധത്തിൽ അത്ര കരുതപ്പെട്ട ചിലവുണ്ടാണു്. അവയുടെ ആഹാരകാർയ്യവും, വസ്ത്രധാരണവും കഴിച്ചുകൂട്ടിയിരുന്നു. ജഗന്നാഥനും, തന്റെ ആദർശവും മാതൃകയും അവയുടേതിൽനിന്നു് അശേഷം താന്നതല്ലെന്നു നടപടികളെക്കൊണ്ടു് വ്യക്തമാക്കി അദ്ദേഹത്തിന്നു്, മുഴുവനും ആ അപരോത്തമന്മാരെല്ലാവരും, സാധിപ്പിക്കുന്നില്ലെങ്കിൽ അതിന്നു കാരുണ്യം, കാലവ്യത്യാസം കൊണ്ടു് അന്നത്തെ സമുദായത്തിന്നു് - ജഗന്നാഥന്റെ കാഴ്ച ഇങ്ങനെയിരുന്ന ജനങ്ങൾക്കു് - ഉണ്ടായിരുന്ന ആശങ്കയെപ്പോലെ പരിഹ്വാരവും, ദേഹവും ദേഹിയും വേർപിട്ടു പോകാതിരിക്കുന്നതിന്നു് യൗത്ഥ്യത്തെ പ്രകൃതിദേവി ചിലതെല്ലാം ചെയ്തുന്നതിന്നു തന്നെ നിബ്ബന്ധിച്ചു വന്നുള്ള സംഗതിയും മാത്രമാകുന്നു.

വൃന്ദാവനത്തിന്റെ വിവാഹകാലാവധിയെ കാര്യങ്ങൾ എല്ലാം കൈവിടും കവശത്തുടക്കത്തന്നെ കഴിഞ്ഞുകൂടി എന്നാൽ ഗൃഹസ്ഥാശ്രമപ്രവേശത്തിനുശേഷം വൃന്ദാവനം തന്റെ അല്ലെങ്കിൽ ആ ഉൽകൃഷ്ടവും ശുശ്രൂഷയായ നടപടിമാർഗ്ഗത്തിൽനിന്നു കേറേണ്ട വൃന്ദാവനത്തിലേക്കു് തുടങ്ങി മകന്റെ മുന്നോട്ടു പറയുന്നതെല്ലായ സുഖാനുഭവങ്ങളിൽനിന്നു കൂടേണ ഒഴുക്കിക്കൊള്ളായ സുഖാനുഭവങ്ങളിലേക്കു മാറിത്തുടങ്ങിയതായി കാണു

വികാസസ്ഥ അതിന്നു പറ്റിയതായിരുന്നു. അതാൻ അപ്പോൾ വൃന്ദനാക്രാന്തനായി ആലോചനാശക്തിയില്ലാത്ത ഇവിടെയായിരുന്നു. അയാളുടെ അമ്മയാകട്ടെ, മുന്പ്രിയം കൂടെ ഈലോകത്തോടു യാത്രാപറയുന്നതിന്നുമുമ്പായി ഒരു ദത്തം സേവിച്ചിട്ടു പണ്ടെക്കുപണ്ടെ ആ സാമ്പാടിനെ സമ്പ്രദായം അടർന്നൊഴിച്ച് കുപ്പാ' ഈ മെറ്റുപ്പോക്ക് ആലോചനാ മഹിമയെ സമ്പ്രദായംകൂടി പഴയ ദിനമായി ആക്കുന്നതന്നു തീരെ മനസ്സിൽ. ഈ കഥ നടന്നുകൊണ്ട്, ഇപ്പോൾ കാർ ഈ സമയത്ത് പന്നിട്ടു കകാലമായിട്ടില്ല. അന്നുംകൂടി പ്രയാസമല്ലാതെ മെറ്റുപ്പോയുടെ പുതിയപരിഷ്കാരമെന്നെ കണ്ടു സമീകരണമിറയ്ക്കുന്ന സ്കൂളായി ഇക്കു' പലിച്ചു സമാധാനപ്പെട്ടിരുന്നു.

അതൊക്കെയൊക്കെ തന്മിളമാവട്ടെ, പുതിയ പരിഷ്കാരങ്ങൾ സമ്പ്രദായം അപരിഷ്കാരം പിടിക്കുന്നതാണ് അതുഗണ്യനും ആയ തന്റെ ദിനാവിനോട് കുമ്മിച്ച് 'അൻ കുന്നപോയ' എന്നു പറഞ്ഞു.

അപ്പോൾ ഉടനെ അതിന്നു സമ്മതം കൊടുത്തു. ഇതിനാൽ തന്റെ മകൻ ഒരു ശിഷ്ടിയായിരും അറിഞ്ഞു. അവിടത്തെതായാൽ തന്റെ പ്രവൃത്തിയെ പരിശുദ്ധമായ പട്ടുവിനെ വഹിക്കുന്നതുപോലെ അതു മോദമായ ഒരു മഹാപാതകമായി ഈശ്വരൻ വിചാരിക്കുമെന്നാകട്ടെ എന്ന് അയാൾ പരസ്യമായി പ്രതിജ്ഞചെയ്തു. 'അൻ എന്റെ ദിനാവിന്റെ അക്കുറായി' ഇനിമേലിൽ ഒരു പൈശ്വര്യം കർമ്മനായാൽ എന്റെ ആ കൃത്യം മാത്രമേയുപോയെ പലതായ പാപമായിത്തീരട്ടെ' എന്നു വൃന്ദനനും സത്യം ചെയ്തു.

പട്ടുകൊണ്ടു മാതി ഒരു ഒരു തരത്തിൽ നന്നിച്ചുവന്ന ജീവിതരീതിക്കു പെട്ടെന്ന് ഒരു മാറ്റം വരുത്തിയതുകൊണ്ട് ഈ

യായ ഏക പുത്രൻ തനിക്കു വേണ്ടതായ തന്നെ മരിക്കുവാനു
 മെന്ന ജ്ഞാനാധാരം സദാ ഭയപ്പെട്ടു വന്നു. തനിക്കു പതിവുള്ള
 അന്നത്തക്കത്ത അല്പഭക്ഷണം കഴിക്കുമ്പോഴെല്ലാം അയാൾക്കു
 ആ ഭീതിയുണ്ടായെന്നു വ്യാഖ്യാനം കൊണ്ടു മരിച്ചതാ
 കൂടി ഈ ചരിത്രത്തിനാലു മുന്നേ പഠിപ്പിച്ചപ്പോൾ വ്യാ
 ഖ്യാനംകൂടി പോയപ്പോൾ പൂജാർച്ചയുടെ ആത്മീയതയായി

എങ്കിലും ആ വ്യാഖ്യാനം ചർച്ച ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്നു
 ഒരു ഭാഗം കാണിച്ചുവെക്കണം. കണ്ടായെന്നു തന്നെ വ്യാ
 ഖ്യാനം ചെയ്തതായ പക്ഷം പലതന്നെ സംഭവമായിരുന്ന
 വ്യാഖ്യാനം പോയപ്പോൾ നല്ല വെളിച്ചം പ്രാ
 യശ്ചയമായിത്തന്നെ തന്റെ പലതന്നെയും കൂടി കൊണ്ടു പോയി. എ
 കട്ട് അദ്ദേഹം നിന്നുനിൽക്കുന്ന വെളിച്ചം നല്ലവായിത്തന്നെ
 കൊണ്ടു അവന്റെ കാലത്തിൽ ജ്ഞാനാധാരം അപ്രകാരം
 വ്യാഖ്യാനം ചെയ്തവർക്കു വെളിച്ചമായിത്തന്നെ, ആകയാൽ ഗോ
 ക ചലനം ജ്ഞാനാധാരം യഥാർത്ഥമായിത്തന്നെ നിൽക്കിയിരുന്ന
 എങ്കിലും, അവന്റെ വ്യാഖ്യാനം കൊണ്ടു പോയ ഉടനെ ഉണ്ടാ
 യ ആ വെളിച്ചം തന്നെ എങ്ങനെയോ ഉണ്ടായിത്തന്നെ
 ആയ ചലനം ആ വെളിച്ചം പോയതുകൊണ്ടു വെ
 ലിച്ചതായിത്തന്നെ എങ്ങനെയോ ഉണ്ടായിത്തന്നെ, ആ വെളിച്ചം
 കൊണ്ടു കൊണ്ടുതന്നെ വെളിച്ചമായിത്തന്നെ, ആ വെളിച്ചം
 വെളിച്ചമായിത്തന്നെ എങ്ങനെയോ ഉണ്ടായിത്തന്നെ മറ്റു
 മുള്ള ആലോചനകളുടെ സങ്കലനംകൂടി ഉണ്ടായിത്തന്നെ എന്നു
 നിർദ്ദേശിച്ചതാണ്

വിശ്വതീർത്ഥം എങ്ങും കൊണ്ടുവന്നു കളിപ്പിക്കുന്ന ആ ലോ
 കലലനം പോയപ്പോൾ കേവലം ശൂന്യമായിത്തന്നെ ആ ലോ
 കം സുഖവാസമല്ലെന്ന് ആ വ്യക്തത തോന്നി. പൂജാർച്ച
 കേവലം തന്നെ ഉപദ്രവിക്കുന്നതിനോ, കളിപ്പിക്കുന്നതിനോ
 ഇപ്പോൾ ആരും ഇല്ലാത്തതിനാൽ, കേവലത്തിനിരിക്കുമ്പോൾ

മുഴുക്കുന്നതിനായി അസാധ്യമായിത്തീർന്നു. മധ്യവേദനത്തിൽ ആ പ്രദേശത്തുള്ളവരെല്ലാം തങ്ങളുടെ മുത്താഴിത്തീന്നശേഷം തിരിച്ചുള്ള സഞ്ചനയ്ക്കായി എല്ലെഴുതിരിക്കുന്നവരോടൊപ്പം ജനവാസം ആ പ്രാമുഖ്യങ്ങളെല്ലാം മുക്കിവെച്ചുകൊണ്ട് അവിടുത്തെ നടക്കുന്നതു കാണാം. വഴിയിലെങ്ങാനുംവെച്ചു കട്ടികൾ അയാളെ കണ്ടെടുത്താൽ അവിടെ അയാളുടെ കളി നിർത്തി, ഒഴിഞ്ഞു് അകലെ മാറിനിന്ന് ആ വൃദ്ധന്റെ പിശുക്കിനെക്കുറിച്ച് ആ നാട്ടിലെ ഏതോ ഒരു കലാ ഉഷാക്കീട്ടുള്ള പാട്ടുകൾ ചിട്ടയോടെ ആ അരക്കന്റെ ശരീരയോടോ അതോ ഉപയോക്താവോ ചർച്ചിക്കുന്ന അയാളുടെ ചേരുപറഞ്ഞാൽ ആ നാളെ കൊണ്ടു മുക്കപ്പെടുന്നതായെന്നു അവരുടെ വിശ്വാസം അയാളുടെ പിശുക്കിന്റെ ശക്തിയനുഭവിക്കുന്നതായിത്തന്നിരിക്കുന്നു തദ്ദേശവാസികൾ അയാൾക്ക് അമ്പലക്കട സമ്പന്നപ്രസാദം നൽകി പ്രത്യേകം വേഷം കൊടുത്തിരുന്നു. പ്രായമെങ്കിലും അയാളെ 'ജഗന്നാഥൻ' എന്നായിരുന്നു കേൾക്കാം 'ജഗന്നാഥൻ' എന്നാണ് ചിട്ടിച്ചിത്തുന്നത് പക്ഷെ കൈവെച്ചുകൊണ്ട് അയാളെ ഭക്തനായിത്തീർത്തു എന്തു കാരണത്താലെന്നൊന്നറിയാതെ കൈവെച്ചു രക്ഷപ്രസാദമില്ലാതെ, ചെറുപ്പമായ അയാളുടെ ശരീരത്തിന് ആകാശവാസിയായ ഭൂതത്തിന്റെ വല്ലാതായ ഉള്ളതായി സമൂഹം വ്യക്തമാക്കുകയും ചെയ്തു.

11

ഒരു കോമ്പ ഉല്പന്നം ജീവനാഥൻ "തീർ"യാണെന്ന്, ഇതിനുള്ള നിർദ്ദേശങ്ങൾ വ്യക്തമാക്കിയതിനായി അദ്ദേഹം നിങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് ഉപയോഗിക്കാൻ തയ്യാറാണ്. നിങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് ഉപയോഗിക്കാൻ തയ്യാറാണ്. നിങ്ങളുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് ഉപയോഗിക്കാൻ തയ്യാറാണ്.

‘ဂေါ်’တို့ကို စောင့်ရှောက်

“നമുക്കു വേണ്ടതെന്താണ്?”

‘അമൻ ധന്വിദ്യ’

• దేవుని ఆ ప్రేమే జీవితమునకు ?

‘നവരത്നങ്ങൾ മനസ്സിലു’

‘എന്നുപോ നീ പഠിക്കേണ്ടതല്ലേ?’

അതിന്റെ എണ്ണമെത്രയും വലിയതായിരിക്കണം.

‘ကျွန်ုပ်တို့’၏ အားလုံးက ခုနစ်နှစ်က နေထိုင်ခဲ့သော

ചരിത്രം : മൂന്ന് എറണാകുളം പ്രദേശങ്ങളിൽ പൊതുവായ പ

മുൻകൈയടിയോടുകൂടി ഒരു കൂട്ടിയെ പാഠശാലയിലയയക്കുന്നത് ഒരു അപരാധമല്ല. പക്ഷെ അതിനോടുകൂടി ജനനാശനം ഉണ്ടാകുന്നില്ല. അതിനുള്ള പരിഹാരം സാധ്യമാണെന്ന് വിശ്വാസം എത്രയും വേഗം കർമ്മശാലയിലേക്ക് അയക്കണമെന്നും അതിനുള്ള നടപടികൾ ഉണ്ടാകണമെന്നും അഭ്യർത്ഥിക്കുന്നു.

தமிழகம் 30, கொடி 30. எதிர் நிற்கின்றவர்களை வரம் தாமி
1. பகி 30. இது பகி 30. கொடி 30.

‘എന്തിനും വിനോദമില്ല.’

അനുമതിയോടെ ആ കട്ടി ജനനാഥന്റെ വീട്ടിൽ താമസം തുടങ്ങി. കുറേക്കൂടി യാതൊരു സംശയവും ഉണ്ടായില്ല. പഴിമ പൂത്തതിലുള്ള ഒരു വൃക്ഷത്തിന്റെ തണലിനെ ഒരു യാത്രക്കാ രൻ ആശ്രയിക്കുന്നതുപോലെ, ആ കട്ടി നിശ്ശങ്കം തന്റെ പ രിയ സങ്കേതത്തെ സ്വീകരിച്ചു. എന്നാലത്രവുമല്ല; തന്റെ കൈമാതാവിന്റെയും, വൃന്ദയമ്മയുടെയും, മറ്റും കാര്യത്തിൽ ബാ ലൻ കണ്ടിശമായി ഇനിന്നുപിടത്തിപ്പെല്ലാം വേണമെന്ന യാ തൊരു പരിഹാസവുമില്ലാതെ നിർവ്വന്ധിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അ ത്തുകൊണ്ട് തന്റെ സകല ആവശ്യങ്ങൾക്കും വേണസംഗ്രഹം മി ങ്ങുന്ന കാലയളവിനി അവിടെ കൊടുത്തുവിട്ടിട്ടുണ്ടായിരുന്നു എ

നമുക്കു നേരം എഴുതിയതിനാലും ഒരു വാഗ്ദാനം നൽകിയതിനാലും അതിനാലാണ് ഇത്രയും വേഗത്തിൽ അന്വേഷണം തുടങ്ങിയത്. അതിനാലാണ് ഇത്രയും വേഗത്തിൽ അന്വേഷണം തുടങ്ങിയത്. അതിനാലാണ് ഇത്രയും വേഗത്തിൽ അന്വേഷണം തുടങ്ങിയത്.

III

[illegible][illegible]

மாண்புமிகு அமைச்சர் அவர்கள்: கீழ்க்கண்ட வினாக்களுக்குரிய விடையைக் கொடுக்கிறேன்.

1971-72-ல் தனது 10-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். பின்னர் 1973-74-ல் தனது 12-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1975-76-ல் தனது 14-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1977-78-ல் தனது 16-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1979-80-ல் தனது 18-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1981-82-ல் தனது 20-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1983-84-ல் தனது 22-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1985-86-ல் தனது 24-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1987-88-ல் தனது 26-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1989-90-ல் தனது 28-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1991-92-ல் தனது 30-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1993-94-ல் தனது 32-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1995-96-ல் தனது 34-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1997-98-ல் தனது 36-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 1999-00-ல் தனது 38-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2001-02-ல் தனது 40-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2003-04-ல் தனது 42-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2005-06-ல் தனது 44-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2007-08-ல் தனது 46-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2009-10-ல் தனது 48-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2011-12-ல் தனது 50-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2013-14-ல் தனது 52-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2015-16-ல் தனது 54-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2017-18-ல் தனது 56-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2019-20-ல் தனது 58-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார். 2021-22-ல் தனது 60-வது பி. ஏ. பட்டம் பெற்றார்.

[illegible]

[illegible][illegible]

இது ஸ்போதமாகவென்பது உயர்ந்ததில் இது உயர்ந்த
 உதயம் நீர் கெட்டாடிகளே மலம் நினைகெ வந்தாடிக்
 உயர்? அந்நாதிதான் உயர்வென்பதாய் கூறுவர் உயர்வென்பதாய்.

[illegible]

വർഷം ൧൯൫൭-൫൮ ൽ പാലക്കാട് നഗരം വിവിധ തരം വാഹനങ്ങളുടെ അഭാവം മൂലം വളരെ അസ്വസ്ഥമായിരുന്നു.

ജനങ്ങൾക്ക് എന്താൽപ്പോഴും എന്താൽപ്പോഴും ഇവിടെ
കൂട്ടി— 'എന്തിനാണത്?'

അഗ്ര— 'ഒരു പുരുഷ കർഷകന്റെ'.

ಅತ್ಯಂತ - ಅತ್ಯಂತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅತ್ಯಂತ

*உரு— 'நாடுகடிகொண்டான்' தொழுவே.

[illegible]

ദേശപരതമല്ലാതെ ആയിരം ഇരുപതു നൂറ്റാണ്ടുകളായി
ഈ രാജ്യത്തെക്കുറിച്ച് ആർക്കും അറിയാത്തതായി തീർന്നു. അതിനാൽ
പ്രസിദ്ധമായ ഒരു പ്രസിദ്ധീകരണ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു. അതിന്റെ
പ്രധാനമായി പ്രസിദ്ധീകരിച്ച ഒരു പുസ്തകം വിവിധ ഭാഷകളിൽ
തർജ്ജമ ചെയ്തുകൊടുത്തു. അതിന്റെ പ്രസിദ്ധീകരണം ആരംഭിച്ചു.

ഒടുവിൽ, പ്രജാൻതരം വിട്ടുപോകാനും അങ്ങിനെ പല
കുറേയേറെയുണ്ടെന്നു സമൂഹത്തിൽ സമ്മതിക്കുന്ന സാഹചര്യം
അഭാവമുള്ളതല്ലെന്നു സമൂഹത്തിൽ സമ്മതിക്കുന്ന സാഹചര്യം

‘ഭരണപരിഷ്കരണ വികസന മന്ത്രാലയം’
 നിജസ്വന്ത അധികാര ഉത്തരവ് പ്രകാരമുള്ള, നിയമനഷ്ടം
 കൈമാറ്റം ചെയ്ത മറ്റേതെങ്കിലും ഉത്തരവ്. ഈ ഉത്തരവ്
 പ്രകാരം നിയമനഷ്ടം ചെയ്ത ഉത്തരവ് ഇതിനാൽ നിയമനഷ്ടം
 ചെയ്തതായി കരുതുന്നതാണ്.

ഇതു സത്യമായകൊരീണ്ടും വീണ്ടും ആവർത്തിച്ചു പറഞ്ഞു കഴിമ് ഒരു ദൈവമെങ്കിലും, വായനക്കു നാമിളക്കം വാമ് പ്രയാസമായിത്തീരുകയും ചെയ്തു. പൂജയും, ക്രിയകളും കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും, കല്ലറ ഉക്കിന്റെ ചുറ്റും രണ്ടുപേരും ചേർന്നു ചോദിച്ചു. പാസത്താലും, ഇ. ഒ. യ. ആ കണ്ടിറയുടെ വാലു തീക്ക മറിഞ്ഞായിത്തീന്നു. മല, ചുറ്റുംതാലും, ചുറ്റും ഉണ്ടായി വരുന്നതായും ദൈവം മരവിച്ചുപോയും, കൈകൾ കർമ്മം മറന്നു ചെയ്തതും മറ്റും ഉണ്ടായിത്താലും ആ കഴിമ് തോന്നി. അവൻ ശോഷിച്ചുകയും, മറ്റും സമീകരണത്താലും കയ്യും ചെയ്തു.

ഒരു പ്രാർത്ഥന കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. അതിൽ അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് എല്ലാവർക്കും അറിയാമായിരുന്നു.

ഭാരതമാതാവിനോട് അഭിമാനം പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിനായി ആ വർഷം ആഗസ്റ്റ് 15-ന് ആദ്യമായി ആഘോഷിക്കപ്പെട്ടത്. അന്ന് രാത്രി 12 മണിക്ക് ആദ്യമായി 'ഭാരതമാതാ' എന്ന പേരിൽ ഒരു ചിത്രം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അന്ന് ആ ശബ്ദത്തിന് ഒരു വിപ്ലവം ഉണ്ടായി. അന്ന് ആദ്യമായി 'ഭാരതമാതാ' എന്ന പേരിൽ ഒരു ചിത്രം പ്രദർശിപ്പിച്ചു. അന്ന് ആ ശബ്ദത്തിന് ഒരു വിപ്ലവം ഉണ്ടായി.

[illegible]

സമൂഹം കിഴക്കേ ചതുവാളത്തെ പ്രകാശമാനമാക്കിയെടുക്കുകയും ജനനാഥൻ ആ കേരളപ്രദേശത്തെ വിട്ടു പറഞ്ഞപ്പോൾ, ഇവിടെയിരിക്കുന്ന വയലുകൾക്ക് പ്രവേശിച്ചു. അവിടെയും, ആരോ, "അല്ല" എന്നു തന്നെ വിളിക്കുന്നതു കേൾക്കുന്നതായി അയാൾ

അ പത്രം നീ ശ്ലേഷ്ഠ ശക്തി കൊണ്ട് മെരുക്കിട്ടു പിടയ്ക്കാക്കം ന. ത. പത്രം നോക്കിയപ്പോൾ. പുറകിൽ, സമീപത്തു തുറന്നിട്ടു ചില പത്രങ്ങൾ കണ്ടു.

'അപ്പോൾ എന്റെ മേൽ അധികത്തു വന്നതും ഒരു വിപ്ലവകാരിയായി അപ്പോക്രിട്ട യിഹൂദന്മാരെ എന്ന് ക്ഷ' അറബി
കൾ ചെയ്തിട്ടുള്ളതു മുൻപു ഉണ്ടാവുന്ന ചിത്രവിശേഷം പ്രത്യക്ഷമാ

വൃദ്ധൻ കണ്ണുപാലം വിറവിറപ്പിച്ച് അന്ത്യമനുഷ്യൻ മൃ-
 ത്വം അറിയാതെ മരിക്കുന്നതല്ല, ചാഞ്ഞുവെക്കുകയാ-
 ളെ. നിരന്ദര ക്രൂരതയാ? എന്നു ചോദിച്ചു.

[illegible]

ആ പദ്ധതി തന്റെ കൈകൾ അടം തൊഴിലിനെ ഉപരി ആ.പ. പദ്ധതിയ്ക്ക് തന്റെ ഉപനാമധ്യേയംകളെ എങ്ങനെ പദ്ധതിയെ കൈമാറ്റം വിടുകയും ചെയ്യുന്നതും ഉപരി കൈവിട്ടുകൊടുക്കും എടുക്കുന്നതും അതോടുകൂടി അതിന്റെ ഉപനാമധ്യേയംകളെ പദ്ധതിയ്ക്ക്.

വിണ്ടും സുഖോധം വന്നുദ്യോഗം ജഗന്നാഥൻ, പുത്രനെ
 പിടിച്ചുവരിച്ചു. ആ ജിഹ്വിയ ക്ഷേത്രസ്ഥലത്തെയും കൊണ്ടു
 പോയി അമ്പലത്തിനകത്തെത്തിച്ചപ്പോൾ, 'നീ വല്ല നീന
 ചന്ദ്രനും കേൾക്കുന്നുണ്ടോ?' എന്നു ചോദിച്ചു. 'ഞാൻ കണ്ട
 കേൾക്കുന്നില്ല' എന്നു വൃന്ദാവതൻ പറഞ്ഞു. 'ആയെ, ഹൃ
 ഛദി തുളി ചൂണാക്കു', ആരെങ്കിലും 'അല്ല' എന്നു വിളിക്കു

അതായത് ആ മനുഷ്യരെ കേൾക്കണമെന്നോ' എന്ന് അദ്ദേഹം വീണ്ടും ചോദിച്ചു. 'ഇല്ല' എന്നു വ്യക്തമായി പറഞ്ഞു.

ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ജനങ്ങൾക്കു കരളുരുളിയൊരു ദാഹം തോന്നി. 'അതായത്' അയ്യോ! കണ്ടുപിടിച്ചതല്ല, 'നിങ്ങളുടെ ദാഹം' അതായത് കേൾക്കണമെന്നോ' എന്ന ചോദ്യംകൊണ്ടു വന്നു നില്ക്കുന്നവരിൽനിന്നു ജനങ്ങൾ ആ 'ദാഹത്തെ' തൃപ്തിപ്പെടുത്തുവാൻ ഉദ്ദേശിച്ചു.

നാലു കൊല്ലത്തിനശേഷം ജനങ്ങൾ ഭിന്നഭിന്നമായി മരണശയ്യകളെ പ്രാപിച്ചു. അയാളുടെ നേതൃത്വം മറന്നിട്ട് ഈ പാപാകത്തിലെ വെളിച്ചം ക്രമേണ മങ്ങി ഒഴിഞ്ഞുപോയപ്പോൾ ആ അധഃശയ്യയിൽ അയാൾ പെട്ടെന്നു ബോധക്ഷയത്തോടുകൂടി കിടന്നുവീണു. കൈകളും വെറുതെ നീളി, ഏതൊരു തേടിപ്പിടിക്കുവാനെന്ന ഭാവത്താൽ, വായുവിലെല്ലാം തപ്പിത്തുടങ്ങി. 'നീതിപാലാ', എന്റെ കോണി ആരാണെന്നു കേൾക്കൂവേണം' എന്നിങ്ങനെ ഏകാന്തമായി ചിലിക്കുകയും ചെയ്തു.

ശ്വാസിക്കുന്നതിന്നു വായുവും എന്തെങ്കിലും കാണുന്നതിന്നു പ്രകാശവും, തീരെ ഇല്ലാതിരുന്ന ദയനീയമായ ആ ഇന്ദ്രിയങ്ങൾ നിന്നു പുറത്തുകയറിപ്പോകുവാൻ കോണി കണ്ടുകിട്ടാതെ, ആ വൃദ്ധൻ വീണ്ടും തന്റെ കിടപ്പുമ്പ്രതിപത്തനെ വീഴുകയും, താഴെ മെഴു, ആട്ടിത്തളിപ്പാത്ത ഇവ ലോകത്തിലെ ജീവിതമാകുന്നു 'ഒളിച്ചുകളി'യിൽ, ഇതുവരെ ആർക്കും കണ്ടുപിടിക്കുവാൻ സാധിക്കാത്തതായ മരണാനന്തരമുള്ള ആ ഒളിവിൽ ജനങ്ങൾ പല പൊയ്ക്കറകളും ചെയ്തു.

[ഈ കഥയിൽ വിവരിച്ചിട്ടുള്ള സംഭവങ്ങൾ, ഇക്കാലത്തു ഭാഗ്യാതിരേകത്താൽ പഴയചരിത്രങ്ങൾമാത്രമായിത്തീർന്നു കണ്ടെടുത്തു, ഇന്ത്യയിലൊട്ടും ഒരു കാലത്തു വളരെ പ്രചാരത്തിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന നെപ്പതിയെയാകുന്നു സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. വര

അതുകൊണ്ടു തന്നെ അദ്ദേഹം തന്റെ ആശയങ്ങൾ പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം തന്റെ ആശയങ്ങൾ പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തു. അദ്ദേഹം തന്റെ ആശയങ്ങൾ പ്രസ്താവിക്കുകയും ചെയ്തു.

σ c. c. n. 500A

ഞങ്ങൾ ചെറിയ കുറിയായിരുന്നെങ്കിലും ചിന്താശക്തിയുള്ളവരായിരുന്നു. അതിനാൽ അതിനുള്ളിൽ ഒരു അനാഥിത്തം കെട്ടിനിൽക്കുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ അതിനുള്ളിൽ ഒരു അനാഥിത്തം കെട്ടിനിൽക്കുകയായിരുന്നു. അതിനാൽ അതിനുള്ളിൽ ഒരു അനാഥിത്തം കെട്ടിനിൽക്കുകയായിരുന്നു.

പ്രകാശിതമാകുന്ന ഓരോ വാക്കിനും അർത്ഥം ഉണ്ടാകണം. അർത്ഥം ഉണ്ടാകാത്ത വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കരുത്. അർത്ഥം ഉണ്ടാകാത്ത വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കരുത്. അർത്ഥം ഉണ്ടാകാത്ത വാക്കുകൾ ഉപയോഗിക്കരുത്.

അതെല്ലാം കഴിഞ്ഞ് കോവരകരയായി അതിന് ഉള്ള
ആ ചിഹ്നം 31 നമ്പർ പ്രകാരം അന്നു തന്നെ അധികാരി
ശരിയൊക്കെ പറഞ്ഞു. ഉത്തരവ് നൽകിയിട്ടുണ്ട്.
ശരിയായ കാര്യം എന്തെന്നു പറയുകയും ചെയ്തു.
അതുകൊണ്ട് എല്ലാം ശരിയായിട്ടുണ്ട്.

[illegible]

നാളെത്തക്കാരാ അധികം പ്രാധാന്യം കൊടുത്തിട്ടുണ്ടാകും. വിളക്കു കെടുന്നപോലെതന്നെ ജീവന്റെ നാശവും നന്നിയിനെ കെട്ടിയിടയാക്കുകിന്നെൻ അർത്ഥമാർ വിചാരിച്ചു.

ശ്രമേണ, എന്റെ മനസ്സു പണ്ടത്തെ ആ അസ്ഥിശൂന്യതയെപ്പോലെ വീഴ്ത്താൻ മിന്നിമലവാൻ തുടങ്ങി 'കൈകാലങ്ങൾ' ആ അസ്ഥിശൂന്യതയിന്നും ജീവനാണായിരുന്നില്ലേ അതും, കൈപ്പും കൈപ്പും ഉള്ള ഒരു ദേഹമായിരുന്നില്ലേ. വിവിധങ്ങളായ മിന്നിപ്പതലികൾ അതിന്നും ഉണ്ടായിരുന്നില്ലേ' എന്നിങ്ങനെ ഞാൻ ഓരോന്ന് ആദവാമിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അതോടുകൂടി ഒരു 'സത്വം' ആ മിന്നിപ്പതലിയിൽ ഇരുത്തു തിപ്പിത്തടത്തേ, എന്റെ അടക്കം ഒരു വരണമെന്ന് എന്തെങ്കിലും തോന്നി. അതിന്റെ മീനാശ്വസാസങ്ങളോടുകൂടി കണ്ണാലുകളിൽ അടിക്കുന്നതെന്ന ഞാൻ വിചാരിച്ചു. അത് എന്തൊരു കൈകൾക്കു കയറാണെന്നും, ആയതു കണ്ടുകിട്ടാത്തതിൽ നിമാശപ്പെട്ട ശ്വാസോച്ഛ്വാസം നീണ്ടുനില്ക്കുന്നതാണെന്നും, ഞാൻ സംശയിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ ആ മിന്നിപ്പതലിയിൽ ആരും ഒന്നും ഇല്ലെന്നും, എല്ലാം ഉറക്കംകൂടാതെ 'മറുപിടിച്ച്' എന്റെ തലമുഖത്തിന്റെ അസ്ഥിമാന്ദരവസ്ഥയുടെ പ്രാപമാണെന്നും, കാലികളുടെ ശബ്ദങ്ങളായി എന്തെങ്കിലും തോന്നിയത് എന്റെ സ്വന്തം മകനായ ഡി.കെ. യുടെ അസ്ഥിമാന്ദരവസ്ഥയുടെ മിന്നിപ്പതലിയിൽ കാലികളായിരുന്നതാണെന്നും എന്നിങ്ങനെ നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടായതും എന്തിനും, യഥാർത്ഥത്തിൽ, അതു പറഞ്ഞു പറയുന്നത് ആത്മാഭിമാനത്തിന്നു കറവാണെന്നുമിപ്പോ— ഞാൻ ഒന്നു പരിഭ്രമിച്ചു വശമായി. അനാവശ്യവും, അസംബന്ധവുമായ എന്റെ മിന്നിയെ അകറ്റുന്നതിനായി ഞാൻ അതിനെ നോക്കിയും അന്വേഷിച്ചുമിപ്പോ ആരവിടെ? എന്നുചോദിച്ചു. കാലികളുടെ ശബ്ദം അതോടുകൂടിപ്പോ ആ സത്വം എന്റെ കൈകൾക്കു കയറാണെന്നും, ആയതു കണ്ടുകിട്ടാത്തതിൽ നിമാശപ്പെട്ട ശ്വാസോച്ഛ്വാസം നീണ്ടുനില്ക്കുന്നതാണെന്നും, ഞാൻ സംശയിച്ചു. വാസ്തവത്തിൽ ആ മിന്നിപ്പതലിയിൽ ആരും ഒന്നും ഇല്ലെന്നും, എല്ലാം ഉറക്കംകൂടാതെ 'മറുപിടിച്ച്' എന്റെ തലമുഖത്തിന്റെ അസ്ഥിമാന്ദരവസ്ഥയുടെ പ്രാപമാണെന്നും, കാലികളുടെ ശബ്ദങ്ങളായി എന്തെങ്കിലും തോന്നിയത് എന്റെ സ്വന്തം മകനായ ഡി.കെ. യുടെ അസ്ഥിമാന്ദരവസ്ഥയുടെ മിന്നിപ്പതലിയിൽ കാലികളായിരുന്നതാണെന്നും എന്നിങ്ങനെ നല്ല വിശ്വാസമുണ്ടായതും എന്തിനും, യഥാർത്ഥത്തിൽ, അതു പറഞ്ഞു പറയുന്നത് ആത്മാഭിമാനത്തിന്നു കറവാണെന്നുമിപ്പോ— ഞാൻ ഒന്നു പരിഭ്രമിച്ചു വശമായി. അനാവശ്യവും, അസംബന്ധവുമായ എന്റെ മിന്നിയെ അകറ്റുന്നതിനായി ഞാൻ അതിനെ നോക്കിയും അന്വേഷിച്ചുമിപ്പോ ആരവിടെ? എന്നുചോദിച്ചു. കാലികളുടെ ശബ്ദം അതോടുകൂടിപ്പോ ആ സത്വം എന്റെ കൈകൾക്കു കയറാണെന്നും, ആയതു കണ്ടുകിട്ടാത്തതിൽ നിമാശപ്പെട്ട ശ്വാസോച്ഛ്വാസം നീണ്ടുനില്ക്കുന്നതാണെന്നും, ഞാൻ സംശയിച്ചു.

തിരികെ സജീവമാക്കി. അദ്ദേഹം സ്ഥിതി ഉറപ്പാക്കുകയും, എന്തെങ്കിലും പ്രോത്സാഹനം ഇവർക്കുവേണ്ടി ഉണ്ടാക്കുകയും ചെയ്തു. അതു ഞാനാണ് ഞാൻ എന്റെ ആ അന്ധകൃഷ്ണനെപ്പറ്റി അറിയിച്ചു വന്നിരിക്കുന്നത്.

എന്താ സമാധാനം വന്നുവെന്ന് അറിയാത്തതായ ഒരു നിമിഷത്തിൽ കൈയെഴുത്തു കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, ഞാൻ തീർത്തു നൽകിയിരുന്ന വിധത്തിൽ, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു.

എന്താ എന്താ സജീവമാക്കി? 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു.

ഞാൻ ഉടനെ പറഞ്ഞു — 'അതേ, നിങ്ങളുടെ പഠനത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക. നിങ്ങളുടെ പഠനത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കുക. ഞാൻ കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു. 'അവർക്കായിട്ട്, കൈയെഴുത്തു വെട്ടിയവർക്കുവേണ്ടി' എന്നായിരുന്നു.

അ കൂട്ടത്തിൽ ഇന്നു ന സരസനന്ദോചാര്യൻ ചെല്ലാമുണ്ടായ
തന്നു ഈ മുപ്പത്തഞ്ചു സംവത്സരങ്ങളായിട്ടു ഞാൻ ശ്യാമന
ദ്രുതിയ സമകാലമായ അന്ത്യോന്തര ചുവർ അടുത്തിട്ടു പാ
റി നടക്കുകയാണ്'

ആരോ കരാൾ എന്റെ കിടക്കയുടെ സമീപത്ത് ഈ
ചങ്ങത്തായി എനിക്ക് അപ്പോൾ തോന്നി. ശബ്ദം ഒരു സ്പ്രിംഗ്
ട്രെയിനിനോടടുത്തായിരുന്നു. ഇപ്പോൾ സൂക്ഷ്മമായി അറിയാം. ഗതാഗതമേ
ക്കൂടുതലായതോടെ ഞാൻ കൈയ്ക്കും അമ്പലംബിച്ച്, ആദ്യം അതു
പോലെ നന്നായി സെക്കുറായ വസ്ത്രകഥയും പരമ്പര കേൾക്ക
ട്ടെ, എന്ന് ഉടനെ മറുവടി പറഞ്ഞു.

'നിങ്ങളുടെ രസകരമായ ഒരു കഥ കേൾക്കണമെങ്കിൽ
ഞാൻ പറയാം. അത് എന്റെ സ്വന്തം കഥയെക്കുറിച്ചാണ്
ശ്രദ്ധിച്ചു കേട്ടാൽ' അപ്പോൾ അമ്പലത്തിലെ മണ്ണി രണ്ടി
ച്ചു. അദ്ദേഹം കാണുന്നവിധം ആ സമയം കഥ പറയുവാൻ
തുടങ്ങി.

'ഞാൻ ജീവനോടുകൂടി ഇരുന്നിരുന്ന കാലത്ത്, എന്റെ
നന്നെ കട്ടിക്കാലത്ത് ഞാൻ കൊള്ളേ യമനെപ്പോലെയെടു
ച്ചിരുന്നു ആ ആൾ എന്റെ സ്വന്തം ഒത്താശായിരുന്നു. ഒരു
പുറത്ത് വിഴുങ്ങിയ മത്സ്യത്തിന്റെ അവസ്ഥയും, വികാരവിശേ
ഷങ്ങളും ആയിരുന്നു എനിക്ക് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മേൽ തോ
ന്നിയിരുന്നത് പ്രശാന്തവും, നിർമ്മലവും, മനോഹരവും ആയ
എന്റെ മാതൃഗൃഹമാകുന്ന കളത്തിരിയിന്ന് എത്രയും മുന്നേറി
പ്പോയിട്ടുണ്ട് അദ്ദേഹമാണ് അവിടെനിന്നു വിട്ടുപോകുവാൻ
എനിക്ക് ഒരു നിമിഷത്തിനും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. വിവാഹം കഴി
ഞ്ഞു രണ്ടുപേരും ചെന്നപ്പോൾ, അദ്ദേഹം കാലശരിയെ പ്രാ
പിച്ചു. എന്റെ സ്ഥിതിയെപ്പറ്റി പലരും പലവിധം പറ
യുവാൻ തുടങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അസ്തമിക്കുന്ന ഒരു ഭിക്ഷയും എ
ന്നെ പരിചരിക്കാത്തവിധത്തിൽ സൂക്ഷിച്ചു നോക്കി, 'നമ്മുടെ

[illegible]

‘പീന്നെ, പിന്നെ, നല്ലതായ്ക്കുന്നു’ ഇത് അം വളരെ കേൾക്കപ്പെട്ടതാണ്. അതിനാൽ നല്ലതായ്ക്കുന്നു. ഇതിനാൽ നല്ലതായ്ക്കുന്നു. അതിനാൽ നല്ലതായ്ക്കുന്നു.

എന്നാൽ കേട്ടോളം ജാൻ സോഷലത്തോടുകൂടി എന്റെ ചിന്താവിന്റെ വേനലിലേക്കു മുക്കി. ക്രമേണ ജാൻ ഒരു 'കൃത്യക യാത്രി' വളർത്തുന്ന യെരവനാരംഭത്തോടുകൂടി അസാമാന്യമായ ഒരു ആകാശസൃഷ്ടിയും, അംഗവ്യക്തിയും, എന്നുവേണ്ടി സെന്ററുവായ്പും, കരുതാവാവുകയില്ലെന്നൊന്നുന്റെ വളർച്ചയ്ക്കുതുല്യം, ദിനംപ്രതി എന്നപോലെ വലിയൊരു കൊണ്ടുവന്നു. അവിടേണ, എന്നെ ലോകസുന്ദരികളിൽ ഒരുവളാക്കിയ യെരവനം അതിന്റെ പരമകാഴ്ചയെ പ്രാപിച്ച ജാൻ സുന്ദരിയാണെന്നുള്ള പരമാർത്ഥം എന്ന് തന്നെ മറച്ചുവെച്ചുവാൻ ഇരുപത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിലെ ഒരു എണ്ണാൽ, എന്റെതുപോലുള്ള സെന്ററുപുറത്തിരിക്കലും ഒളിച്ചുവെച്ചാൽ ഹിന്ദുസ്ഥലം എന്നാൽ നിങ്ങൾക്കു തോന്നുന്നത്, വാസ്തവമല്ലേ?

‘അമ്മിനെ അന്ധനാക്കിയിരിക്കണം. പക്ഷെ, എനിക്ക് എന്റെ കാരണത്തിന്റേ മാറ്റമുണ്ടായിട്ടില്ല’

'അല്ലാ' ഇല്ലേ! വസ്ത്രവുമായിട്ടും ഇല്ലേ, എന്ത്! ആ അസ്ഥികൂടം, എന്റെ സ്വന്തം അസ്ഥികൂടം അതിനു മേൽ അമ്പലം 'ഹാ! ഹാ' എന്ന് അത്യാലുക്കിൽ ചിരിച്ചുകൊണ്ട് ഉറങ്ങി. കരേ ചിരിച്ചു വീണ്ടും പറ്റഞ്ഞു. പോട്ടെ— ജാൻ പെരും നോക്കുമ്പോൾ പറ്റഞ്ഞതാണ് അതിമേൽ (അസ്ഥികൂടത്തിൽ) കാണപ്പെടുന്ന ആ മണ്ടു കഴികളിൽ ഒരുകാലത്ത്, ക

യമായും, ഗുണനാഥന്മാരുടെ മുമ്പിൽ വിദ്യാത്മീകരണവേണ്ടി കെട്ടിനിൽക്കിയ ഒരു സാധനപാഠമായും പരിണമിക്കുമെന്നു സ്വപ്നത്തിൽപ്പോലും ഓർത്തിരുന്നില്ല ശരിയായ ഒരു കനകചെമ്പകപുഷ്പത്തിന്റെ ഉള്ളിൽ രത്നധിക്രമം ഉണ്ടായിരിക്കുമല്ല, ഉദ്യോ?

വരണമുള്ളതും, പ്രകാശത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നതുമായ ഒരു അമൂല്യരത്നത്തിൽനിന്നു നാഭുപാദം പ്രഭാകരമുണ്ടാക പരമന്നത് എങ്ങിനെയോ, അതുപോലെ, ഞാൻ മനോഹരമായ് ഏതൊരു ശരീരത്തിൽനിന്നു സെന്ദേർശ്യധോരണി ഏല്പാദാഗതേതരം വരുന്നിരുന്നു. ചിലപ്പോൾ തടിച്ചുരുണ്ട മാനുഷമായ എന്റെ 'കാഞ്ചനക്കട്ടക്കയ്യകളെ' ഞാൻ തന്നെത്താൻ നോക്കി ആശ്വാസപ്പെട്ടമാറുണ്ട് ലോകത്തിലെ പൂജയോഗങ്ങളെ മുഴുവൻ ഒന്നിച്ചു കടിക്കത്താണിട്ടുമുറക്കി, നിവർത്തിക്കിട്ടിയ മേന്മയും നടത്തുവാൻ സാധിക്കുമായിരുന്നു ആ വിശിഷ്ടബാഹുക്കളുടെ രാമഭീമകൾ ഓരോ ഞാൻ വളരെ അഭിമാനപ്പെട്ട മാറുണ്ട് പുരാണനായികയായ സുദ്രയ്ക്ക്— തന്റെ കാമുകനായ അല്പനന്റെ തേർ തെളിച്ചാകൊണ്ടു ത്രിത്വാകരങ്ങൾക്കു മുഴുവൻ സ്തബ്ധതയും അതുതന്നെ ഒന്നിപ്പിച്ച ആ സുഭദ്രയ്ക്ക്— എന്തൊരുപോലുള്ള കൈകൾ പക്ഷെ ഉണ്ടായിരുന്നിരിക്കാം. തരുവണ്ണവും, ഉരുണ്ടുനീണ്ടുള്ള വളിച്ചയും. തണുപ്പും, മിനുസവും, ചെന്താമലപാലുള്ള ഉള്ളതയും, സൗന്ദര്യത്തിന്റെ നാളുണ്ടാപോലുള്ള വിരലുകളും ഉള്ള ബാഹുലതകൾ അല്ലാതെ ആകാണുള്ളത്.

അല്പമെങ്കിലും മുത്തയോ, മഴിയോ, മറ്റോയോ കൂടാതെ എന്റെ ആ അസ്ഥികൂടം, ഈ കൈശിഷ്ടങ്ങൾക്കെല്ലാം ജീവനിലേറുന്നമായിരുന്നു ആ അസ്ഥികൂടം, ആ സംഗതികളെല്ലാം നിങ്ങളിൽനിന്നു ഗോദാനം ചെയ്തു അക്കാലത്ത്, എനിക്കു പലനമോ ശബ്ദമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല അല്ലെങ്കിൽ, ഞാൻ

അപ്രമാദം, വാസ്തവം പ്രത്യക്ഷമാക്കുകയായിരുന്നു നിങ്ങൾ വാസ്തവം ധരിക്കാത്തതുകൊണ്ടാണ് എനിക്കു നിങ്ങളോട് ഐക്യം. ഇതു മേൽക്കൂട്ടം എനിക്ക് ഈ വേദകർമ്മം ആരോടും തോന്നിയിട്ടില്ല. ആ അന്ധവിശ്വാസത്തെത്തന്നെ നിങ്ങളുടെ മുമ്പിൽ നിൽക്കി, പതിനാലു പന്ത്രണ്ടുമാസം മാധുരിയും, വാസ്തവവും, സത്യവും വികസിക്കുന്ന സൗന്ദര്യകണ്ഠങ്ങളാൽ അതിനെ അലർത്തിച്ചു, ഉറക്കം വന്ന താനെ അടയ്ക്കുന്ന നിങ്ങളുടെ നേതൃത്വത്തിൽനിന്ന്, വളരെ കാലത്തേക്കു നിദ്രയേയും, തലയിൽനിന്നു ശരീരശാസ്ത്രജ്ഞാനത്തേയും തീരെ നീക്കിക്കളഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്ന് എനിക്ക് വളരെ ആഗ്രഹമുണ്ട്.

ഞാൻ മുമ്പടി പറഞ്ഞു. 'അല്ലയോ മഹിമാന്മാരേ' എന്റെ മുമ്പിൽ നിങ്ങൾ പറയുന്ന ആ ജ്ഞാനത്തിന്റെ ഒരു ശകുനപോലും തീരെയില്ലാത്തതായിട്ടു വളരെക്കാലമായി എന്നും, മാനാമോഹമായ നിങ്ങളുടെ ആ ദിവ്യ സൗന്ദര്യത്തെ, പ്രതിരോധിക്കു ഓരോരുത്തിൽ, ദിവ്യപ്രകാശത്തോടുകൂടി ശോഭിക്കുന്നതായി എന്റെ മനസ്സുകൊണ്ടു സത്യമായും ഞാൻ കാണുന്നുണ്ടെന്നും പൂർണ്ണമായി വാസ്തവമായിട്ടുവെ'

അവർ കഥ തുടർന്നു. 'എനിക്ക് എന്റെ തനിക്കുതന്നെ സമീകരണം ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. എന്റെ സഹോദരൻ കല്യാണം കഴിക്കേണ്ടെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തിയ മൂന്നു അളക്കൊണ്ട് എന്റെ വീട്ടിൽ സ്ത്രീയായി ഞാൻ മാത്രമേ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അസ്സമയസൂര്യൻ എന്റെ ദിവസമാം അളക്കു കഴിഞ്ഞാൽ കിഴക്കുപുറം സമയങ്ങളിൽ ഞാൻ തനിച്ചുതന്നെ മററത്ത് ഒരു പുരാണത്തിന്റെ മുമ്പിൽ വേദം മുഴുവനും എന്നെ അകൈതവമായി സ്നേഹിക്കുന്നുണ്ട്' എനിക്കിങ്ങനെ വിചാരിച്ചു മനോരാജ്യത്തിൽ മതിമറന്നിരിക്കാം. 'നമ്മളെങ്ങും എന്നെ നോക്കി പൂജിക്കുകയും നിന്ദിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യജാതികളും ഇങ്ങോട്ടും അങ്ങോട്ടും കടക്കുന്നവരുടെയും സൗഹൃദം'

൯൪ എന്റെ മുഴുവനെയും തടയാതെ, എന്റെ മുഴുവനെയും രസ്തിപ്പാലത്തോൾ പരിശീലിപ്പിച്ചു സ്ഥാനത്തിലെ പട്ടം മണ്ണും അവയെ വീകാർപ്പിപ്പിച്ചു ശോഷിക്കുക ഉണ്ടായിരുന്നു എന്റെ—
 മല...
 കത്തിലെ യുവാക്കളോടൊപ്പം പട്ടം പെട്ടം...
 ആയി, എന്റെ പാദസ്പർശത്തെ ആശ്വസിച്ച് അഭിമാനപ്പെടുന്നത് എന്നിങ്ങനെ മുള്ള വിവിധവികാരങ്ങളാൽ ഇളകിക്കൊണ്ടിരുന്ന എന്റെ മനസ്സ് അപ്പോൾ വലരെ പ്രാപ്തപ്പെട്ടു

എന്റെ സഹോദരൻ ഒരു സ്നേഹിതൻ ഉണ്ടായിരുന്നു 'ശശിശങ്കരൻ' എന്ന പേരിൽ അദ്ദേഹം ഇപ്പോൾ പെട്ടും പഠിച്ചു ജയിച്ചു കൊണ്ടുണ്ട് ജ്ഞാത കവ്യംബവെച്ചു വാ ആയിരുന്നു അദ്ദേഹം കന്നടമുഖർ ഇരുന്നപ്പോൾ, അദ്ദേഹത്തെപ്പറ്റി കിടക്കിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. പക്ഷെ അദ്ദേഹം എന്നെ കണ്ടിട്ടില്ല. എന്റെ സഹോദരൻ ഒരു വല്ലാത്ത സ്വഭാവക്കാരനാണ് ഈ ശാമൻ കണ്ണുകൾ തനീട്ടിയതു തന്റെ സാമ്രാജ്യം കഴിയുന്ന സംഗത കളെ സൂക്ഷിപ്പോക്കി അറിയുന്നതിനാണെന്ന് അദ്ദേഹം ധരിച്ചിട്ടില്ല. അദ്ദേഹം നിൻ ജീവിതത്തെക്കുറിച്ച് സമ്പ്രദമാരി തോന്നിയിരുന്നു. ആകയാൽ അദ്ദേഹം ലോകവ്യവഹാരങ്ങളിൽ ഒന്നിച്ചു പങ്കെടുക്കുകയോ, നീക്കം കളിക്കുകയോ മുക്കിൽ കൂടിയിരിക്കുകയായിരുന്നു

ശശിശങ്കരൻ മാത്രമേ എന്റെ സഹോദരൻ ഒരു സ്നേഹിതൻ ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. അതുകൊണ്ട്, അദ്ദേഹം മാത്രമേ ഇടയ്ക്കിടയ്ക്കു ഞങ്ങളുടെ ഭവനത്തെ സന്ദർശിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. അദ്ദേഹത്തെ മാത്രമേ എനിക്ക്, ഒ. ടി. ൧൦ വളർത്തിയുണ്ടാക്കി ലാഭമുണ്ടായിട്ടുള്ള കാരണവാനും സാധിച്ചിരുന്നുള്ളൂ. സമ്പ്രദായമനുസരിച്ച്, മറ്റൊരു വലുപ്പം ഇരുന്നു, മറ്റൊരാളെ നാമുപേരിലെ മഹാരാജാവിനായ അദ്ദേഹം വാങ്ങുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ, ശശിശങ്കരനെക്കുറിച്ചുള്ള എന്റെ സ്മരണയിൽ കൂടിയും, അതാണ്

ജിന്ദുവും ആയിരത്തോളം ലോകത്തിലെ നൂറു വയസ്സുള്ളവരും, സ്വാഭാവികമായി ഉണ്ടായിരുന്ന എന്തെങ്കിലും കാരണങ്ങളാൽ ജീവിക്കുന്നവരാണ്. നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ എന്തെങ്കിലും കാരണങ്ങളാൽ ജീവിക്കുന്നവരാണ്. നിങ്ങളുടെ ജീവിതത്തിൽ എന്തെങ്കിലും കാരണങ്ങളാൽ ജീവിക്കുന്നവരാണ്.

‘റെറയ്’, കണ്ടുചിട്ടു വെ അൻ ശരിശരിയായൊരു കൈകളായിരുന്നു എന്ന് ആഗ്രഹിക്കുകയായിരുന്നു എന്ന് അൻ ഒരു ദീർഘശ്വാസത്തോടുകൂടി ഉത്തരം പറഞ്ഞു.

‘ആദ്യമായിട്ടാണ് ഈ പുസ്തകം കേൾക്കുക. മിക്കവാറും, ഒരു ദിവസം ഞാൻ പറിച്ചുപാ നീക്കേ കിട്ടിപ്പോയി. കുടുംബം കൈമാറ്റം—ശരിയായതാണ്—എന്നൊരു ചെറുപ്പം വന്നു അന്നാണ് ഞങ്ങൾ ആദ്യമായിട്ട് മൂലത്തോടുകൂടി ചർച്ചയ്ക്ക്’

എന്റെ മുഖത്തുണ്ടായിരുന്ന വിട്ടുപോയ കാണാത്ത കഴിക്കുവാൻ ഞാൻ. പുറത്തുനിന്നു സാധനങ്ങൾക്കു് നോക്കുകയും അങ്ങനെയൊരു അനുകൂലതയോടെ പ്രവേശിച്ചിരുന്ന ഒരു ജനവാസത്തിൽ നോക്കി നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. വെട്ടുൻ വന്ന്, എന്റെ മുഖത്തുനോക്കി ഞാൻ അന്നോടാണ് വെട്ടുൻ എന്ന് എനിക്കു തോന്നി. എന്റെ മനോഹരത്തിൽ ചില വിശേഷ മിത്രങ്ങൾ ഞാൻ സങ്കല്പത്തിൽ കണ്ടു. എന്തായിരുന്നു ആ മിത്രം? വെട്ടുൻ മുറ്റമായ ഒരു മെത്തമേൽ ഞാൻ ചാരി ഇരിക്കുന്നു. സമ്പന്നരായിരുന്ന നയനാനന്ദകരമായ സുപ്രഭ അകത്തു കരകളെ വ്യാപിപ്പിച്ചാണ് അപ്പോൾ വികസിച്ച ചെന്താമരപ്പൂവും പാലയ മനോഹരമായ ഒരു മുഖം! അപ്പോൾ ഞീണ്ടാവും ആ മുഖത്തിന്നു കറുപ്പു മഞ്ഞൽ ഉണ്ടാക്കിയിട്ടുള്ളതിലും, ആ കറുപ്പായ അതും നേത്രാനന്ദകരമായ ചുരുങ്ങിയ ഒരു കലാ വിശാലമായ നേത്രാനന്ദത്തിൽ ചിന്നിച്ചിതറിക്കിടക്കുന്ന ലഭ്യയുടെ മാനോഹരത ആദ്യം താണിട്ടുള്ള കൺപോലും ഉത്തമമായ വീക്ഷണശക്തിയെ അതിനെ മറികടക്കുന്നതിൽ കഴിയില്ല. ചുവട്ടിൽ കണ്ണാടിപോലെയുള്ള കവിതാത്തടത്തിൽ പ്രതിപാദിച്ച നിഴൽച്ചെന്താമരപ്പൂവും "

ശാസ്ത്രസംഗ്രഹം ൧൯൭൪. അദ്ധ്യായം ൧൫൯
സംഗ്രഹം ൧൯൭൪. അദ്ധ്യായം ൧൫൯
എന്നു ശ്രദ്ധയോടെ വായിച്ചു.

‘മുപ്പിച്ചുതല്ലിപ്പറന്ന കരിമ്പടത്തിന്റെ’ അടിയന്തിര ഞാൻ എന്റെ നീക്കം, ബലാകുഴപ്പം ക്ഷീണിച്ചു കൈപ്പറ്റിത്തന്നു കാണിച്ചു. ഞാൻ ഓട്ടക്കണ്ണിച്ച് എന്റെ കയ്യിലേക്ക് കൈനോക്കി. സ്വർണ്ണ നീയ്ക്കുള്ള ഒരു കല്ലാൽ എന്റെ കയ്യിന് അലങ്കാരമാകുമായിരുന്നു എങ്കിൽ ആ അവയവത്തിന് എത്ര സൗന്ദര്യം കൂടാമായിരുന്നു എന്ന ഞാൻ സമഗ്രമായിത്തന്നെ ചോദിച്ചു. ഒരു വൈകാരികമായ നാഡി ചിട്ടിക്കുന്നത് ഇങ്ങനെ സംശയകരമായ ഞാൻ കൈകൾക്കുള്ളിലായി കണ്ടിട്ടില്ല. കേട്ടിട്ടില്ല എന്നെങ്കിലും കൈ പടിവുപുറം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കയ്യിലേക്ക് വന്നു. എന്റെ ചുമട്ടു കൈ ശക്തി എത്രയുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം നാഡി പടിച്ച് അറിഞ്ഞു അദ്ദേഹത്തിന്റെ മനസ്സാകുന്ന നാഡി എത്ര ശക്തി വേറും വേർത്തോടുംകൂടി അടിച്ചുതന്നു എന്നു തിരിച്ചറിയുന്നതെന്നു എനിക്കും മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിച്ചു. ‘അതുകൊണ്ട് അത്ര ദുഃഖിപ്പിക്കാമോ?’

[illegible]

ഇപ്രകാരം ഒരു രണ്ടുതവണ എന്നുള്ള പരിവേഷിക്കും
 മറ്റൊരു ഉദാഹരണം. അന്തോട്ടുകുടി, തൃശ്ശൂരിൽനിന്നും എന്റെ
 നാമകവന്ത സമയംനോക്കി നിർദ്ദേശിക്കുന്നതായി എനിക്ക് തോ
 ന്നാകുന്നു. ഇവർക്കുവേണ്ടി സംഗ്രഹം കർമ്മങ്ങൾക്കുവേണ്ടി
 പലതരം നിർമ്മിച്ച അടുത്തുവേണ്ടുന്ന പലതരം കർമ്മങ്ങൾ
 യാതൊന്നും. ഒടുവിൽ, അവിടെ ഒരുതവണയോളം ശേഷം 14. എ
 ന്നോട്ടുകുടി അവിടെ ഒരു കോട്ടയും ഒരു കോട്ടയും ഉണ്ടായി
 ഉണ്ടായിരുന്നു.

തപവും, മനോഹരതപവും ഉള്ള എന്റെ കർമ്മദിന സ്മരണം, മസ്തൂരും പതുക്കെ എടുത്ത്, പ്രേമാതിരകണ്ണോടുകൂടി നോക്കിയിരുന്നിരിക്കുന്നു, മനം മനം ഉയർത്തി, ആ ഉള്ളതയിൽ, നിത്യസ്മരണയും, വികാരപരിപൂർണ്ണമായൊരു കണ്ണും ഒരു ചുംബനം ചെയ്തു കൊടുത്തു പൊയ്ക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു — ഹാ! ആദ്യ കാലം ഇവിടെ നിൽക്കുന്ന വിരോധമുണ്ടോ?

‘അങ്ങനെ വിരമിക്കുന്നതായാൽ എന്തെങ്കിലും കാരണം ഉണ്ടാകണം. കഥ പൂർണ്ണമായിട്ടു സംഭവമല്ല എങ്കിലും, അത്യാവസ്ഥയെക്കുറിച്ച് ആവോളം ചുരുക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിന്നു പ്രയാസമില്ല’ എന്നായിരുന്നു ഞാൻ അദ്ദേഹം മറുപടി പറഞ്ഞത്.

‘ആ ശരി. പക്ഷെ കഥ അദ്ദേഹം മുറുപ്പൻ ഗുരുതരമായിരിക്കും അതിന്റെ ഫലിതവും രസവും വേറൊരു കഥയിൽ അസ്ഥിക്രമത്തിന് ഒരു ഭാഗമില്ല, അതായിട്ടെ? എന്നിങ്ങനെ അവരും എന്റെ മറുപടിക്ക് പ്രത്യുത്തരം ചെയ്തുകൊണ്ടു വീണ്ടും കഥയുടൻ.

‘ശരിശേഖരൻ പാലാളം കേസ്സുകൾ കിട്ടി ഇതുകൾ പാലാളവും വരിച്ചു. പരിവർത്തനം ഒരു മലയാളത്തിന്റെ ആവേശം നേരിട്ടു. അതിൽ പക്ഷെ എന്റെ വീട്ടിന്റെ താഴ്വരയ്ക്കായിരുന്നു. ചില മുറികൾക്കു കെട്ടിയിട്ടുള്ളതായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഷാപ്പിൽ മിക്കപ്പോഴും ഉണ്ടായിരിക്കും അദ്ദേഹം ഭക്ഷണങ്ങൾ അവിടെയെടുത്തു പലതും സംസാരിക്കാറുണ്ട്. മരുന്ന് കരം, ദോഷങ്ങൾ, ചികിത്സകൾ എന്നിവയെക്കുറിച്ചു ഞാൻ സ്വാഭാവികമായി സംസാരിച്ചു. വിശേഷിച്ചു, വിഷയങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ ഉടനെ മരിക്കുന്ന വിഷയങ്ങൾ — എന്നതായിരുന്നു എനിക്ക് എത്രയും ഇഷ്ടപ്പെട്ട വിഷയം. ഞാൻ സ്വന്തം പ്രവർത്തിയെ സംബന്ധിച്ചു എന്റെ ദോഷപക്ഷങ്ങൾക്കു, അദ്ദേഹം എപ്പോഴും മോശപ്പെട്ടതായും പാലാളം ഷാപ്പിലെ മറ്റുള്ളവർ പാലാളം അദ്ദേഹത്തോടു ചിലപ്പോൾ ചർച്ച ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

എന്നും എന്റെ സ്വന്തം കയ്യെഴുത്തുകളിൽ ഒരംഗത്തെപ്പോലെയും എന്റെ രാമൻ പരിചയവും, ഇപ്പോൾ ഉള്ള ഒരു വസ്തുതയെക്കുറിച്ച്. 'പ്രേമം' എന്നും 'മരണം' എന്നും രണ്ടു വസ്തുക്കൾക്കു മാത്രമേ എന്റെ മനസ്സിൽ സ്ഥലം ഉണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ. മോശത്തോൾ എഴുതിയതൊന്നു മറ്റൊന്നും ഞാൻ കണ്ടില്ല. ഇനി അധികം ഇല്ല. കൂടി ഇവിടെ അവസാനിക്കാറായി.

മാത്രം ഈ ഇവിടെ അവസാനിക്കാറായിരിക്കണം എന്ന് അദ്ദേഹം ഞാനും തുടക്കം പറഞ്ഞു.

കുറേപ്പേർക്കായി, 'പ്രേമം' ഒരു മെഴുപ്പും ബാധിച്ചു കണ്ട്. സ്വർഗ്ഗത്തിലേക്കു പോകുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ, എന്റെ സ്വന്തം മനസ്സിൽ, അതിൽ പാവം അന്ത്യമായില്ലാത്തത് എന്തെന്നും എന്തെന്നും പറഞ്ഞാൽ, ഇപ്പോൾ, ഒരു അപരമായും കാരണപ്പെട്ടു ചിന്തിച്ച് ഒരു വസ്തുതയെക്കുറിച്ച്, അദ്ദേഹം എന്റെ മേൽപ്പറഞ്ഞ എഴുത്തുകളിൽനിന്നും അറിയുന്ന സങ്കീർണ്ണതയെക്കുറിച്ച് മോശിക്കുന്നതു ഞാൻ കേട്ടു. എനിക്ക് കാര്യം അത്ര ചിട്ടയില്ല. ഞാൻ മേൽപ്പറഞ്ഞ അടുത്തു ചെന്ന്, 'പ്രേമം' എഴുതുകയാണ് ഈ പേരുകുന്നത്? എന്നു ചോദിച്ചു. 'നിനക്കെന്തുപേരും' എന്നു മേൽപ്പറഞ്ഞു കയ്യെഴുത്തു. ഒന്നും ഉണ്ടായിട്ടില്ല. കേട്ടുകേൾക്കും എന്നു ഞാൻ ചിന്തിച്ചു. 'കല്യാണത്തിന്' എന്ന് അദ്ദേഹം മേൽപ്പറഞ്ഞു പറഞ്ഞു. 'നോക്കൂ?' എന്നു ഞാൻ കല്യാണത്തിൽ മോശിച്ചുകൊണ്ടു മിരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. മിരിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്റെ കയ്യെഴുത്തുകളിൽ ഒരു ഉള്ളം നിറഞ്ഞു. എഴുതിയതൊന്നു അറിയില്ലാത്ത പേരുള്ളതായിരിക്കാം. എന്തെന്നും മോശിക്കും മറയ്ക്കുവാനും മറയ്ക്കുവാനും സാധിക്കും."

കേൾക്കുകയും ചെയ്തു. ഞാൻ കയ്യെഴുത്തുകളിൽനിന്നും ഇതിനെക്കുറിച്ചു നോക്കി നോക്കി നോക്കി കിട്ടുന്നതായാൽ എന്തു ചെയ്യാനും ഉപേക്ഷിക്കുക എന്നാൽ ഈ സംഗതി എ

പിൻനിന്നു ചോദനം ചെയ്ത് അദ്ദേഹം എന്നെ എന്തിനു പറഞ്ഞിട്ടു? ഞാൻ അദ്ദേഹത്തിന്റെ കാലുകൾ കെട്ടിപ്പിടിച്ച്, 'അങ്ങനാ' അങ്ങിനെ ചെയ്താൽ ഞാൻ മനുഷ്യകന്മാർ മരിക്കും.' 'നന്ദാ' ഒരിക്കലും അദ്ദേഹത്തോടു പറഞ്ഞിട്ടില്ലല്ലോ! പുരുഷന്മാരെ ഒരിക്കലും വിശ്വസിച്ചിട്ടുണ്ടാ. ഞാൻ ഈ ലോകത്തിനു ഒരു പുരുഷനെ മാത്രമേ അറിയപ്പെട്ടു. അതുമതി, ഒരു നിശ്ചിതമായൊരു ഏകീകൃത മറ്റു കൂടുതൽ യഥാർത്ഥവില എത്രയെന്ന് എളുപ്പത്തിൽ നിർണ്ണയിക്കുവാൻ സാധിച്ചു!

അന്നു ചെയ്ത ഡോക്ടർ വീട്ടിൽ വന്നപ്പോൾ ഞാൻ അടുത്തുചെന്നു 'നിങ്ങളും ഇന്ന് അസ്തമിച്ചു കളയാണോ?' എന്നു ചിരിച്ചുകൊണ്ടു ചോദിച്ചു. അതോടുകൂടി വളരെനേരം ഉച്ചത്തിൽ ചിരിച്ചു, ഏനിക്ക് അത്ര വരുമാനം ഇത്ര വളരെ സന്തോഷകരമാണെന്നു കണ്ടപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന് അല്പം ലജയും വ്യസനവും ഉണ്ടായി. ഞാനു അതേസമയത്തിൽ വീണ്ടും ചോദിച്ചു. 'എന്താ! വരന്റെ യാത്രയ്ക്കു കൊടുത്ത ആശ്വാസവും ഒന്നും ഇല്ലേ?' ഒരു ലീഡ്നിശ്ചിത സന്തോഷകൂടി ഡോക്ടർ പറഞ്ഞു. 'എന്താ' കല്യാണം എന്തെ പറയുന്നതു വാസ്തവത്തിൽ അത്രമാത്രം സന്തോഷകരമാവ ഒരു സംഗതിയാണോ?

'അതുപോലെ, ഈ ഉപായമൊന്നും പറവില്ല. കൊടുത്തൊടുക്കും ആശ്വാസവും പറഞ്ഞും മറ്റും കൂടാതെ കല്യാണയാത്ര ചാടില്ല'

'ഞാൻ ജ്യേഷ്ഠനെ പറഞ്ഞു നിർബ്ബസിച്ചു, ഒടുവിൽ പറയാണം മറ്റാ ലോകമായിത്തന്നെ വേണമെന്നു തീർച്ചപ്പെടുത്തി ഡോക്ടറെയും സമ്മതിപ്പിച്ചു'

'എന്റെ കുട്ടിയും ചിരിയും കൈക്കൊള്ളിത്തുടങ്ങി. മനസ്സ് അഗ്നിപര്യന്തരപോലെ ചുക്കത്തുകൊണ്ടിരുന്നു. ബഹിഷ്കരത്തിന് ഒരു മാത്രം മാത്രമേ വേണ്ടിയിരുന്നുള്ളു

കുറുപ്പാണെന്നു പറഞ്ഞുവന്നതിനാലാണു ഞാൻ ഡോക്ടറോട് നഷ്ടം കല്യാണാകൂട്ടു വെച്ചിനെ ശ്രദ്ധത്തിന്മേലേ കൊണ്ടുവന്നത്. 'നീനെയും പുറമെ പോയി, രോഗികളുടെ നാഡികൾ ചിരിച്ചുനാടാമോ?' എന്നു യഥാർത്ഥവികാരമുള്ള മറുപ്തി നൽകിയിരുന്നില്ലേയെന്നു ചോദിച്ചു.

അത് എന്റെ സമോദരിക്കളെ മനസ്സിലാക്കിയപ്പോൾ പ്രത്യേകിച്ചു പൂർണ്ണമായും മനസ്സ്, ചെറു മാനുഷികതയുടെ ഭാവനങ്ങൾ അല്ലായിരുന്നോ. എന്നാലും എന്റെ വാക്കുകൾ വിശേഷിപ്പിച്ച് ഞാൻ ചോദിച്ച ചോദ്യത്തിലെ ഓരോ വാക്കുകളും മറ്റൊരു മൂലമുള്ള അനൃതരൂപംപോലെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏതെങ്കിലും തീവ്രശക്തിയോടുകൂടി പൊങ്ങപ്പെട്ടു.

തന്റെ കൈ വെക്കിയിരുന്ന കല്യാണമുത്തം സമ്പൂർണ്ണ ഡോക്ടറോട് എന്റെ മേൽപ്പറഞ്ഞ അവതരണത്തിന്മേലേ സമിച്ചു ചായക്കിടന്നിരുന്ന നിർമ്മാലയം തന്റെ കാണിക്കുമ്പോൾ ഹൈക്കോർട്ട് ചെയ്ത ചോദ്യം പൂർണ്ണമായും ഉപയോഗപ്പെട്ടിരുന്നു. ഞാൻ അവയുടെ അടുത്തുചെന്നു ചിരിച്ചു കൊണ്ട് 'പുറപ്പെടുന്നതിനു സമയമായി' എന്നു പറഞ്ഞു.

ഇതിനിടയ്ക്ക് ഒരു നിസ്സാരകാര്യം പറയുവാൻ ഞാൻ വിട്ടുപോയി. അന്നുവെച്ചു ഞാൻ ആ ദാഹാണാതെ മരുന്നോടുകൂടി യഥാർത്ഥമായി ഒരു വെളുത്ത ചോടി കൈ എടുത്തു കൊണ്ടുവന്ന സൂക്ഷിപ്പിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അതിനിന്നു കൈകൾ പിടി ഞാൻ സ്വകാര്യമായി ഡോക്ടറോടു ചായപ്പാത്രം കൊടുത്തു. അദ്ദേഹമേറ്റപ്പോൾ എപ്പോഴും പ്രവർത്തിച്ചു വന്ന വിഷം ഇന്നുതന്നെ എന്ന് എന്നു പറഞ്ഞു. 'എന്റെ വാക്കുകൾ' അത് മറ്റൊരു ചോദ്യം കൂടി എഴുതിയ യാദൃച്ഛികമായി, പോകുന്നപോക്കിൽ തിരിഞ്ഞുനിന്ന്, 'എന്നാൽ പോയിവരുടെ' എന്നു ശോകം പ്രകടിപ്പിച്ച് നോക്കി തൊണ്ട വെട്ടിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം എന്നോട് യാത്രപറഞ്ഞു.

അദ്ദേഹം പുറപ്പെട്ടു കൊട്ടം വേലാമ്പറ്റ തുടങ്ങി ഞാൻ ഒരു പുതിയ കാശിപുഴവ എടുത്തു നല്ലവേലകൾ ഉടുത്തു. എന്തിനുള്ള നാദമുണ്ടാകുമെന്നു എടുത്തുണ്ടിടായി. കഷ്ടമേകാണ്ടു ഹാലമേയ്ക്കു നീട്ടി ഒരു കറിത്തൊട്ടു പുറത്തു മുററത്തുള്ള പുഴമുഖത്തിന്റെ—ഞാൻ പതിവായി ഇരിക്കാറുള്ള മരത്തിന്റെ—ചുവട്ടിൽ പെണിടുന്നു.

‘രാത്രി നല്ല നിശ്വാസമുണ്ടായിരുന്നു. ഒരു തെക്കൻകാറ്റു വീശുന്നുണ്ടായിരുന്നു പുതുതായി വികസിച്ച മുല്ലപ്പൂക്കളുടെ ചാമയും എപ്പോൾ വരുന്ന യാത്ര കർപ്പാണത്തിനുള്ള വരന്റെ യാത്രയുടെ കൊട്ടം പാട്ടം വേലാമ്പറ്റ ക്രമേണ അകന്നുകുന്ന കേൾക്കുന്ന ചലിപ്പിക്കു എന്റെ കണ്ണുകളിൽ കെഴുത്തുകയും കാലിയും പെരുന്തിടുന്നതും കറങ്ങുകയാണു വരുന്ന ആകാശവും ഭൂമിയും, ഭവനവും ബന്ധുക്കളും, എന്താവേണ്ടാ, എനിക്കു പരിവയപ്പെട്ടവ മുഴുവനും അന്ധകാരത്തിലേക്കും, ശൂന്യതയിലേക്കും ക്രമേണ ലയിച്ചുപോയി വരുന്നു. എന്റെ കണ്ണുകൾക്ക് ഒരു കുന്നു തോന്നുന്നു കണ്ണാളുകൾ താണു അടയ്ക്കുന്ന ഒരു ഹൃദയമന്ദാഗതനാൽ എന്റെ പാപകുരുക്കളിൽ ചിലതു കരസ്ഥം പറ്റിക്കൊണ്ടു

‘പ്രഭാതത്തിൽ ആളുകൾ വന്ന് എന്തെ കാണുമ്പോൾ ഈ പുഴയിലിരിക്കാതെ എന്റെ മുഖത്തു വിളയാടുന്നതായി കാണപ്പെടുന്നതെന്ന് ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നു. ആദ്യതലല്ലാത്ത നിത്യരാത്രിയാകുന്ന എന്റെ വിവാഹമണ്ഡപത്തിലേയ്ക്ക് ഞാൻ കടക്കുമ്പോൾ എന്റെ മുഖം ഒരു പുഞ്ചിരിയാൽ പ്രശോഭിതമായിരിക്കണമെന്നു ഞാൻ ആശിച്ചിരുന്നു. ഹാ! എന്റെ കർപ്പാണമണ്ഡപമെവിടെ? എന്റെ വസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങൾ എവിടെ? അവിടെനിന്ന് എന്റെ ഉൾമാനത്ത് ഒരു കലകലശലും കേട്ടു ഞാൻ കൈയിലുണർന്നോക്കിപ്പോവോം!— ഹാ! മൂന്നു വിദ്യാർത്ഥികൾ എന്റെ എല്ലകളെ പരിശോധിച്ചു

മുൻകരുതലില്ലാതെ ആരോ? ചിന്താമൗനമായിരുന്നതോ
 പ്രസ്ഥാനത്തിൽ, കേൾക്കുമെന്നായി, എന്തിനേ വേണ്ട
 കാര്യങ്ങൾ എന്ന് മറുപടി പറഞ്ഞു

ഉടനെ കോഴിക്കുന്നതുകേട്ടു. ഞാൻ ചിന്താമ, ഹൃദയം ഉടനീളം ഉണർന്നു, നിങ്ങളുടെ പ്രണയ വിട്ടുപോയോ? എന്താ... ഞാൻ ചോദിച്ചു. ആരും ഉത്തരം പറഞ്ഞില്ല. കരഞ്ഞുകഴിഞ്ഞ ഉപന്തന്നെ ആ സ്വന്തം അവിടം വിട്ടിറങ്ങി. ഞാൻ നെക്കൂടി വിളിച്ചുനോക്കി. ആ മുറിയിൽ ആരും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പ്രണയം, നെർ അന്തരകുടുംബങ്ങൾ ഇവയെല്ലാം നെർ നഷ്ടപ്പെട്ടു. നീണ്ട തൂണികൾപോലെ നെർ കരഞ്ഞു. പ്രവേശിച്ചു. വറവകളുടെ മിറകളിലും കരഞ്ഞു. ഞാൻ കേട്ടിരുന്നു. ഞാൻ ഉണർന്നുനോക്കി. അപ്പോൾ നെർ ചാലി. ആകാശം നിറഞ്ഞു. ഞാൻ ഉടനെ പ്രവേശിച്ചു. നിത്യപ്രാണാധ്വാനങ്ങളോടെ പ്രവേശനം പോയി.

3. അദ്ധ്യക്ഷൻ

ഒരു വിവരം അലോറാത്രിയിൽ, ജോൺ തനിച്ച് എന്റെ മുറിയിൽ കിടന്നതുകൊണ്ടായിരുന്നു. അപ്പോൾ, പുറത്തു പോയിപ്പോയിക്കൽ ആരോ ഓരോ പ്രതിയിൽ മുട്ടിക്കൊണ്ട്, 'ഡോക്ടർ! ഡോക്ടർ!' എന്നു വിളിക്കുന്നത് കേട്ടു 'ആരാണത്രെ ഈ നാലോരാത്രി സമയത്ത്' -

തൊൻ വാതിൽ തുറന്നുനോക്കിയപ്പോൾ ചന്ദ്രന്റെ 'സുഹൃത്തിനായ' 'ഭക്ഷിണബാബു' സെമിനാറെ ഞെട്ടൽ കണ്ടത് തൊൻ അദ്ദേഹത്തെ അകത്തേക്കു ക്ഷണിച്ചു. തൊൻ അപ്പോൾ ചന്ദ്രന്റെ അടുത്തായിത്തന്നും, കിടക്കയിൽ കയറിയപ്പോൾ ഇടക്കും ബാബു ചിരിക്കുന്നതായ ഒരു കമ്പോള വലിപ്പത്തിൽ ഇരിക്കുവാൻ പറ്റാ

ഞാൻ ഞാൻ അദ്വൈതത്തെ സംശയമാക്കുന്നതിൽ ഒരു സൂക്ഷ്മ പരീക്ഷിക്കി. ചുരുക്കിപ്പറഞ്ഞ് തെളിയിക്കുന്ന നാഴികക്കല്ലിനു മുമ്പാകെ എന്റെ മനസ്സിലെ അടിച്ചു.

ദക്ഷിണാഖ്യാനത്തിന്റെ മുഖത്ത് ഒരു തുളു കോശമില്ല. മണ്ണുകൾ കലങ്ങിയും, കൈ വലിച്ചും കൈകൾ പൊട്ടിപ്പോകുന്നതും അത്ഭുതം പറയുന്നു. — 'പഴയ സൂക്ഷ്മതയെന്നു പറഞ്ഞാൽ' നിങ്ങളുടെ മനസ്സുകളിൽ ഒരു ദൈവം ഉണ്ട്. ഇതുകേട്ടപ്പോൾ,

മറിച്ചു ചോദിക്കുമ്പോൾ അധിക പ്രതിപത്തികളായിത്തീർന്നു. എന്താണ് ഞാൻ എന്റെ സംശയത്തെ കുറച്ചൊന്നു വ്യക്തമാക്കിയിട്ടു. എന്റെ വാക്കിൽ ആദ്യം നിർവ്വഹിച്ച കാര്യം വ്യക്തികൾക്കാണ്, അദ്വൈതം പറയുന്നു. — 'അതാണ് നിങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ' സത്യമായിട്ടും ആ വക ഭാവം ഉണ്ട്, ശരിയാക്കുക എന്നതും ഉത്തരമായും നിങ്ങളുടെ സാധ്യതയല്ല. അതിനു വേണ്ടിയുള്ള ഞാൻ എന്റെ പൂർവ്വകാലം മുതലായവയുടെ വിശ്വാസിക്കുന്നു.

അകത്ത് ഒരു മുക്കിൽ മങ്ങിക്കുത്തിക്കൊണ്ടിരുന്ന മണ്ണുണ്ണ വിളക്കു ഞാൻ കരേളത്തിൽ തെളിയിച്ചു. വിളക്കിന്റെ നാലു വലിയൊരു തിരിയുമാകും കൈ പുക ബലിയിച്ചു. ഞാൻ ഉടുത്തിരുന്ന മോട്ടിയുടെ (വേഷിയുടെ) തലക്കൊണ്ടു തന്നെ പുകച്ചുകൊണ്ട് അത്തരം കിടന്നിരുന്ന ഒരു സാമാനപ്പെട്ട യുടെ പറ്റത്തു വരുമാനക്കടമെടു വിരിച്ച് അതിനേൽ ഇരുന്നു. ദക്ഷിണാഖ്യാന അദ്വൈതത്തിന്റെ ചരിത്രം ഇപ്രകാരം പറയുവാൻ തുടങ്ങി:—

എന്റെ ആദ്യത്തെ ജാതുകിയപ്പോലെ ഉത്തമമായതുകൊണ്ട് ഒരു ഗ്രാമത്തിൽ ഈശ്വരൻ അവളെപ്പോലെ ഇരിക്കുന്നു. കണ്ടുകിട്ടുന്നതിനു വളരെ പ്രയാസമുണ്ട്! പക്ഷെ, ഞാൻ ധാരാളം വളരെ വെറുപ്പാക്കുന്നതിനാണ്. ഞാൻ ആഗ്രഹിച്ചിരുന്നത് ഗ്രാമത്തിൽ ജാതുകിയയെ വളരെ, മേൽനോട്ടത്തിൽ

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

ത്തിന്റെ ഉടമസ്ഥ ആക്കിയിരുന്നില്ല. മുല്ല, പിച്ചുക, തുളസി, പനീപ്പിച്ചുക, അശോകം മുതലായവയെല്ലാമായിരുന്നു ആ ഭാഗ്യത്തിൽ വിട്ടുപോയതെങ്കിലും അത്ഭുതത്തിന്റെ നടുക്കു വലിയ ഒരു അശോകമരം ഉണ്ടായിരുന്നു അതിന്നു വിശേഷമായ ഒരു തറ കെട്ടി മുഴുവൻ പെണ്ണുക്കളുടെയും പട്ടണിരുന്നു.

'പേനക്കാലത്തു വീട്ടുപണികളിൽ നിന്ന് ഒഴിവിട്ടിരുന്ന അവസരങ്ങളിൽ അവൾ ഈ അശോകത്തറയെ സാവകാശം ഏക സന്ദേശമായിത്തീർന്നു. അവിടെ ഇരുന്നാൽ ഇരുപാർപ്പുള്ളിലും ഉള്ള ഫലപുഷ്പങ്ങളുടെ മനസ്സു തെളിഞ്ഞതായോ പശ്ചാത്താപമോ ഗംഗാദീപമായ സകലതും കാണാമായിരുന്നു. പലപ്രകാരത്തിൽ കൂടി നീളാത്തതായി കറുപ്പി പൂർത്തയ്ക്കുകയും ചില്ലറ ഉദ്യോഗസ്ഥന്മാർക്ക് അവിടെ കാണുവാൻ സാധിക്കുകയും ഇല്ലായിരുന്നു.'

'എന്റെ മായുധയുടെ സുഖശോകിത വലിയ ദുഃഖം ഒന്നും കാണില്ല. ഒരു ദിവസം അവൾ, അകത്തു കിടന്നു കിടന്നു വല്ലാതെ ദുഃഖമെല്ലാം മറച്ചിട്ടുള്ളപ്പോൾ അങ്ങനെയൊന്നും, പതുക്കെ ഒന്നു പുറത്തിറങ്ങി ആ രോഷത്തെ പ്രാപിച്ച് ആ അശോകത്തറയ്ക്കൽ അല്പം വിനോദിച്ചാൽ കൊള്ളാമെന്നുണ്ടെന്നും എന്തൊരു പക്ഷത്തും അവളെ ഞാൻ സാവധാനത്തിലും വളരെ സൂക്ഷ്മത്തോടുകൂടിയും താങ്ങി എടുത്തു പെട്ടെന്നു ആ തറയ്ക്കൽ കൊണ്ടുവന്നു കിടത്തി. ക്ഷീണിപ്പിരുന്നു അവളുടെ ഉത്തമാംഗളത്തു ഞാൻ സന്ദേശം എന്റെ മടിയിൽവെച്ച് ആശംസിച്ചിരിക്കുമായിരുന്നു. പക്ഷെ, അവൾക്ക് എന്റെ ആ പ്രവൃത്തി അസംഗ്രഹമായ ഉണ്ടാകുമെന്ന് എനിക്കു നല്ല ബോധ്യമുണ്ടായിരുന്നുവെന്നുകൊണ്ടു ഞാൻ അതിന്നു തുടങ്ങിയില്ല. ആകയാൽ അവളുടെ ശിരസ്സിന് ഒരു അലണ മാത്രം ആ പാതയായിത്തീർന്നു.

[illegible]

അദ്ദേഹം അതേയൊ ആദ്യം കൃഷ്ണാതിരുന്ന വാക്കുകൾക്ക് തോർ പറഞ്ഞതെന്ന് എനിക്കു ഉടനെ അറിയാം. എന്റെ ഭാര്യ ഉറക്കെ പറയുകയുണ്ടായി. ആ ചിരിക്ക് വളരെ അർത്ഥമുണ്ടായിരുന്നു. താഴ്ന്നതും ചേർന്ന ഒരു വെളിച്ചം, സമാധാനം. ചേർന്ന ഒരു സാത്വികതയും, ന്യായമായ ഒരു അവിഷ്കാരവും. അമ്മയുടെ ആദ്യത്തെ കൃഷ്ണാതിരന്റെ ഒരു ചെറിയ ആശയം.

മുസ്ലിം മതം അനുസരിച്ച് ഉദ്യോഗത്തിന് എന്തിനും ആവശ്യമായ പരീക്ഷയും അധികമായിട്ടും വേണ്ടതായി വന്നു. അതുകൊണ്ട് തന്നെ അതിനുവേണ്ടിയുള്ള പരീക്ഷകൾക്കും അതിനുള്ളിലെ പട്ടികയിലുള്ളവർക്ക് പ്രത്യേക പരിഗണനയും നൽകേണ്ടതാണ്. ഇതിനോടനുബന്ധിച്ച് തന്നെ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെട്ടവർക്ക് പ്രത്യേക പരിഗണനയും നൽകേണ്ടതാണ്. ഇതിനോടനുബന്ധിച്ച് തന്നെ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെട്ടവർക്ക് പ്രത്യേക പരിഗണനയും നൽകേണ്ടതാണ്. ഇതിനോടനുബന്ധിച്ച് തന്നെ പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെട്ടവർക്ക് പ്രത്യേക പരിഗണനയും നൽകേണ്ടതാണ്.

[illegible]

പൊതുതെ പൊട്ടിപ്പിടിക്കുന്നതെന്നാണെന്നു ഞാൻ പലപ്പോഴും ആലോചിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇനിയും എനിക്ക് അതെന്നാണെന്നു മനസ്സിലായിട്ടില്ല. അവർ എന്റെ വാക്കുകൾക്കു വാക്കു കളാൽതന്നെ ഒരു മറുവടി തന്നിരുന്നു എങ്കിൽ, അതിനെ നിശേഷമായിത്തന്നെ, ഏതൊരു ചെറുപ്പക്കാരനെയും, ചെറുപ്പക്കാരനെയും ചെറുപ്പക്കാരനായിത്തന്നെ. നമുക്കു വാക്കിനു പകരം പെട്ടെന്ന് വിശിഷ്ടമായാൽ എന്തു ചെയ്യും? തന്നിടത്തോ, എനിക്ക് ആ അവസ്ഥയിൽ വെറുതെ മെരുക്കം ഭീഷണിക്കേണ്ടിവന്നു.

പത്തൻ മേഖലകളുടെയിൽനിന്നു പുറത്തുവന്നു പരിശുദ്ധമായ പ്രകാശത്താൽ ഭീഷണിക്കും പ്രശ്നഭീതമാക്കിയെടുത്തു. അപ്പോൾ ഒരു മനുഷ്യനായിത്തന്നിന്നു ഒരു കയ്യിൽ, 'കൂ, കൂ' എന്നു പാടിക്കൊണ്ട്, അതിന്റെ അന്ത്യമായിത്തന്നെ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. അതിൽ ഒരു പക്ഷിപ്പൂക്കു ഇണയ്ക്കും, ഈ വിശേഷമായ രാത്രിയിൽ തീർത്ത ചെവികൾക്കൊന്നായിട്ടുപോയോ എന്നു ഞാൻ അർത്ഥപ്പെട്ടു.

'എന്റെ കോളയുടെ സുഖക്കേട്' എന്തുചെയ്തിട്ടും ഒഴിഞ്ഞുപോകുവാൻ മനസ്സുള്ളതായി കാണപ്പെട്ടില്ല. മരുണകൾ എല്ലാം പൂർണ്ണമായി. വൈദ്യനാക്കുല്ലാം ഇല്ലാതാകുമായി. ഒരു സ്ഥലമാണെന്നു ഉപരിയായിരിക്കുമെന്നു വൈദ്യൻ അറിയിച്ചു. ഞാൻ അവിടെ അടുത്ത ദിവസംതന്നെ 'അലഹബാദ്'പോയ്ക്കു കൊണ്ടുപോയി.

'കേരളീയർ'യുടെ വേഗം വേഗം കൂടി പരസ്യമാകാണെന്നു എങ്കിലും ഈ ഘട്ടത്തിൽ എത്തിയപ്പോൾ പെട്ടെന്നു തീർന്നു. എന്റെ മുമ്പത്തെക്കു സംശയഭാവത്തിൽ ഒരു നോക്കിക്കൊണ്ട് അദ്ദേഹം ഇരുന്നിരുന്ന ഇരിപ്പിൽത്തന്നെ ഒരു മുമ്പാട്ടു ചാഞ്ഞ്, ശിരസ്സിനെ രണ്ടു കയ്യുകൊണ്ടും താങ്ങി, കരച്ചിലുണ്ടാക്കി. 'എന്താണെന്നായി ഇങ്ങനെ ഞാനും ഒന്നും മിണ്ടാതെ അദ്ദേഹത്തെ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു. ദൂരത്തു നിന്നു

ജന വിളക്കിന്നു പ്രഭു കന്ദത്തുകുറഞ്ഞു വന്നു മുറിയിൽ അടുമിടക്കും പരന്നതടക്കന്നു കൊതുചിത്തൻ മുളിച്ചു ആ നിശ്ശബ്ദതയിൽ വിശദമായി കേൾക്കാമായിരുന്നു. പെട്ടെന്നു തല ചൊന്തിച്ചു മക്കിത്തൊട്ടു വീണ്ടും കഥ തുടന്നു.

‘അലയൊഴിയിൽ നാലാം വേലാളിൽ ‘നൊന്തൊ ചികിത്സയിലായിരുന്നു കുറച്ചുകാലം കടന്നെന്നു കഴിഞ്ഞു. ഫലം ഒന്നും ഉണ്ടായില്ല. ഭീനം തീർന്നു മാനുഷതാഭാവം, ഇനിയുള്ള ആയുസ്സാലും മുട്ടിയ പാദം തോടിനിയായിത്തന്നെ കഴിക്കേണ്ടിവരുമെന്നും ഡോക്ടർ നിശ്ചയിച്ചു. ഞാനും അത്രതന്നെ ഉത്തരം ഉണ്ടെന്നു അറിയുന്ന വാസ്തവം ചാവസ്ഥ കണ്ടുപിടിച്ചു.

‘എത്രകാലം ഞാൻ ഇങ്ങനെ ചാക്കത്തെ കിടക്കുമെന്ന് ഒരു തീർച്ചയില്ല. എത്ര കിടന്നാലും ഭീനം മാറുന്നതല്ലെന്നു നിശ്ചിതമാണെന്ന് ഈ സ്ഥിതിയിൽ ഞാൻ മരിച്ചതിന്നു തുല്യമാണ് അത് എത്ര കാലമാണ് ഈ അസ്വസ്ഥതയും ദുഃഖം കിടക്കാനിരിക്കുവാൻ മോശം ആണ്? എന്തെങ്കിലും ഒരു കാര്യം ചെയ്തെ സ്വീകരിക്കുന്നത് ഉത്തരമായിരിക്കും. പക്ഷെ ‘ഞാൻ’ എന്നു പറയുന്ന എന്തെങ്കിലും ഒരു സംഗതിയോ, ചോദ്യം ചെയ്താൽ ഉത്തരം ഉണ്ടാകുമെന്നു ഞാനുണ്ടാകുമെന്നു ഉറപ്പുള്ള ഒരു ഉറപ്പില്ലാത്തതല്ല. അതുകൊണ്ട്, എന്തെങ്കിലും ഒരു സംഗതിയോ, ചോദ്യം ചെയ്താൽ ഉത്തരം ഉണ്ടാകുമെന്നു ഞാനുണ്ടാകുമെന്നു ഉറപ്പുള്ള ഒരു ഉറപ്പില്ലാത്തതല്ല. അതുകൊണ്ട്, എന്തെങ്കിലും ഒരു സംഗതിയോ, ചോദ്യം ചെയ്താൽ ഉത്തരം ഉണ്ടാകുമെന്നു ഞാനുണ്ടാകുമെന്നു ഉറപ്പുള്ള ഒരു ഉറപ്പില്ലാത്തതല്ല.

‘പൊട്ടിച്ചിരിക്കുന്നതിന്ന് എനിക്ക് അല്പമാത്രം ഒരു പരപ്പും കിട്ടി പക്ഷെ. എനിക്ക് അവളെപ്പോലെ ചിരിക്കുന്നതിനുള്ള സാധനമുണ്ടാകണം’ ഞാൻ പറഞ്ഞു. ഒരു കാര്യം വിവേകമെന്നുപോലെ ഞാൻ വിവേകമെന്നു വളരെ ചെറുതായി

കുറവുകളിലും അനുയോജ്യമായ ഒരു പ്രവർത്തനമാണ്
 പ്രദർശിപ്പിച്ചത്. പൂർണ്ണമായും പാലായനം ചെയ്ത ഒരു
 കഴിമണി കലാപരമായും 'പൂർണ്ണ' യുദ്ധം തോൽവ്. 'അനന്ത' പ്രാ
 യം 1954-55-ൽ 'പൂർണ്ണ' ന്റെ 'പാലായനം', 'മരി', 'മരി', 'അധി
 കര' എന്നിവയ്ക്ക് 'പൂർണ്ണ' ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത'
 ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത' ന്റെ 'അനന്ത'

എന്നതിന്റെ പ്രത്യാഘാതം മറ്റൊരു അഭയോദയ നാമത്തിൽ
 മറ്റൊരു പാഠം വരുന്നത് മറ്റൊരു മൈസൂരിയ സ്റ്റേറ്റിഷണറി
 നാമം എഴുതപ്പെട്ടതായും തിരിച്ചറിയാം. എന്നാൽ ഈ പാഠത്തിൽ ചില
 ഭാഗങ്ങൾ അതേ പേരിൽ, പക്ഷെ എഴുതപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത, ചില സ്റ്റേ
 റിമിഷ് ന്നു മറ്റൊരു പാഠം ഉണ്ടാകാം.

[illegible][illegible]

നെ അത് ആകുമ്പോൾ, സൗകര്യമെന്ന 'മുഗ്ദ്ധത്വം'യാൽ സുഖപ്രദങ്ങളായ ഞാൻ തെറ്റിദ്ധരിച്ച ഭൂതാഗങ്ങളെ ആണ് അന്നു കണ്ടത്. എല്ലാം യൗവനത്തിലെ വ്യാമോഹങ്ങൾ ആണെന്നു, പരിചയക്കുറവുതന്നെ! ഇനിയുള്ള എന്റെ ജീവിതകാര്യം വിസ്താരമറിയത്തും, ഉണക്കി വരണ്ടതും, പലപുഴുപി രീതിയിലുള്ളതും, ചുട്ടുപൊള്ളുന്നതും ആയ ഒരു മണ്ണാണെന്നു! എന്നിങ്ങനെയുള്ള വിചാരങ്ങളാൽ എന്റെ മനസ്സ് തദ്വസരത്തിൽ വ്യാകലപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടായിരിക്കണം'

'എന്റെ മനോവികാരങ്ങളുടെ ഗതിഭേദത്തെ അവൾ ധരിച്ചിരുന്നിരിക്കണം. അവളെ പരിപാവിക്കുന്നതിൽ എനിക്കു കഠിന വിരക്തി തോന്നിത്തുടങ്ങിയതായി അവൾ അന്ന് ഉദ്ഘോഷിക്കണം. ഞാൻ അന്ന് അത് അശേഷം ആലോചിച്ചിട്ടില്ലെങ്കിലും, അവൾ എന്റെ വികാരങ്ങളെ ഒരു ഖണ്ഡം നിലത്തുത്തുപുസ്തകത്തിലെ അക്ഷരങ്ങളെ എന്നപോലെ, അത്ര എളുപ്പത്തിലും കരുറാതെയും ധരിച്ചിട്ടുണ്ടായിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. എനിക്കു ഇന്ന് ആ കാലം തീയായായിത്തന്നെ വന്നുവെ. അതുകൊണ്ടു ഞാൻ ഒരു നോവലിലെ നായകനെപ്പോലെ എന്റെ അന്തരാലോചനയെ ഉപരിതങ്ങളും, ശക്തിയുക്തങ്ങളും ആയ വാക്കുകളാൽ പ്രദർശിപ്പിക്കുവാൻ ശ്രമിച്ചു. പക്ഷെ അവൾ പെട്ടെന്നു പൊട്ടിച്ചിരിച്ചതിൽ അതുതടർച്ച. അവളുടെ മനസ്സിൽ എന്റെ വാക്കുകൾ വല്ലാത്ത വികാരങ്ങളുളള ഉളവാക്കുകയും, അവൾക്ക് അടക്കിയാൽ അടങ്ങാത്ത ധാരാളം സമ്പ്രദായമായ ഒരു 'തമാശ' തോന്നുകയും ചെയ്തതിനാലായിരിക്കണം അവൾ ഉറക്കെ ചിരിച്ചത്. എന്നിരിക്കുന്ന ഇന്നത്തെ വിചരിക്കുന്നതിന്നു സാധിക്കാത്തവയായതെന്നു എന്റെ മനസ്സിലെ അഗാധത്തിലുള്ള സ്വകാര്യവികാരങ്ങളെ അവൾ നിശ്ചയാസം പരിശോധിച്ച്, അവയുടെ ഗുണപ്രത്യയങ്ങളും, തന്മൂലമായവയെന്നും കൃത്യമായി പരിചയപ്പെടുത്തിയത്.

[illegible]

ദീനക്കാരത്തിയുടെ ഗുണഗുണി, എന്റെ മൂത്തായ ബൈന
 1950, അനാദാരം ഏപ്രിൽ ഉദ്യോഗം ചെയ്തതും കൊ-
 ക്കുന്നതിനുള്ള സമയത്തിന് അധികമായിരം നീക്കംചെയ്തതും
 വന്നതുടങ്ങി അനാദാരം അനുഗ്രഹം എന്ന ബാധിപ്പ.

മാനന്തലിനോട് കൂടുന്ന അതിശൃംഗങ്ങളിലൊന്നുകൊണ്ട് നല്ലതായിരിക്കുന്നതാണ്. എന്നാൽ തനിക്കുണ്ടെന്ന സുഖവും മറ്റുള്ളവരുടെ കഷ്ടപ്പാടുകൾക്കു കറവും അതായി. എന്നെല്ലാം സോക്രേറ്റിസ്, ഓരോ കോഴിക്കുമുള്ളതും കോപങ്ങളുള്ളതും ഒന്നിച്ചു പൊതുവിൽ ഞങ്ങൾ മമ്മിൽ സംസാരിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ ഒരിക്കൽ എന്നോട് പറയുകയുണ്ടായി. സാമാന്യമായ ഒരു അഭിപ്രായമായി മാത്രം അതിനെ പരിശോധിക്കുകയായാൽ, അത് ഒരുവിധം സമീകാര്യമായൊന്നാണെന്നാണ്. നീക്കവും എന്റെ കാര്യമുള്ള സ്ഥിതി ഇല്ലാതെ ഇരിക്കുകയും

പോൾ, ഈ അഭിപ്രായത്തെ യഥാർത്ഥം എന്താടു തീർത്താൽ അത് അത്ര ഉചിതമായില്ല. പക്ഷെ, വളരെ രോഗികളുടെ വേദനയും മരണവും കുണ്ടുകളെ മനസ്സിൽ അറിവും മാർദ്ദവും മാഞ്ഞുപോയിട്ടുള്ള വൈദ്യന്മാർക്ക് മറുഭാവത്തിന്റെ സൂക്ഷ്മവികാരങ്ങളുടെ മുഹൂർത്തവും സ്പഷ്ടതയും അറിയാൻ സാധിക്കാത്തതിൽ അത്ഭുതപ്പെട്ടുവന്നില്ല.

‘ജീവിതസംഭവങ്ങൾക്കു മരണം എന്റെ ഭാഗ്യവും തമ്മിൽ നടന്ന ഒരു സംഭാഷണം സംഗതിവശാൽ എനിക്ക്—അവരുടെ അറിവുപ്രകാരം—കേൾക്കുവാൻ തരമായി. എന്റെ ഭാര്യ പറഞ്ഞു: ‘എന്റെ പ്രിയപ്പെട്ട ഡോക്ടറെ! നിങ്ങൾ എന്തിനാണ് ചെറുതെ എനിക്ക് മരണകരം മാറിമാറിത്തന്നു ഷാപ്പുകാരന് മുതലുണ്ടാക്കി കൊടുത്തത്? എന്റെ ജീവിതം തന്നെ ഒരു ഭീരുമായിത്തീർന്നിട്ടുള്ള സ്ഥിതിക്ക് ആ ഭീരുത്തെ ക്ഷണത്തിൽ ഉന്മൂലനാശം ചെയ്യുന്ന ഒരു സിംഹേശ്വരനെ എന്തുകൊണ്ട് നിങ്ങൾ എനിക്ക് തരുന്നില്ല?’ ഇതു കേട്ടപ്പോൾ ഡോക്ടർ, ‘എന്തു വിഡ്ഢിത്വമാണ് ഈ പറയുന്നത്, കഷ്ടം! ഇങ്ങനെയുള്ള ചാരപുവക്കുകൾ സംസാരിക്കുവാൻ ലജ്ജയാകുന്നില്ലെ’ എന്നാണ് മറുപടി പറഞ്ഞത്.

‘ഈ വാക്കുകൾ ചൊടു നന്നെ എന്റെ മനസ്സിൽ പറ്റിയതെ എളുക്കി ചെമ്പ്രൻ പോയശേഷം ഞാൻ പതുക്കെ എന്റെ ഭാര്യയുടെ അകത്തേയ്ക്കു ചെന്നു ഞാൻ അവളുടെ ശരീരം സമീപം ഇരുന്നു. വിയപ്പു പൊടിഞ്ഞിട്ടുള്ളതും, വിട്ടുപോയതുമായ അവളുടെ ഫലഭേദത്തെയും മനം മനം തടവി. അല്ലെങ്കിൽ കഴിഞ്ഞപ്പോൾ അവൾ പറഞ്ഞു, ‘ഈ മുറിയിൽ എല്ലാത്ത ഉഷ്ണമുണ്ട് നിങ്ങൾ പുറത്തുപോകുന്നതാണ് നല്ലത്’ എന്നിട്ടുള്ള സാധാരണ സഞ്ചാരത്തിന് സമയമായി അതു ചെക്കുണ്ടാ ആയാസമില്ലാത്തതാൽ അത്ഭുതമായിത്തീർന്നു അറിയുകയായില്ല.

വൈകുന്നേരം നടക്കാൻ പോകുക എന്ന വെച്ചാൽ, 'പോകാൻ' എന്നർത്ഥം വരുന്ന 'പോ' എന്ന പദം 'പോക' എന്ന പദത്തിൽ 'ക' എന്ന അക്ഷരം ചേർന്നാണ് ഉത്ഭവിച്ചത്. 'പോക' എന്ന പദം 'പോ' എന്ന പദത്തിൽ 'ക' എന്ന അക്ഷരം ചേർന്നാണ് ഉത്ഭവിച്ചത്. 'പോക' എന്ന പദം 'പോ' എന്ന പദത്തിൽ 'ക' എന്ന അക്ഷരം ചേർന്നാണ് ഉത്ഭവിച്ചത്.

ഇതും പാഞ്ഞു കേൾക്കുന്നു. അ. കുറിപ്പ്, കണ്ടു ക
 ത്വകൊണ്ടും അമ്മി, പഴയതോടെ കറെ സമയം വിചാരം ന
 നായി ഇങ്ങനെയൊരിക്കൽ, അതുകൊണ്ട് ഒരു കല്പനയെങ്കിലും ആ
 ത്വകൊണ്ടും വെള്ളം കട്ടി കഥ വീണ്ടും തുറന്നു:—

[illegible]

അന്നു രാകൽ എഴുതുന്ന ദാവുദയുടെ സുഖമെഴു വരെയെ
 സാധിക്കാത്തതായ വേദനയുടെ കാര്യത്താൽ അമ്പരം
 പന്നം കൂടാതെ കഴി സമയം വിറങ്ങിപ്പിടിച്ചു കിടന്നു ഇരുന്നപ്പോൾ
 വിച്ചിരിയെന്ന പട്ടികളും കോട്ടയ്ക്കുപിടിച്ചു നിൽക്കുന്ന കൈകളും തീർ
 കെ വേദനയില്ലാത്ത മുഖവും അമ്പളയുടെ വേദനയുടെ ശക്തിയെ
 വെളിപ്പെടുത്തി മുറിക്കുകയെല്ലാം തീർന്നു നിൽക്കുമായിരുന്നു

[illegible]

എന്റെ ഭാര്യ എന്റെ മുഖത്തോക്ക് ഒരു നോട്ടം നോക്കി' എന്നത് അവളുടെ മുമ്പുള്ള നോക്കുന്നതിനു ശക്തിയോ, മെലച്ചപ്പം ഉണ്ടായില്ല. കാര്യങ്ങൾ അവിടെ അസ്ഥിമയം നോക്കുന്നത് എന്തോടു വിചിത്രമായത് അടുത്തുവെച്ചപ്പോൾ ആയിരുന്നു. 'മനോമം അകത്തുകടന്ന് അടുത്തിറങ്ങുന്ന അവർ നമ്മുടെ കൗടുകാരനെയും സംഭാഷണം ഉണ്ടായി. ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഡോക്ടറും എത്തിച്ചേർന്നു.'

അദ്ദേഹം രണ്ട് ചുറ്റി മരുത കൊണ്ടുവന്നിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അദ്ദേഹം ഉപയോഗിച്ച്, എന്റെ ഭാര്യയെ കുറിച്ചുകൊണ്ട് നീലക്കുട്ടിയിലെ മരുത പുറത്തു ചുറ്റുവാൻ മറ്റൊരു കുപ്പിയെ ശബ്ദം അകത്തുള്ള ഒരു ചുറ്റുവാൻ ആണെന്നു പറഞ്ഞു. രണ്ട് കുപ്പിയും രണ്ടിന്റെ മേൽ ചുറ്റുകതെന്നും, നീലക്കുട്ടിയിലെ മരുത ഉപയോഗിച്ച് ഒരു വിഷമാണെന്നു കൊണ്ടു പ്രത്യേകം സൂക്ഷിക്കേണ്ടെന്നും അറിയിച്ചു. എന്നാലും അക്കാലത്തിൽ അദ്ദേഹം കുറിച്ചതായി മരുതയെ മരുതയ്ക്കു ചുറ്റുകയും കട്ടിനിന്നു പുറത്തുവെക്കുകയും ചെയ്തതായി കണ്ടു. അദ്ദേഹം അതിൽ നിന്നും മരുതയെ വിട്ടു.

‘അല്ല! ഞാൻ ഇവിടെ താമസിക്കട്ടെ. ഇവിടെ സ്ത്രീകൾ ആത്മമില്ലല്ലോ. ഈ രോഗിണിയെ ശുശ്രൂഷിക്കുന്നത്, എന്നു മനോരമ അച്ഛന്റെയടുത്തു പോകുന്നതിന്നു തടസ്സം വരില്ല. എന്റെയൊക്കെയും അമ്മയേയും, ‘അല്ല! നിങ്ങൾ വെറുക്കരു’

എന്തിനെ വേണ്ടി വെച്ചിട്ടുണ്ടോ ഇവിടെ ഒരു മൃഗമായ ഓ
'ഉണ്ട്' അവർ എന്ന് മാതാവിനെപ്പോലെ ശ്രദ്ധയോടെ
അറഞ്ഞ് എന്ന് ഉടനെ മറുപടി പറഞ്ഞു.

വേദാകൃത ആതുരകൃത്യ മന്ദഗതിയുണ്ടെങ്കിൽ, എന്റെ ഭാ
ഗ്യ സാക്ഷാൽ ഉപദേശമുള്ള തന്നെ ആണെന്നും, അവർ ജീ
വാനും മരിച്ചവരും മാത്രമുള്ളവർക്ക് വാസ്തവമായും പരിചയപ്പെടുത്തി
കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. മറ്റൊരാൾ അവരെ പരിചരിക്കുന്നത് അവർ
പക്ഷത്തിൽ ഇല്ലാത്തതും മറ്റും ബഹുമാനപരമായും അഭിപ്രായ
പറയുക. മകൾ ഉൾപ്പെടെയെല്ലാം വേദാകൃത യാത്രയായപ്പോൾ
എന്റെ ഭാര്യ അടുത്തുള്ള വിളിച്ച് ഇല്ലത്തും പറഞ്ഞു.
ഇപ്പോൾ (അന്ന്) വളരെ നേരമായി ഈ അടുത്തുള്ള മറി
തിൽ ഇരുന്ന് കഴിഞ്ഞു. ഈ ചോദ്യത്തിന് നന്നായ ഒരു
പരിഹാരം ഉണ്ടാകുമെന്ന് പ്രതീക്ഷിക്കുന്നു. അവർ പറഞ്ഞ
തായ അനുഭവിക്കുക. ഇതു കേൾപ്പോൾ വേദാകൃത എ
ന്നോടുകൂടി ചെല്ലുന്നതെന്നും രണ്ടുപേരും കൂടിയിരുന്ന്
അവർ നന്നായ രാമനും പറഞ്ഞു.

'വില്ലാ മറി കഴിയില്ലാത്തതും അവർ പറഞ്ഞുപോയി'
അ. സഭയോടടുത്തുള്ളതിനാണ് ആ കമ്മിറ്റിയെ നേർ
പോയിട്ട്. കൂട്ടിക്കിട്ടിയ മരുന്ന് കൈമാറിച്ച് ഒരു പാവയോ
കൂടി എന്റെ ഭാര്യയെ വേദാകൃത പ്രത്യേകം അഭിനയിക്കുക.
അവർ എല്ലാവരും കൂടി ചോദിക്കുക.

'അന്ന് രാത്രി അവർ അടുത്തും കൂടി ചതു വേദാകൃത
പോയിട്ടാണ്' മകളെ എത്തുവാൻ വരാതെ വെങ്കി മരിച്ചിരു
ന്നു. വേദാകൃത എന്റെ ഭാര്യയ്ക്ക് അനുഭവിക്കുന്നതായ അനുഭവ
സ്ഥിതി കാണപ്പെട്ടു. മനസ്സാക്കിയുകൊള്ളുക. ഏറ്, ഉള്ളാ
വെ. വേദാകൃത വില്ലാമെന്ന് അവർ പറഞ്ഞു, 'എന്നാ' വേദാകൃത
പോയിട്ടാണ്' എന്നു വേദാകൃത.

അവർക്ക് ഒന്നും ഉത്തരം പറയുവാൻ സാധിച്ചില്ല. വെ

ജ്ഞാനവും, വിശ്വാസവും എന്നിങ്ങനെ സമാധാനത്തെയും, സംതുഷ്ടിയേയും തരുന്ന ഞാൻ അശേഷം മനോഭവദന കൂടാതെ തന്നെ എന്റെ ലോകയാത്രയെ അവസാനിപ്പിക്കുന്നു എന്നിങ്ങനെ വീണ്ടും വീണ്ടും ഏതെന്നാൽ പർവ്വതങ്ങളെ പോലെയുള്ള അപളകളെ ആ പ്രവൃത്തിയുടെ ഉദ്ദേശാർത്ഥം ഞാൻ മുഴുവനും ശ്രദ്ധിച്ചായി പഠിച്ചു. അവളുടെ ദാഹവും പ്രവൃത്തിയും വാക്കുകളും ഞാൻ അർത്ഥമാക്കിയായിരുന്നു.

‘മരണകളും കഷ്ടതയും എടുത്തു വേർതിരിച്ചു മടങ്ങി എത്തിയപ്പോഴെയും അവർക്കു വൈദ്യനെന്നൊരാൾ ആവശ്യമായില്ലെന്നായ വൈദ്യശിഷ്യാനികളുടെ കൗടുകശക്തിക്ക് അതിലാധികമാണ് വയ്യാത്തതും, സംസാരബന്ധത്തിലനിന്ന പേർ പെട്ടെന്നുതന്നെ ആ പരദേശത്തെ അവർ പ്രാപ്തിപ്പെട്ടിരുന്നു. അവളുടെ ആത്മാവ്, നിസ്സാരവും, ക്ഷണാഭിമുഖ്യവും ആത്മാവുശക്തിയെന്ന, അത് അറുപതൊരു വയസ്സോളം വിട്ടുകൊടുത്ത്, വേർപിരിഞ്ഞു’.

ഭക്തിബാധയെ ഒരു ദീപശാലയെ വിട്ടു കയ്യാളിപ്പോയവളും കഴിഞ്ഞു. വല്ലാതെ ഉള്ളിക്കുന്ന എന്ന പദത്തെ അദ്ദേഹം എത്രത്തോളം കടന്നു കടന്നു പുറത്ത്, എത്രയെന്നു മാഞ്ഞിരുന്നതോളം വീണ്ടും അകത്തേക്കു വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദാഹം കണ്ടാൽ, തന്റെ ചരിത്രം വിസ്തരിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹം പാത്രപത്രം തുടങ്ങിപ്പോന്നിട്ടില്ലെന്നും അനിവാര്യമായ എന്റെ ഏതൊരു ശക്തിയാൽ കൂടി പറയുന്നതിന് അദ്ദേഹം നിഷ്പ്രതിരോധിതനായിത്തീർന്നതിനാൽ മാത്രം പറയുന്നതാണെന്നും തോന്നും. ഏതായാലും അദ്ദേഹം കഥ വീണ്ടും തുടർന്നു:—

‘അധികതാമയം കൂടാതെ ഞാൻ മനോരമയെ ഭാഗ്യമായി സ്വീകരിക്കുകയും ഉടനെ സാക്ഷിപ്പെടുന്നതെന്നു മുമ്പുകരുതാതെ അപളകളെ അറുപതൊരു വയസ്സോളം കടന്നു

അന്താൻ അവളെ വിവാഹം ചെയ്തത് എങ്കിലും, ഞാൻ ഉചിതങ്ങളായ ലാഭനകളാലോ, മധുരതങ്ങളായ പാപിതസ്യ കനികളാലോ എന്റെ അന്താൻ തീക്കുന്തതയെന്നോ, സ്നേഹവിസ്താരത്തെയോ, പ്രദർശിക്കുന്നതിന്നു പ്രാർത്ഥിച്ചാൽ ആ മേൽനകളും വാക്കുകളും അവളിൽ ഒരു ഇളം മന്ദഗന്ധത്തെപ്പോലും അനുഭവിച്ചില്ല. അവൾ എപ്പോഴും ഗൗരവ ഭാവത്തോടുകൂടിത്തന്നെ ഇരുന്നു. അവളുടെ ചട്ടിയകൾക്കിടയിൽ ഒരുങ്ങി ഒളിമുക്കിയിരുന്ന ആശങ്കകളെയോ, ദുഃഖാലോചനകളെയോ ഞാൻ ഏതൊന്നും അറിയാം.

‘ഏതാണ്ട് ഇക്കാലത്താണ് ഞാൻ മദ്യപാനത്തിൽ കരേട്ടെ ആസക്തനായിത്തീർന്നതായി ഭവിച്ചത്’

‘മണയുകാരന്ത് ഒരു സ്വയംവരനായി കിടക്കൽ, ഞാൻ മനോരമയോടുകൂടി ‘ബറാഹ്’ പരിചിതമായ എന്റെ തോട്ടത്തിൽ സിംഗിൾത്തൂ നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നു അന്ധകാരമാകുന്ന ശുദ്ധമായ രാത്രികളിൽ ചായ്ക്കപ്പെട്ട നിഴലുബ്ബത എവിടെയും വരുന്ന കൂടകളിൽനിന്നു പക്ഷികളുടെ ചിരകിട്ടിപ്പോകുകയും ചെയ്തിട്ടു. ഉപാസനാന്റെ അഗ്രത്തിങ്കലിൽ താഴെ നിന്നു നന്നായും നിബാല പ്ലായംചെയ്യുകയും ചെയ്ത ആത്മവൃക്ഷങ്ങളുടെ എലകൾ മാത്രം കാറ്റിൽ എളുക്കി ഒരു കലകലപ്പോലും പരപ്പെട്ടുവിട്ടിരുന്നു’

കരേ നടന്നശേഷം വിശ്രമം, മനോരമ, ആ അശോകമരത്തോടേക്ക് ഇരുന്നു. ഞാനും അവളുടെ സമീപത്തു സ്ഥിതിചെയ്തു. ആ മരച്ചുവടി ഇരുട്ടിനു ശക്തി കൂടിയിരുന്നു. മരക്കൊമ്പുകളുടെ വടവുകളിൽക്കൂടി കാണപ്പെട്ട ആകാശഭാഗങ്ങൾ നീയെ വിളങ്ങുന്ന നക്ഷത്രങ്ങളാൽ പാകിശോഭിതമായിരുന്നു. അശോകമരക്കൊമ്പുകളെ ആശ്രയിച്ച് അങ്ങിങ്ങും പാറുന്ന ചിരമെറിയ പക്ഷികൾ ചില ശബ്ദങ്ങൾ പുറപ്പെടുവിച്ച് എന്തെന്നറിയാത്ത അപ്പോഴത്തെ അഗാധമായ ശാന്തതയ്ക്ക് ഒരു അതിരും അളവും നൽകിയിട്ടുണ്ട്.

‘അന്നു ഞാൻ അല്പമെങ്കിലും ഉറപ്പുള്ളിയിൽനിന്നു എന്റെ മനസ്സു സ്വസ്ഥമാക്കുന്നതിന്നായി ഞാൻ, ചെങ്കിടികളെപ്പോലെ ആകാശത്തു പാറി നടന്നിരുന്ന സമുദ്രസമുദാനിനത്തിൽ, എന്റെ കണ്ണുകൾ ഇരുട്ടത്തു പരിമയിച്ചപ്പോൾ കൃശാശിര്യം, ദേഹമുഗ്രാഗ്രിയമായ മനോഹരയുടെ രൂപം, ഭരണിപ്പേരോടെ എനിക്കു കാണാറാകുകയും, എന്റെ മനസ്സിൽ ആ കാഴ്ച എന്തൊരു ഒരു നൂതനവികാരത്തെ ഉൽഭൂതമാക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്ങിനെയോ എന്തോ, ഞാൻ കണ്ടത് ഒരു വെറും നിഴലാണെന്നോ, എനിക്ക് അതിനെ എന്റെ കൈകളാൽ വായിക്കേണ്ടതു മാനോദനവും’ ആശ്ചര്യപ്പെടുന്നതിന്നു സാധിക്കയില്ലെന്നും ഉള്ള ഒരു തത്വം എന്റെ മനസ്സിൽ ഉദിച്ചുവന്നു’

ചന്ദ്രൻ ഉദിച്ചുവെപ്പോൾ, അമൃതകിരണങ്ങൾ കാമ്പി കമ്പിക്കുമ്പോൾ അവിടെപ്പോലും പ്രകാശമാകുമായി അദ്ദേഹം മായ കൽത്തറയ്ക്കൽ ചാർക്കിക്കുന്ന ആ യുവതിയെന്നത്തിന്റെ സുന്ദരമുഖം ചന്ദ്രകാന്തിയോടു മറ്റൊരു ചന്ദ്രനെപ്പോലെ പ്രശോഭിച്ചു. ആ കാഴ്ച, എന്റെ സകല വികാരങ്ങളെയും ഉദ്ദീപിപ്പിച്ചു. അർദ്ധരാത്രിയിൽ ഞാൻ അടുത്തുചെന്നു ക്രമമായ അറ ഉടെ ഓപ്പറുവതയെ എന്റെ കണ്ടു കൈകളിലൂക്കുകി എടുത്തുകൊണ്ട്, അറ ഉടെ മുഖത്തുനോക്കി, ഇപ്രകാരം പറഞ്ഞു. — ‘മനോരമേ പ്രിയേ’, നീ പക്ഷേ വിശ്വസിക്കയില്ലായിരിക്കാം, ഞാൻ നിന്നിൽ അത്യന്തം അനന്ദമുള്ളവനാണ്, ഞാൻ നിന്നെ ഒരിക്കലും മറക്കുന്നതല്ല, തറക്കുമ്പോൾ എനിക്കു സാധിക്കയും ഇല്ല’

‘ഇത്രയും പറഞ്ഞപ്പോൾ ഞാനന്തരം ഒന്നു കൈതി. എനിക്ക് ഒരു സങ്കോചമുണ്ടായി. മുഖവരികൾ ഈ വാക്കുകൾ നന്നെ, ഈ സ്ഥലത്തുവെച്ച്, മനോരമ സ്പ്രിയോട് ഞാൻ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ടായിരുന്നു, ആ ഓർമ്മ എനിക്കുണ്ടായതോടുകൂടി എന്തൊരു വാഗ്വികൾ എല്ലാം തെളുന്ന് അപോകാശമാകുന്നതിനു ശാ

..

ഖകളിൽനിന്ന് ഉറക്കെ ഒരു ചിരി കേട്ടതായി എന്തിനോ തോന്നി. കലശലശബ്ദത്തിൽ ആരോ ഉറക്കെ ചിരിക്കുന്നതായി തോന്നിയ ആ ശബ്ദം, കാര്യവഴിക്കു കിഴക്കേനിന്നു വരിഞ്ഞാൽ അകന്നുകാരു പോകുന്നതായി എനിക്കു തോന്നി. അതുമനസ്സിനെ ഭേദിക്കുന്ന ഒരു ചിരിയോ, അതോ, ആകാശത്തു തികവേളക്കൂടി എടുക്കി മറിക്കുന്ന ഒരു രോമനമോ എന്ന് എനിക്കു വ്യത്യാസപ്പെടുത്തി പറയുവാൻ സാധിക്കയില്ല. ഏതായാലും ആ ശബ്ദം എനിൽ വലുതായ ഒരു വികാരഭേദത്തെ ഉണ്ടാക്കി ആ നിമിഷത്തിൽ ഞാൻ ബോധമന്വർത്തനമായി ആരോരുത്തിനിന്നു മുങ്ങിച്ചു താഴെ വീഴുകയും ചെയ്തു.

‘എനിക്കു സുബോധം വന്നപ്പോൾ ഞാൻ എന്റെ മുറക്കുകളെ കിടക്കമേൽ കിടക്കുന്ന മനോരമ അടുത്തു കയറുന്നതാണ്’ ‘എന്നാ അത്ര പെട്ടെന്നു മോഹാലസ്യപ്പെട്ടുവാൻ കാരണമുണ്ടായത്’ എന്നു മനോരമ എന്നു നോക്കി നോക്കി ചിലപ്പോൾ ‘എടുത്തുവെക്കുന്നതും, ശക്തിയുടേതും ആയ ഒരു ചിരിയുടെ ശബ്ദം ആകാശത്തിൽ വെളിച്ചം വെച്ചപ്പോൾ സി കേൾപ്പോൾ, എന്തെന്നു ചോദിച്ചപ്പോൾ എനിക്കു മോഹാലസ്യമായിത്തീർന്നു. പക്ഷെ വിശ്വാസ്യമായ മനോരമ പറഞ്ഞു — അതു ചിരിയുടെ ശബ്ദമല്ല. ആകാശത്തുകൂടി വന്നുപോയൊരാളുടെ ഒരു കൂട്ടം പക്ഷികളുടെ ചിറകടിത്തുടങ്ങിയതായിരുന്നു കഴുപ്പം’ അതു കേട്ട് ഇത്ര മയപ്പെട്ടുവോ?’

‘നീ കേൾ മുഴുവനും, അതു പക്ഷികളുടെ ചിറകടിത്തുടങ്ങിയതായിരുന്നു എന്നു വിചാരിച്ചു, ഞാൻ സമാധാനപ്പെട്ടു. ആ കാലത്തു സാധാരണ ഗംഗാനദിയിൽനിന്നു കക്കുകൾ വെറുക്കി തിന്മുന്നതിന്നു കൊക്കുകൾ കൂട്ടംകൂട്ടമായി പറന്നുവരാറുണ്ട്. അവയുടെ ശബ്ദമായിരുന്നു ആ കേൾക്കുന്ന കഴുപ്പല്ലാം കൈയ്യെപ്പട്ടു. സന്ധ്യകഴിഞ്ഞാൽ ആ കൈയ്യെപ്പട്ടു, ഉറപ്പും വിശ്വാസവും ഒന്നും നിശ്ചിതമായി ഒരു ചിരിയുടെ പട

ബുദ്ധോ രാജേന്ദ്രൻ ഇരുപതു വർഷം മുമ്പെ ഉണ്ടായതും, അദ്ദേഹന്റെ തലവലം തീർന്ന്, അതു മീണ്ടും ശബ്ദമായതായിത്തീർന്നതിന്നു നല്ലൊരായ ചല്ല കാരണവും മതി എന്തും എന്തിന്നു കാര്യംവിയ്ക്കേണ്ടതെന്നു കയും അതോടൊത്തു ഞാൻ പഠിപ്പിച്ചിരിക്കുകയും ചെയ്തു എന്ന് നമുക്കു പറയാമോ? എന്റെ മനസ്സിലിന്നു പ്രതി പരിശുദ്ധനായതുകൊണ്ടു കേവലം, അസ്സമനത്തിന്നുശേഷം, ഞാൻ മനോഹരമായൊരു ഒരു വാക്കെങ്കിലും സംസാരിക്കുവാൻ ഞെല്ലെപ്പുറം പൂ അതിന്ന് അശേഷമെന്നായിത്തീർന്നു.

[illegible]

അദ്വൈതവേദത്തെ യാത്രകൊണ്ടു ഞങ്ങൾ പത്തനീതും ത്തിൽ എത്തി സ്വദേശം ഭയങ്കരവും ആപൽക്കരവും ആയ പത്തനീതം അന്നു ശാന്തമായി, അനക്കമില്ലാതെ ഉറങ്ങിയിരുന്നതായി കണ്ടു. ഒരു ദിവസം - വടക്കുഭാഗത്തു - നിർത്തി വെച്ചു. യാത്രയാൽ പശുക്കളില്ലാത്തതും, മനുഷ്യപാദങ്ങളാൽ വൃശികപ്പെടുത്തേയും ഉള്ള മൗനതീരങ്ങൾ, നോക്കിയാൽ നോക്കേത്താത്തവിധം അത്ര അപ്രസാദമില്ലാതെ പരന്ന കിടന്നു മറ്റുഭാഗത്തുകൊണ്ടു - തെക്കുവശത്ത് - ഉയർന്നു നിൽക്കുന്ന മലയിൽ നിൽക്കുന്ന നില്ക്കുന്ന വിശേഷപ്പെട്ട മാറിൽത്തോളം ഉയർന്നു നിൽക്കുന്ന മലയോരമാണ്. അതിന്റെ അറ്റത്തുനിൽക്കുന്ന

തുപോലെ, കാരാണത് ആടി ഉറങ്ങുന്ന ഒരു പുഴയുടെ ഉപരിഭാഗം ശാന്തമായിത്തന്നെയും, അടിയിൽ തീവ്രശക്തിയോടുകൂടിയ ഒഴുക്കുണ്ടായിരുന്നു. അതിന്റെ ശക്തിയാൽ രണ്ടു ചുരുക്കത്തിൽനിന്നും കരയുടെ ഭാഗങ്ങൾ നദിയിലേക്കു പൊഴുങ്ങി വീണുകൊണ്ടിരുന്നു.

'ബോട്ടിൽനിന്നു കരയ്ക്കിറങ്ങിനടക്കുന്നത്' ഈ വിതമാ യപ്രദേശം അവിടെ ആണെന്നാലും ബോട്ടു കരയ്ക്കുവെട്ടിപ്പിടിച്ചു കെട്ടുവാൻ തോൻ ആവശ്യപ്പെട്ട ഒരു ദാവസം സമ്പൂർണ്ണമായിരുന്നു— മനോഹരവും ബാഹ്യം നടന്നുനടന്ന കര അധികം ദൂരം പോയി പ്രക്ഷുബ്ധമാകുമ്പോൾ, ചെറുകുന്നകൂട്ടംമേലായി പെട്ടെന്നുതന്നെ, അപരിമിതമായി ചരന്നുകിടക്കുന്നതും ആയ ആ മണൽത്തീരത്തെ കാഞ്ചനമയമാക്കിപ്പോയ്ക്കും, അരുണപ്പിറന്നുണ്ടാകാത്തതായി അസ്തമയസ്തമയം ചതുവാളത്തിൽനിന്നു മറഞ്ഞു ഉടൻതന്നെ, ആഹ്ലാദകരനായ ആഴ്ത്തകന്തന്നെ പൂജിതശോഭയോടുകൂടി വിളക്കുകളും, ആ മണൽപ്രദേശത്തെക്കൊല്ലാം അസ്തമിക്കുമ്പോൾ പരശോഭിതമാക്കിത്തീരുകയും ചെയ്തു. ആത്മാവില്ലാത്ത ചരന്നുകിടക്കുന്നതും, ഏതുവശത്തും ചതുവാളംവരെ നീണ്ടുകിടക്കുന്നതും, മന്ദഗതിയാൽ വ്യാസനീയവും മനോഹരവും ആയിട്ടുള്ളതും ആയ ആ പ്രദേശത്തു തങ്ങൾ രണ്ടുപേരും തനിച്ചു നടന്നുകൊണ്ടിരുന്നുപോകും, നിഷ്ഠുരമായതും, സ്വപ്നസമാനമായതും ആയ ചന്ദ്രപോകാനുവാദം ഒന്നാ സമ്മതിക്കുന്നതെന്നുകൂടി തങ്ങൾക്കു തോന്നിപ്പോയ്ക്കി. മനോഹര തലയിൽകൂടി പുതിച്ചു മുഖം മാത്രം മനസ്സാൽ വരെയ കഴുത്തിലേക്കു താഴ്ന്നി. ശാന്തത നിബിഡമായിത്തന്നെ മനുഷ്യാഗമംപോലും അവിടെ എങ്കിലും ഇല്ലായെന്നു വെറും തോന്നിയാലും ചരന്നുകിടക്കുന്ന മരുഭൂമിയും, അതിന്നു മുമ്പു കാണാതിരുന്നിട്ടുള്ള പൂനിധാനം മാത്രം! മനോഹര എന്തൊരു കൗതൂഹലം ചെറുതെന്നു അവിടെ ഉണ്ടാകുമെന്നു

കോളാ രണ്ടെക്കു മൂലപടനം ചെയ്തു അന്നതും, മറ്റിടയിൽ ശോഭിപ്പിക്കുന്നതും ഏതു മുപ്പത്തൊന്നു നീക്കുകയും, കോളമുറയായ നൂറു മുപ്പത്തൊന്നു ഉയർത്തി പണ്ഡിതന്മാരുള്ളിൽ ശാപമോടി രണ്ടു ചുണ്ടികളും ചെയ്തു.

‘ഹാ! താക്കുണത്തിൽ, 20 പ്രസ്ഥാനമില്ലാത്ത ആ പാഠപുസ്തകം!’, നിർദ്ദയമായ ആ മരുഭൂമിയുടെ മധ്യഭാഗത്ത് ‘അഭരാത്രിയെ ആഴ്ത്തുകയായിട്ടുള്ള ചന്ദ്രശ്ശിക്തയുടെ നിബിഡതകീടംനിന്ന്, പുറപ്പെടുന്ന ഒരു ശബ്ദം എന്റെ കർണ്ണങ്ങളിൽ എത്തി. അതെന്തായത്? ‘ആരാത്രി! ആരാത്രി!’ ആരാത്രി! എന്നിങ്ങനെ മൂന്നര ആരോ ശബ്ദപരത്തിൽ ഏകനാദ്യം ചോദിച്ചതായി എനിക്ക് തോന്നി!

‘ഞാൻ ഒരു തെളി, മനോരമയ്ക്കു ശരീരമെല്ലാം വിറ്റു. ഒരു തൊട്ടിയിൽ അടയ്ക്കുക കഷ്ടം മനസ്സിനായി അടയ്ക്കുക കഷ്ടം മനുഷ്യമനുഷ്യനോ അജ്ഞാതനായ അശ്വിനിയാ യുദ്ധം അല്ലെങ്കിൽ അടയ്ക്കുക വൃത്തമാണ് അറിഞ്ഞു. ചില വെളി മറിഞ്ഞ അത് അകലത്തിൽ സുഖമാകുമെന്ന് തെളിയിക്കുക, കഷ്ടമുണ്ടായത് നിന്നു പരോപദ്രവംകൊണ്ടും പാരമ്പര്യം ചെയ്യുന്ന ജീവനായും, അയ്യോ കഷ്ടമായ പരോപദ്രവമാനായ അടയ്ക്കുക അല്ലെങ്കിൽ ചുറ്റും പരിഭ്രമിച്ചിട്ടു കിട്ടുന്നതൊക്കെയും ശാസ്ത്രം അല്ലെങ്കിൽ കഷ്ടം’

‘എന്തിനും പെട്ടെന്നുവന്ന പരിഭ്രമത്താൽ അന്നു ചന്ദ്രൻ നാമിങ്ങുന്ന അമ്മയെ ഉടനേതെന്ന ബോധം കിടക്കുന്ന സ്ഥലത്തേയ്ക്കു മടങ്ങുകയും, കാവലിപ്പംബം കൂടാതെ ഉറങ്ങുവാൻ കിടക്കുകയും ചെയ്തു. നടന്ന ക്ഷീണിച്ചിരുന്ന മനോരമ കിടന്നു തറിയത്തേതെന്ന ഡൂല നിറയെ പ്രാപിച്ച്, എനിക്ക് അത്ര കലുണത്തിന് ഉറക്കം വന്നില്ല. അല്പാല്പമായി ബോധിതനായ പ്രവേശിച്ചിരുന്ന നിയമവിനാൽ മാത്രം പ്രകാശിച്ചിരുന്ന എന്റെ കിടക്കയ്ക്കു നീളിപ്പത്ത്, അതോ കരൾ മേലുള്ള

നാ കൃഷ്ണിനെ മുറിയിടുന്നു കൊത്തുവാക്കയെ കൊല്ലുകയും ചെയ്തു. പക്ഷെ അമ്മയമ്മയും, മറ്റേവർ കയ്യടക്കാൻ എന്റെ സർവ്വപ്രയത്നം വെറുപ്പിച്ചു. മറ്റ് പക്ഷക്കാരെ ചേർത്തു, ഭൂമി പാതയ്ക്ക് പുറത്തു കൊണ്ടുവന്നു. ചെലവിടാൻ, 'ആരാധന ആരാധന' ആരാധന 'എന്ന പാതയ്ക്ക് പുറത്തു ചീങ്ങാളിപ്പട്ടം ഉടുപ്പിച്ചെന്നതായി എന്തിനോ മോഹം'

[illegible]

ഈ രേഖാ നാി എന്തൊ മനോവികാരങ്ങളോ തീരെ ഒന്നും
 ഉണ്ടായിരുന്നില്ലല്ലോ, ഞാൻ വിളക്കു കെട്ടാത്ത മനസ്സിലേയ്ക്കു
 താഴിപ്പെയ്തതും ഉറപ്പിച്ചിട്ട്, സമാധാനപ്പെട്ട് അവാൻ പ്രാർത്ഥിച്ചു,
 എങ്കിലും, ഞാൻ പക്ഷെ കെട്ടത്തി കിടന്നപ്പോഴേയ്ക്കും, രാത്രി
 കഴിഞ്ഞുവന്നിരുന്നില്ല, എന്റെ കിടക്കയുടെ സമീപത്താ
 യി, ആരാത്ത് 'ആരാത്ത്' ആരാത്ത് 'എന്തൊ മണ്ണും ഞാൻ
 ഹാ കേട്ടു. ആ കാലത്തിനും സമാധാനവും അത്ഭുതത്തിനും ത
 നെ എന്റെ നാഡികളിൽപ്പോലും രക്തവും ഒഴുകുന്നതായി പ
 ുറക്കു വേണമി. അടുത്തു മേലോരം വെച്ച് എന്ന എന്റെ
 വാദ്യം അതിന്റെ വലിയ തുരിയെ മനോമയത്തോടുകൂ
 ള്ളിക്കാണിപ്പാകൊണ്ട്, ആ ദയമന്ദരാളിയുടെ അപാരമ
 യ ശക്തിയായി. ഏകാഗ്രതയിൽ, 'ആരാത്ത്', 'ആരാത്ത്' 'ആരാ
 ത്ത്', 'എന്തെന്നെ അതിന്റെ ശബ്ദമാത്രത്താൽ ഉച്ചരിക്കുന്ന
 തായി എനിക്കു വേണമി;

മക്കിനാബാബുവിന്റെ മുഖം ഉണങ്ങിയ കട്ടപ്പനയോട്, ൨൦൦൭ ഡിസംബർ. ജാഗ്രതാഭരണത്തിന്റെ കരുവിയിൽ ഒരു കപ്പലിടമുണ്ട് കൊത്തു. തന്മയത്ത് ഓടുന്ന കത്തിക്കൊണ്ടി വന്ന മണ്ണെണ്ണ റിപ്പോർട്ട് ആയിക്കണ്ടി, കറെ പുകഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുന്നു കെട്ടിടം പടി പലതും അത്ഭുതമായി അറക്കുകയാണുണ്ടാകുക പലവിധം ശബ്ദിച്ചതുകൊണ്ട്. വഴികളിൽ കൂടി പോയതും വഴികൾ പോകുന്ന കടകൾക്കുമ്പോൾ കേട്ടു കൊണ്ടിരിക്കുന്ന മക്കിനാബാബുവിന്റെ ദാവമെല്ലാം പലതും മറ്റും പലിടമുണ്ട് തീന്ന് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖം ഒരു ഉറപ്പ്. മാത്രമല്ല ഒരു കാര്യത്തിൽ പലിടമുണ്ട്, കേവലം മറ്റൊരാൾക്ക് മാത്രം നിശ്ചിതമായ ഒരു ഭയത്താൽ പ്രേരിപ്പിക്കും, ഈ പലിടമെല്ലാം എന്റെ അടുത്തുള്ള വസ്തുവിൽ പലിടമുണ്ട്, പ്രകാരമുള്ളതും കറെ പലതായിത്തീരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖത്ത് സ്പഷ്ടമായിക്കണ്ടി. ഏതൊരു

യാത്രക്കൂടി പറയാതെ ക്ഷമിക്കണമെന്നു എന്റെ മുൻ വിട്ടു പോ
ം ചെയ്തുകൊടുത്തു പ്രഭാതമായപ്പോൾ അദ്ദേഹത്തിന്റെ
യുദ്ധം പരിഭ്രമം സുഖമേകും എല്ലാം തീർന്നു

അന്നും, അയാളായിരുന്നപ്പോൾ ഒരുതരം എന്റെ വാതി
ക്കൽ വന്നു മുട്ടി, 'ഡോക്ടർ, ഡോക്ടർ' എന്നു വിളിച്ചു. അതു
ക്ഷമിക്കണമെന്നു തന്നെ അറിഞ്ഞു

൯ ജേ യു സഹോദരി

ശുഭനും ദുഷ്ടനുമായ ഒരു ജന്മവാചിന്റെ ദാമാനങ്ങളെ
അറിയാതെ പ്രസംഗങ്ങൾ കേട്ടുനിന്നിരുന്ന അയ്യപ്പപ്പിള്ളി
താൻ കട്ടയിൽ ഇപ്പകാരം വിധി ഉദ്ധരിച്ചു:— ഇത്തരത്തിൽ,
മുട്ട ദുഷ്ടന്മാരുടെയെന്നെ തലയിൽ ഇടത്തു വീഴട്ടെ

ഈ അഭിപ്രായം, അടുത്തുനിന്നിരുന്ന 'ശശികുമാർ' ഒരു
രം കഴിയില്ല അവർ 'ജാഗോപാല'ന്റെ ഭാര്യയാണ്
എന്തൊരു സന്ദർഭത്തിലും ഒരിക്കലും, ഇപ്പകാരം അതുപോലെ
പോലെ യാതൊരു മനോവികാ ഉദ്ദേശിച്ചും ഉദ്ധരിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന
കുട്ടനും, അഹംബാ പല്ല അഗ്നിയും വരന്റെ മുഖത്തു കാണേ
ന്നൊന്നൊന്നായിത്തന്നെ, അത് അദ്ദേഹം മുതൽപ്പലിശ
പോലും അതിന്റെ അറുത്ത് എഴുന്ന അഗ്നിയായാൽ മ
തിയാകുമെന്നായിരുന്നു അവളുടെ അഭിപ്രായം

ഈ വാക്കുകൾ കഠിനവൃദ്ധയായ താരയെ കോപി
പ്പിച്ചു. അവർ അതുവുമായി ഇപ്പകാരം പറഞ്ഞു:—
മൂന്നാല ഒരു വൃദ്ധന്റെ ഭാര്യയായിരിക്കുന്നതിനേക്കാൾ വ
ളരെ നല്ലത്, എഴു ജ്ഞാനമുള്ളത് വിധവയായിത്തീരുന്നതു
തന്നെയാണു്. ഇത്രയും പറഞ്ഞ് അവർ പരിഭവത്തോടു
പോയി. അവർ നല്ലതും നല്ലതും വിട്ടുപോയി.

[illegible]

ശരിക്കും മൂലമുണ്ടായതാണ് എന്ന് ഉറപ്പുള്ളതായി തീർന്നു. അതിനാൽ വിചാരം ചെയ്തതിൽ തന്നെ കഴിഞ്ഞു. വിജയം അതിന്റെ പരമാവധി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്. വിജയം വിജയം, അതിന്റെ പരമാവധി ഉണ്ടായിട്ടുണ്ട്.

[illegible]

നെല്ലാലെയും, അവർ ഏകാഗ്രഹിതരായി, പഴയ പാപങ്ങളെ പാക്കർച്ച വാസ്തവമാർ പശ്ചാത്തപിച്ചു ഭാവിയിൽ നിയന്ത്രിക്കുവാൻ നിശ്ചയിച്ചു. 'ഇനി ഞാൻ ഭക്തനായിത്തീരട്ടെ' എന്നു കൈയെഴുതി, വാഗ്ദാനം ചെയ്തിട്ടു. അദ്ദേഹം മടക്കിപ്പോയപ്പോൾ ഞാൻ പ്രേമപൂർവ്വമായിട്ടാണുണ്ടി, മധുരപാലുകളാൽ സ്വാഗതം ചെയ്തു, സ്നേഹപരമായൊരു കൈകളാൽ സ്വീകരിക്കുകയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കണ്ണുകളെ ശിരസാ വഹിക്കുകയും ചെയ്തു. നല്ലതായ ഒരു തീയത്തായുടെ, പൂർണ്ണമനസ്സോടും, സ്നേഹമുള്ള മാനസത്തോടും കൂടി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏതു ശബ്ദത്തിനും ഞാൻ കീഴടങ്ങും. സ്ത്രീകൾക്കു മുന്നാവിൽ മീതെ ആരുണ്ടു? ഭർത്താവു സ്ത്രീയുടെ പ്രേമഭാജനമല്ലെ അദ്ദേഹം ഈശ്വരനാശമല്ലെ."

നല്ലതായൊരുതരം ശരിക്കും അറിയുക മാതാപിതാക്കളായ ഒരു ഏകദേശമായിത്തന്നെ ആ കാരണത്താൽ ജന്മശാപാലത്ത്— തനിക്ക് ഒരു ചെറിയ ഉദ്യോഗമുണ്ടായിത്തന്നെങ്കിലും—ശരിയുടെ ഭാവിയിൽ പ്രതി പ്രവേശിക്കുന്ന ആദ്യമായായതായിത്തന്നിട്ടു. ശരിക്കുടെ അർത്ഥം നല്ല സ്വസ്ഥതയായതായിത്തന്നു. നാട്ടുപുറത്തു, ഒരു കയ്യെടുത്ത കാര്യം മേൽത്താൽ സംഭവിക്കുന്നതിന് അദ്ദേഹത്തിന് സാധിക്കുമായിത്തന്നു.

എന്നാൽ, അക്കാലത്ത്, ആ കയ്യെടുത്തതായ ഒരു ജീവകാലത്തിന്റെ അന്ത്യമായിത്തന്നെ വാഗ്ദാനം, ശരിക്കുടെ മാതാപിതാക്കളാൽ ഒരു ആൺകുട്ടി ജനിച്ചു. തീരെ ഉദ്യോഗമില്ലാത്തതായ ഈ അനാഥശിശുവെക്കുന്ന്, ആകസ്മികമായിത്തന്നെ മാതാപിതാക്കളാൽ സംഗ്രഹിക്കപ്പെട്ടതിൽ, ശരിക്കു അദ്ദേഹം മനോഹരമായിത്തന്നെ ജനിച്ചു. ജന്മശാപാലത്ത് ഈ പരിണാമം പ്രവേശിക്കുന്നതായിത്തന്നു. ഇന്നുവേലയെ തന്നെക്കുറിച്ചു കീഴടങ്ങുന്നതിൽ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടിരുന്ന മേൽത്താൽ, ഇന്ന്, ഒരു പുതിയ അവകാശം ഉണ്ടായാൽ ഏതൊരു അനാഥൻ സർവ്വതരം കോന്നാൻ."

[illegible][illegible]

ഓരോ കഴിക്ക് അമ്മയില്ലാതിരുന്നതുകൊണ്ട് അവർ തമ്മിൽ വലുതും ചെറുതും സ്നേഹവും, വാത്സല്യവും കിടന്നുവെത്തി വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. ശരിക്കും അരന്നിടീലപ്പോലെയും ബാലനെ കൂട്ടിക്കൊണ്ടു പോകുന്നത്, ഏകാകിയായിരുന്നില്ല ഇതാണ്, നിഷ്കലങ്കനായ ഒരു ബാലന്റെ സാമുദ്രവും ശക്തിയും!!

II

കുടിയെടുത്ത 'നീലമണി' എന്ന പേരിട്ട അമ്പലം രണ്ടു വയസ്സായപ്പോൾ, അറക്കൻ അച്ഛൻ അന്ത്യത്തെ ടീഷ്ണി വെട്ടി ഉടക്കുന്ന പുറത്തുനിന്ന്, ജന്മം പാപമെന്ന് എഴുത്തയച്ചു. വളരെ ബുദ്ധിമുട്ടു കൂറു ചെലവഴിക്കുന്ന ഒഴിവുണ്ടായിട്ട്, ജന്മഗോപാലൻ വന്നപ്പോഴേക്കും, ഭീനകാരന്റെ അന്ത്യഘട്ടമായി തന്റെ മരണശയ്യയിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹം തന്റെ ചെറുപ്പത്തായ കുട്ടിയെ ജന്മഗോപാലനെ എടുത്തുകൊടുത്തു. തന്റെ സ്വന്തത്തിന്റെ നാലിക്കൊന്നു ശതകവയ്ക്കും, ബാലൻ നീലമണിക്കും ചെല്ലേണ്ടതാണെന്ന് ഒരു മരണപത്രവും അദ്ദേഹം എഴുതി വെച്ചിരുന്നു.

ജന്മഗോപാലൻ പണി കാലിക്കൊണ്ട്, നീലമണിയേയും സ്വന്തത്തിനേയും പരിപാലിക്കുന്നതിനു നാട്ടിൽത്തന്നെ താമസമാക്കി.

ഇപ്പോൾ ആദ്യവിഭവം കഴിഞ്ഞു ദൈവികം— ശരിക്കലവും ജന്മഗോപാലനും— വീണ്ടും ഒന്നിച്ചുചേരുന്ന ഒരു ദൃഢപദാർത്ഥം ഉടയുന്നതായാൽ, ഉടഞ്ഞ അറക്കൻ കൂട്ടിച്ചേർന്നുപോകും യോജിച്ചിരിക്കും. എന്നാൽ, രണ്ടു മനുഷ്യർ തമ്മിൽ പിരിഞ്ഞാൽ, കടന്നു കഴിഞ്ഞു, ഒന്നിച്ചു കൂട്ടുമ്പോൾ, ഒരിക്കലും പഴയവനാകുന്നതും സ്ഥലത്തും, ഭീതിക്കും പേരുവാൻ ഉണ്ടാകാമെന്ന് മനസ്സു കീഴടക്കിയ ഒരു വസ്തുവായതുകൊണ്ട്, അതെപ്പോഴും വളർന്നുകൊണ്ടും, മാറിക്കൊണ്ടും ഇരിക്കുന്ന ഈ വലുപ്പവും അറക്കൻ രണ്ടു മനസ്സുകൾക്കും ഒരുപോലെ ആയിരിക്കുമല്ല.

[illegible]

എന്നാൽ, ജമഹൂരിയയെ വെറിച്ചിട്ട് തന്നെ മറിപ്പാ
യിരുന്നു മുഖ്, അൻ പ്രവചനമോടുകൂടി ഒന്നിച്ചിരുന്ന ക
ലാഷ്, തന്നെ അമ്പലോടുകൂടി പ്രയോജനം വെച്ചിട്ടിരുന്ന ഒരു
കെട്ടുണ്ടായിരുന്നു. അന്ന്, അവർ തന്റെ സ്വന്തം ന്യായം ആ
യിരുന്നു അന്ന് ഓരോരുത്തർക്കും അതേതരം വസ്തുവായിര
ന്നില്ല. അപരിചിത വിട്ടുകൊടുത്താൽ, തന്റെ അഭിപ്രായം വെക്കു
ടെ കള്ളികൾ പലതും കീഴ്പ്പോകുമായ അന്ന് ആകയാൽ,
ആദ്യമായി അപരിചിത വിട്ടുകൊടുത്താൽ. അയാൾക്കു നിമ
യിപ്പാത്ത വെക്കുന്നതിൽ ഉൾപ്പെട്ടവർക്കുവേണ്ടിയുള്ള ഒരു അനുഭ
വം വെക്കും. ജമഹൂരിയ, തന്റെ സ്വന്തം സംഭവിച്ചതാ
യെക്കുറിച്ച് അന്ന് ചർച്ച ചെയ്ത ആരുന്നതന്നെക്കൊണ്ടു തന്നെ
അന്നിന്നം വെക്കി അന്ന് ചർച്ച ചെയ്ത വെക്കുക കണ്ടുവെച്ചി
രുന്നു.

എന്നമാത്രമല്ല, മുമ്പ് അക്കാളുടെ ജീവിത മഴിവനു 'ഞാൻ' ആവണം എന്നുള്ള തരത്തിൽ തീരെ അലസതയുമില്ല.

[illegible][illegible]

സുഖനിദ്രയ്ക്കു വിഷ്ണുവെഴുന്നതായാൽ. 'നത്തെ കപ
യൊന്നും പറയേണ്ടതില്ല, ശക്തൻ തന്നെ, കഴിഞ്ഞു തള്ളിയും
തെളിവാലെ. അതു കേൾക്കേണ്ടാൻ ശരിക്കു തന്നെ പൂർവ്വം
തൊന്നും പരേഷ, അർദ്ധം തന്നെ ഉത്തരം പറയാതെ, ഒരു
കുറിക്കാത്തതിനെപ്പോലെ, ചെറുക്കെ എഴുന്നീറ്റാ' തന്റെ പെ
രനെയെ വാരി പുറത്തു ദൂരത്തേക്കൊക്കെ ചെന്ന്' അവനെ ത
ന്റെ മടിയിൽ കെട്ടിക്കൊണ്ടു, മാറിൽ കോണ്ടെടുത്തോ, മധ്യ
സ്ഥാനത്തിൽ, അതിദൃഢമായിട്ടുകൂടി, 'എന്റെ ചൊന്നുകഴി',
എന്റെ കേൾക്കട്ടെ', എന്റെ നന്മക്കുട്ടെ', എന്റെ ചൈതന്യ
ട്ടി' എന്റെയും ഓരോന്നു പറഞ്ഞു ഓട്ടിച്ചു ചെന്തിച്ചു സാ
ധനാനത്തിൽ അടി ഉറക്കും.

കുട്ടികൾ പല കാര്യത്തിലും വെറുതെ വാഗ്ദാനം ചെയ്തപ്പോഴും തമ്മിൽ തല്ല കൂടും മുമ്പാകെ അങ്ങിനെ പല്ല തുറന്നുവെക്കുക, ശാരീരിക തടസ്സം സ്വയം കട്ടിക്കട്ട ശിക്ഷ എടുത്തപ്പോഴും നിലമണിയുടെ ഭാരം പറ്റിക്കൊണ്ട് നിൽക്കുക എന്നിവ എന്തുകൊണ്ടെന്നാൽ നീ മണി അമ്മയില്ലാത്ത കുട്ടിയായല്ലോ. ജീവനാവാലും നാശനഷ്ടം സംഭവിക്കും, ഇപ്പോൾ ജീവിക്കുകയും മരിക്കുകയും മാറി. ഒരു കററവും ചെയ്തല്ലെങ്കിൽ കൂടി. ഇപ്പോൾ നീ മണി ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ട പണമെന്നു കരുതുകയും, എന്തെങ്കിലും അനുഭവങ്ങൾ അനുഭവിക്കുകയും ഈ വക സംഭവങ്ങളെല്ലാം ശിക്ഷയുടെ മേൽമേൽ ചെയ്ത പറ്റം എന്തുതെയ്യും? നിലമണിയെ വിട്ടിച്ച് അടുത്തു കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തുകൊണ്ടും കഴിഞ്ഞു. പക്ഷെ ഇപ്പോൾ നീ മണി ശിക്ഷ അനുഭവിക്കേണ്ട പണമെന്നു കരുതുകയും, എന്തെങ്കിലും അനുഭവങ്ങൾ അനുഭവിക്കുകയും ഈ വക സംഭവങ്ങളെല്ലാം ശിക്ഷയുടെ മേൽമേൽ ചെയ്ത പറ്റം എന്തുതെയ്യും? നിലമണിയെ വിട്ടിച്ച് അടുത്തു കൊണ്ടുവരികയും ചെയ്തുകൊണ്ടും കഴിഞ്ഞു.

१०. ३०/०५/२०२० ०५/०५/२०२० ०५/०५/२०२०
 १०. ३०/०५/२०२० ०५/०५/२०२० ०५/०५/२०२०

[illegible][illegible]

13

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

കാലാർ താൽ കേട്ടു സിദ്ധനായ വന്നുമാനത്തൊക്കെറിട്ടു മേട
 , എന്തൊരു ജ്ഞാലതത്താനം ആമേയം വിശ്വസിച്ചുകൂടാ
 ചുരുക്കൻ നിന്റെ വരേറാക്കുന്നല്ല വസ്തുക്കൾ അറക്കുന്ന
 ചോസമായി ഏറ്റുക്കൊണ്ടു തരക്കേടിയല്ലെന്നാണ് പട്ട
 കൻ വിശ്വാസം ചെട്ടവെക്കിട വസ്തുക്കൾ ലേലത്തിനു
 ചെട്ടപ്പിച്ച് അമ്പൻ സ്വകാര്യമായി ലേലത്തിൽ കൊണ്ടുവന്ന
 നാണ് ആവട്ടെ ' എന്നാണ് ജയചോലൻ ഭാഗ്യയുക്ത
 ആവലാതിക്കു മറുപടി പറഞ്ഞത്

'എന്നാൽ അയാളുടെ പേരിൽ നിങ്ങൾ കേൾക്കുക
 കേൾക്കൂ, എന്ന് അതു തുല്യതയോടെത്താട്ടുകൂടി ശരിക്കില മേടാപ
 ചുരുക്കൻ ചെട്ടവെക്കിട പ്രിയം' ഒരു സഹോദരന്റെ പേര്
 യ് കേൾക്കുകയെന്നത് ഉചിതമാക്കിയാ' അന്തിനൊന്നു മേ
 ഞ്ഞിനെ ചെയ്യുന്നതുകൊണ്ട് ഒരു ഫലവും ഇല്ല വെറുതേ
 ചെന്നുചിലവു മാത്രമേ അതുകൊണ്ടുണ്ടാവുകയുള്ളൂ, എന്നു ജ
 ഞ്ഞോപാലൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു

ശരിക്കു കാഴ്ചമെല്ലാം മനസ്സിലായി. തോന്നിന്റെ ക
 ളപ്പോലുകൾ പ്രത്യക്ഷപ്പെട്ടു. തന്റെ ആത്മനാഥനെ വ
 ശ്വസിക്കേണ്ടത്, ശരിക്കിലയുടെ കടമയായിരുന്നു അത് അ
 വളരെ ധർമ്മമായിത്ത. പക്ഷെ അവരോട് അങ്ങിനെ വ
 ശ്വസിക്കുന്നതിനു നിഷ്ഠാമതില്ലാതായി. ഒന്നുകൊണ്ടും അ
 വരോക്കുതിനു സാധിച്ചില്ല. അവളുടെ ആദ്യത്തെ ദ്രവനിശ്ച
 യത്തും, ആലോചനകളും, ആഗ്രഹങ്ങളും, അവരോട് ചെല്ല
 ന്നതും ദിവസസന്ദശ്യവും, മേലമക്കൊഴിപ്പും മൊന്നൊക്കെയും
 ഭൂവത്തുള്ള അംഗീകരിച്ച് അവളുടെ മുമ്പിൽ യോജനയായ ഇ
 ത്തെ ചെയ്യുന്നതായി അവരോട് തോന്നി. ആ ദിവസം സ്വാ
 മിത്തുതയായെന്ന ഒരു നീലവലയിൽ കടങ്ങിയിരിക്കുന്നു
 അവരോട് അവിടെ സ്ഥാനം ഏതാണ് അവർ ഏകാർ
 നിര നിസ്സഹായയും ആയ ഒരു സാധുസ്ത്രീ! അവൾ ഏക

ഒരു അദ്ധ്യക്ഷൻ മാനോജനായ 'നീലമഞ്ച'യെ രക്ഷിക്കും' ആരോഹിമിട്ട് ഒരു നഴ്സു കണ്ടില്ല. ആരോഹ കരോരോഹ നാഥൻ അധികദൂഷിക്കു അനവധാനവശാൽ, അവയുടെ മനസ്സ് അധികത്തിൽ പെട്ട് വരുന്ന ആ സാധുക്കളെയെക്കൂടെ കർന്നു എടുത്തുവന്നുവെന്ന്. സ്ഥിതി കാണപ്പെടാൻ വെറുപ്പു കൊണ്ടും ഭയംകൊണ്ടും നിറഞ്ഞു. അത്തോളൂടെ അവളുടെ അന്ധൻ സഹോദരശ്ശരണത്തിന്റെ ശക്തിയും മേ. ഗുണീഭവ. മൂ. കഷ്ടതർ സാസ്തിന്റെ തുറന്നുകെ തേരിട്ട് ഹോജരായി നീല. മന്ദിരം ധാരാളം ധാരാളം എണ്ണുന്നിനെ വിവരകളയാതിരി ഭവൻ ആവശ്യപ്പെട്ടാൽ വല്ല ഗുണവും ഉണ്ടോ, ഉണ്ടെങ്കിൽ വരുന്ന എണ്ണമെന്തെന്ന് അറിയിച്ചെന്നു കാവും പറയും? ശശികുമാരപ്പകരം വലത്തു ചിന്തിച്ചു.

തന്റെ ഭർത്താവിന്റെ സഹോദരന്റെ ഭവനിൽ എണ്ണ നമ്പരിയാണ് നടത്തേണ്ടതെന്ന ശശികുമാരനെത്താൻ ആരോഹിച്ചു കൊണ്ടിരിക്കുക, ഒരു മിഥുനം, നീലമഞ്ചി കലശലായ പതിനാലി ഭയഗോപാലൻ അടുത്തുള്ള ഒരു കൈവേലുന്ന ആളയച്ചുവെത്തി കണ്ടുകൂടി യോജ്ഞായ കൊള്ള വെത്തിയാൽ കൊള്ളാമെന്ന ശശി ആവശ്യപ്പെട്ടപ്പോൾ, 'അതെന്തിനാണ്?' ഇപ്പോൾ ഭവനത്തോടല്ല' എന്ന ഭയഗോപാലൻ ഉത്തരം പറഞ്ഞു. ശശി, ഭർത്താവിന്റെ കരമുപിട്ടി തന്നത്താൻ വളരെ ശപിച്ഛകൊണ്ട് അഭ്യർത്ഥിച്ചപ്പോൾ 'ആളെ ഞാൻ പട്ടണത്തിലെ അപ്പാത്തിക്കിരിക്കു' ആളെ അയച്ചോം, എന്ന് അദ്ദേഹം അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തി.

ശശികുമാരൻ നീലമഞ്ചിയെ മടിയിൽ കിടത്തിയും, മാറത്തമിയ്ക്കു പിടിച്ചും ആശ്വസിപ്പിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. കട്ടി ശശിയെ വിറയ്ക്കു ഒരു മിന്നിട്ടുപോലും കിടക്കുകയില്ല. വല്ല ഉപായവും വെക്കു് അവർ ചൊല്ലു ഉത്തരവൊ എന്ന ഭയപ്പെട്ട് അവൻ എപ്പോഴും അവളെ മുറുകെ പിടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. ഉറ

അനന്തരം കൂടിയും അവളുടെ പൂർവ്വയുടെ മൊറം അറാൻ മുറ കക്ക വിളിച്ചുപോയിരിക്കും, പക്ഷൻ മുഴുവനും ഇങ്ങനെ കടന്നു. സന്നിധി ജയശോഭാവാലൻ മടങ്ങിപ്പോന്ന, വോക്താവ് ഇങ്ങനെയ്താൽ ഇല്ലെന്നും, ഉത്തരത്തെയോ ഒരു രോഗിയെ നോക്കുന്നതിന്നു പോയിരിക്കുന്നു എന്നും അറിയിച്ചു. തനിക്ക് ഒരു കേസ്സിന്റെ ആവശ്യത്തിലേക്കു സ്ഥലം വിട്ടു പോകേണ്ടതുണ്ടെന്നും മടങ്ങിപ്പോന്നു. പക്ഷൻ ദിവസവും രോഗിയെ വന്നുകണ്ടുപോന്നു. പ്രവർത്തിക്കുന്നതിന്നു സ്ഥലം വൈകുന്ന എല്ലാവിട്ടുണ്ടെന്നും ജയശോഭാവാലൻ പറഞ്ഞു.

രാത്രി ശരിക്കുപോയി ഉറക്കം വന്നില്ല അവളുടെ മനസ്സു കടിയ മനോഹര ആയിൽ പെട്ടു. ജയശോഭാവാലന്റെ പറ്റപ്പാഴ്ത്തലിനാൽ അവൾക്കു മറ്റൊരു മനസ്സിലായില്ല. അവൾക്ക് എന്തൊരു ദുസ്തകരും ഉണ്ടായിരുന്നു. പ്രഭാതത്തിൽ, അശേഷം സന്തോഷിക്കാതെ, തിന്നുന്നതിന്നു വെച്ചെത്തി ഏതെങ്കിലും അതി അതിർ സമോദാനാടുകൂടി ശരിക്കു പട്ടണത്തിലെ പെട്ടുപോന്ന വീടിലേക്കു തെരിച്ചു പറ്റപ്പെട്ടു നെല്ലൻ അറയിൽ കടന്നുവന്നു ഉറക്കമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എന്തൊന്നെ പോയി അറിയിച്ച മറ്റൊരു, ഉറക്കമായിരുന്നു ആയ പെട്ടുൻ കറീനയും, പെട്ടുനയും ആയ ആ സ്ത്രീയെ കണ്ടപ്പോൾ അവൾ താമസത്തിന്നു പ്രത്യേകം ഒരു സ്ഥലം കൂടി പ്രത്യേകം ഒരു വൃദ്ധയെയും അന്നും തന്നെ എപ്പോഴും കൈക്കൊണ്ടു, ബാറനെ ഉടൻ തന്നെ പരിശോധിച്ചു വീക്ഷിച്ചു ആരംഭിക്കുകയും ചെയ്തു.

ചിന്താദായം ജയശോഭാവാലൻ അവളെ അനന്തരമായി അറയിൽക്കൊണ്ടു. അന്ത്യം കേൾപ്പാത്താടും ഇരട്ടിയോടുകൂടി, ഉടനെ വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങുന്നതിന്നു അവളോട് ആജ്ഞാപിച്ചു. അവൾ എന്തെങ്കൊന്നാലും താൻ ഇല്ലാതെ പോകേണ്ടതു വീക്ഷിക്കുകയോ വേണ്ടതു എന്തെങ്കിലും വീക്ഷിക്കുകയോ ചെയ്താൽ കൈക്കൊള്ളാൻ പാടില്ലെന്നും അവൾ അറയിൽ അമ്മ

എം.എ. 4. എല്ലാലക്ഷി ഞാൻ മാത്രമേ ഉള്ള ഞാൻ
 അറക്കുന്ന അക്ഷിക്ക്, എന്ന് ശരിക്കും ഇങ്ങനെ ചെയ്തതായി തന്റെ
 പത്തുകഴ്ന്നു നിശ്ചയമായ ദൈവം പറഞ്ഞു 'എന്നാൽ നീ
 ഇനി ഇവിടെത്തന്നെ താമസിച്ചേക്കാം മേലിൽ എന്റെ വീടി-
 ലേക്ക് കടക്കുകയോ വേണ്ടാ', എന്ന് ഒന്നാംവട്ടം അറക്കുന്നവർക്ക്
 അറക്കുന്ന അറിയിച്ചു 'എന്ന്' വിടാത്തു വീടോ' എന്റെ
 കൊല്ലത്തുനിന്നും 'എന്ന്' വീടോ', എന്ന് അറക്കുന്ന വൃന്ത-
 കൊല്ലത്തുനിന്നും അറക്കുന്നവർ സ്വാധീകരിക്കുന്ന ശരിക്കും ചേർന്ന
 അരു 'ആദ്യം, തന്റെ കടന്നാൽ', എന്ന് ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞതുകൊ-
 ള്ള അരു 'എന്ന്' ചേർന്നാൽ ചേർന്നാൽ.

അയ്യപ്പക്കുമാർക്കെല്ലാം ദുരിതം പാലായ ഭട്ടാരിയെ നോക്കി
 തിരിച്ചറിഞ്ഞു. പലരും പലനാൾ നോക്കിയിട്ട്, വെറുപ്പിന്റെ യ
 ഹിതം ഇല്ലാത്തതുകൊണ്ട് ഭട്ടാരിയോട് പറഞ്ഞു — 'നിനക്കു നി
 കർമ്മങ്ങൾക്കു നോക്കി കണ്ടുവന്നതെന്തെന്ന് പറയുക. എന്തിനാണ്
 ഈ ദുരിതം വന്നത്? വിശ്വസ്തൻ' കേട്ടിട്ട്, ഭട്ടാരിയോട് 'എ
 ന്നാൽ, എന്താണ് അത്? എന്താണ് അത്? എന്താണ് അത്?'

[illegible]

ദീനം മാർ യജ്ഞാദം നീലമണിക്ക വീട്ടിലേക്കു പോകുവാൻ ബലപൂർവ്വമായി നഗര കട്ടികളെ കടന്നുവന്നു— ശശിയുടെ നാശനശ്ചകളെ— അവർ ഒരുമിച്ചു കളിക്കുവാനും അവർ തിടക്കപ്പെടുത്തി 'ശ്വേതത്തി! നമുക്കു വീട്ടിലേക്കു പോവുക, നമ്മുടെ ആ പഴയ വീട്ടിലേക്കു മടങ്ങുക', എന്നിങ്ങനെ അവർ ശാസ്ത്രം വിചിത്രങ്ങളെ, അതു കേൾക്കുമ്പോൾ ശശിക്കു താനേ കുമ്പിൾ പാടും ആ വീട് ഇപ്പോൾ എവിടെ? അത് ഇപ്പോൾ ആരുടെ വീടാണ്?

പെട്ടെന്ന് കണ്ണീരൊലിപ്പിച്ചിട്ട് എന്തുകൊണ്ട്! നീലമണിക്ക അവർ കല്പിക്കുന്ന ആരുടെ? ശശി അതോടുകൂടി നീർ തുടച്ചു വെച്ചു മിമിസ്മൂട്ടിന്റെ വീട്ടിൽ ചെന്നു നേരെ അന്തഃപുരത്തൽ പ്രവേശിച്ചു മിമിസ്മൂട്ടിന്റെ മാതൃഭവനത്തിന്റെ സങ്കടങ്ങൾ എല്ലാം വേണ്ടതു മിമിസ്മൂട്ടിന്നു ജയഗോപാലനെ പരിചയമായിരുന്നു കവീനായ ഒരു സ്ത്രീ സ്വർഗ്ഗം വിട്ട് മാറി, മിമിസ്മൂട്ടിന്റെ അടുക്കൽ നേരിട്ടുചെന്നു വസ്തു എം പാടുകളെ സംബന്ധിച്ചു തന്റെ മനോവിന്റെ പേരിൽ ആവലാതിപറയുന്നതായി അറിഞ്ഞപ്പോൾ, മിമിസ്മൂട്ടിന്നു ശശിയുടെ നേരെ മേൽച്ചൊല്ലാമെന്നായി ശശിയെ അറിയിക്കാതെ അദ്ദേഹം ജയഗോപാലന് എഴുതി അയച്ചു ജയഗോപാലൻ ഉടനെ ചുറ്റി തന്റെ മാതൃഭവനം അഭിമുഖത്തോടെ ഒരു വെളിപ്പാട് വിടാറില്ല തൽക്കുറുന്നതന്നെ അറിയേയും കൂട്ടിക്കൊണ്ടു മടങ്ങിപ്പോയി.

നല്ലൊരുതരം പേർ പാടിത്തന്നാൽ ഭാഗ്യമെന്താക്കുമെന്ന് വീണ്ടും ഒന്നിട്ടു മേന്മയ്ക്ക്, ഇങ്ങിനെ ആണ് ബ്രഹ്മകുളിത്തം തന്നെ!

തന്നെ പഴയ പാടാതിമാരെ നീണ്ടു കണ്ടുകിട്ടിയതിനാൽ നീലമണി കൃഷ്ണൻ പറയുകയും അവർ നല്ലതായൊരു നല്ലതായും പാടുന്നതായൊരു അവർ പാടുന്നതായൊരു

പാലാസ് അടുത്തുതന്നെ ഒരു കലാപം കൈമാറ്റം നടത്തുന്ന
മാനം കണ്ടുകിട്ടി. അവിടെ കൈമാറ്റം നടന്നു. പക്ഷെ അതിനു
എല്ലാവരും കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കുന്ന ഇതിഹാസ ബഹുമാ
നിച്ച് ഒപ്പം ഇരുത്തി. നിങ്ങൾ ജനങ്ങൾക്ക് ഉപദേശങ്ങൾ
ഒന്നും നൽകാൻ നടക്കുന്നതിനും ആവശ്യമായ വസ്തു
കൾ നൽകുന്നതിനും പല കാര്യങ്ങൾ ചെയ്യാൻ നിങ്ങൾക്ക്
ശേഷമില്ല.

[illegible]

താൻ വരിച്ചിരുന്ന കണ്ട പരിഷ്കാര പരിപാറ്റയ്ക്കു കീഴെ നല്ലപുസ്തകം തിരഞ്ഞെടുക്കുകയും, നന്നായിട്ടു ബ്രൂക്ക് ഉപയോഗിച്ചതായിരിക്കണമെന്ന ബോധ്യപ്പെടുകയും ചെയ്തു. ഫ്രാങ്ക്, മിസിസ്, കൺവെൻഷനിന് എഴുതിന് 'ഒ. കെ. പാർക്കിംഗ് ഹൗസ്' ആ പരിപാറ്റയ്ക്കായിട്ട് ഒ. കെ. പാർക്കിംഗ് ഹൗസിനു പരമാവധി കെട്ടിടം താൻ ഇരിക്കുന്നതെന്നും, അപവാദമുള്ളതിന് പറഞ്ഞുകൊള്ളാം' എന്ന ബ്രൂക്ക് കൺവെൻഷനിലും, താഴ്മയോടെ മറുപടി പറഞ്ഞു.

ജെ.പി.പാപന്റെ മുഖത്ത് ഒരു നൂറു കോടിയിലധികം വരണ്ട കാലുകൾ വീഴിച്ചു കൂട്ടിയിരുന്ന ജനങ്ങളെല്ലാം ഇപ്പോഴും തമാശയാണെന്ന നീതിവാദി തിരിച്ചറിയപ്പെടുന്നു. ഈ കൂടി മലിനപ്പെട്ട, അന്ധ കയ്യിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന ചുരുക്കം ജനങ്ങൾക്ക് അന്ധതയെ അനുകൂലമായി കാണാൻ കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

അങ്ങനെ കാത്ത് നിൽക്കുന്നതന്നെ അങ്ങേയ്ക്കൊത്തപക്ഷം അവർക്ക് ജീ 'നെ കണ്ടിടുന്നതിന്നു വേറെ ആരാലും സാദ്ധ്യമല്ല. നാളെകാണ്' അവിടുന്ന് ഭയമുണ്ടെ പ്രവർത്തിക്കണം'

'പിന്നെ നിങ്ങൾ എങ്ങോട്ടാണ് പോകാൻ ഭാവികുന്നത്?'

'എന്നെപ്പറ്റി ഒന്നും ഭയപ്പെടാതിരിപ്പൂ എനിക്ക് എന്റെ ദത്താവിധൻ വീട്ടിലേക്കു പോകാം എനിക്ക് ഒരു ബുദ്ധിമുട്ടും അവിടെ ഉണ്ടാകുന്നതല്ല'

തനിക്കുണ്ടായ മജിസ്ട്രേറ്റിന്നു അന്നെ പഞ്ചിതി വന്ന ഗതൃന്തവിദ്യാർത്ഥനയായ ചെറു നീലമണിയെ താൻതന്നെ അംഗീകരിച്ചുകൊടുക്കുമ്പോൾ അദ്ദേഹം ഏറെ അദ്ദേഹം ആ ബങ്കാള ബാലനെ ന സദാദർശം സ്വീകരിച്ചു

ശരിക്കു മെ അവാൻ ഭാവിപ്പിച്ചപ്പോൾ നീലമണി അവളുടെ പുപ്പു കടന്നുപിടിച്ചു. 'പേടിക്കേണ്ടൊ കട്ടി, വല' എന്നു സായ്പും, 'എന്റെ ക്ഷിയിപ്പെട്ട പൊന്നുനങ്കു, പൊയ്ക്കൊള്ള. ഭയപ്പെടേണ്ടൊ, നമുക്ക് ഇനിയും കാണാം, എന്നു തന്റെ മുട്ട പടർത്തിക്കാൻ ഇടയിൽകൂടി അശ്രുപൂർണ്ണമിഴിയാൽ നോക്കുന്ന ശരിക്കുപയ്യം, ഒരേസമയത്തുതന്നെ നീലമണിയെ സമാധാനപ്പെടുത്തി.

ഇത്രയും പറഞ്ഞത്, അവൾ ബാലനെ പലവുരു മുക്കാലിപ്പോ കവിതത്തടങ്ങിലും ചുംബിക്കയും, പുറത്തു തരോടുകയും ചെയ്ത്, ഒരപിശത്തിൽ വസ്ത്രത്തിലുള്ള പിടിവിട്ടുപിടിച്ചു വേഗത്തിൽ പുറത്തേക്കു കടന്നു. സായ്പു കട്ടിയുടെ കൈ പിടിച്ചു തന്റെ കഴുത്തുവരെ സമീപത്തേക്കു കൊണ്ടുപോന്നു. മടങ്ങിപ്പോകുന്ന ശരിക്കു, എടുത്ത് കുന്ന പിന്നിടിക്കുന്നോക്കി, ലോലമായ തന്റെ കയ്യയത്തി, 'സമാധാനപ്പെട്ടാലും' എന്ന് അംഗുലംകാട്ടി, തകരുന്ന ഏതേത്തോടും, വിറയുന്ന പാടത്തോടുകൂടി സ്വഗൃഹത്തോളം തിരിച്ചുപോയി ആ

പ്രത്യേകിപ്പിച്ചതെന്നു കേൾക്കുകി മാത്രമേതാക്കുമാർ ഒന്നി
ച്ചുപോയ്! ബ്രഹ്മകുറ്റിതം തന്നെ'

എന്നാൽ, ആ പാശ്ചാത്യ വളരെക്കാലം നിലനിൽക്കുന്ന
അതികാരം കഴിയുന്നതിന്നുമുമ്പ്, ക്രൈസ്തവസംസ്കാരത്തിൽ
സുരക്ഷിതമായ ശരിക്കും തലേന്നു രാത്രി തന്നെ, അതിനെപ്പറ്റി ചില
പ്രശ്നങ്ങളെ പരിഹരിക്കുന്നതന്നും നാട്ടുകാർക്കുപ്രദവിഞ്ഞു. ഈ
വളരെ ശ്രദ്ധാർഹമായ കാര്യത്തെക്കുറിച്ചു

കൊള്ളുകിലും ഒരു പക്ഷേപവും ഈ പരമ്പരയെക്കുറി
ച്ച് ഉൾക്കൊള്ളുക. 'താമ്രപത്രം' മുമ്പുപ്രകാരം ഇതി
വിഷയത്തെക്കുറിച്ച് ഒരു പ്രസിദ്ധമായ ക്രൈസ്തവത്തെ
തേരുന്നീട്ടുണ്ട് ചെങ്കുട്ടി, ക്രൈസ്തവങ്ങളുടെ മുമ്പാകെ 'പിന്നീട്' നിന്ന്
അവർ കാര്യം മനസ്സിലാക്കി, എല്ലാ പക്ഷം കൈമാറുന്ന പാ
വലംബിച്ചു.

വിട്ടുവീക്കത്തെ സമയത്തു ശരിക്കും നീക്കം ചെയ്താൽ 'പാ
മ്രപത്രം' ഇനിയും കാണാതെ വരാത്തതും കൈമാറ്റം ചെയ്ത പാ
മ്രപത്രം പിന്നീട് നിറവേറിയതായാ എന്ന് അങ്ങനെയൊരു പരീക്ഷണം
യിടുന്നതല്ല.

എന്താണിത് പാമ്രപത്രം

'ഉപപ്രകാരം' എന്ന പദം മാത്രമായിട്ടാണ് അതാളെ ആ
ദ്യമെന്നു പറഞ്ഞു കേൾക്കുന്നത് അത് ഒരു ക്രൈസ്തവനായിരുന്ന
അദ്ദേഹം, ദൈവം ഉണ്ടാക്കുന്ന ഒരു കൈമാറ്റത്തിൽ ഉൾപ്പെട്ടതാണ്
അതിന്റെ ഉപപ്രകാരം മറ്റൊരു വിധം ഒഴികെമറ്റൊന്നാണി
ന്റെ പലപ്രകാരമാണ് ആ പാമ്രപത്രം ഒരു അപവാദിപ്പിച്ചതാ
ണെന്നു ഉണ്ടായത്

പാമ്രപത്രം എന്ന പദം ക്രൈസ്തവസംസ്കാരത്തിൽ ഉപയോഗിക്കാ

[illegible][illegible]

“യുദ്ധം പന്ത്രണ്ട് കെട്ടിടങ്ങളെ വഴികളിലൂടെ നിർമ്മിതം”
 ആയതിനാൽ ഇത്തരം മോശാവാദികളെ അന്തർദ്വീപികൾക്കെ
 നോക്കിപ്പോയിത്തീർക്കുകയും, മെ. ജൂമോ എന്ന് ഈശ്വരൻ
 നമ്പാലയ്ക്കു അറിഞ്ഞുകൂടാത്ത അങ്ങിനെയാവാം, ഏതാനും
 നാളുകൾക്കു മുമ്പായി ആ വിഭാഗം വീണ്ടും ഒരു പുതിയ ജീവനാ
 തെത്തുകയാണുണ്ടായിരിക്കും”

[illegible][illegible]

പ്രതിപദനം, എന്തെങ്കിലും ഒരു തത്ത്വവികാസങ്ങളെപ്പറ്റി ൧൭൭൩-ൽ ക്രിസ്ത്യൻമതസ്തന്മാരും വിവിധവികാരങ്ങളാൽ നിറയപ്പെട്ടവരും തമ്മിൽ ആ സന്ദർഭത്തിൽ ഒരു ചർച്ച നടന്നു. അക്കാലം വരെ തപാൽമാസ്കി, തന്റെ പാർട്ടിയിൽ നിന്നും പുറത്തു കടന്നു, ഒരു മങ്ങിയ വിളക്കു കൊളുത്തി നിൽക്കുകയും ചെയ്തു. ഉടനെ, തന്നെ എന്ന് വിളിക്കുന്ന വാക്കുകൾ കേൾക്കുന്നവർക്ക് അടുക്കൽത്തന്നെ ഇരുന്ന് ഉറക്കം ചെയ്യാൻ ആ വിളി കേൾക്കുകയോ ചെയ്യാൻ കഴിയാതെ, ആദ്യത്തെ വിളിക്കപ്പെട്ടിരുന്നവർ അടുത്തുള്ള മെല്ലെക്കൊണ്ട്, അവിടെ ഇരുന്നുവെങ്കിൽ, 'എന്തിനാ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യേണ്ടത്?' എന്നു ചോദിക്കും.

അ. മാസ്കി.- നീ എന്തെങ്കിലും ചെയ്യേണ്ടത്?

അ. എന്തിനാ ചെയ്യേണ്ടത്? അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തു വരിക.

അ. മാസ്കി.- നിന്റെ അടുത്തു അവിടെ കിടക്കുക, അതു വിന്നെ അല്ലെന്ന് എനിക്ക് ഇല്ലാതെ ഒരു പുതിയ വലിക്കണം; കൂടാതെ കഴിയില്ല.

ഉടനെ തന്നെ പുകയില വലിക്കുന്നതിനുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ എടുത്ത് അവിടെ തിരിച്ചുവരികയോണ്ട് അടുത്തു ചെന്നു അതു തപാൽ മാസ്കി കൊടുക്കും. അത് അവളുടെ കയ്യിൽ നിന്നു വാങ്ങിച്ച് തപാൽമാസ്കി, ചെല്ലെന്ന് അടുത്തു വരികെ ചോദിക്കും. ആദ്യം, തന്നെ നിന്റെ അടുത്തുവരികെ വരികയോ? ആ ചോദ്യത്തെ നിങ്ങളാൽ വിചാരിച്ചാൽ അപരക്കൾ ചോദ്യങ്ങൾക്കിടയിൽ, മറ്റു മിഥ്യ സാക്ഷികളോടും അല്ലെങ്കിൽ മറ്റുള്ളവർക്കുമായിട്ട് അടുത്തുവരികെ വരികയോ? അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തുവരികെ വരികയോ? അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തുവരികെ വരികയോ? അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തുവരികെ വരികയോ?

[illegible][illegible]

‘പരിശുദ്ധനോ?’ എന്നായിരുന്നു അപ്രാജ്ഞാരുടെ മറുപടി. അന്നുമുതൽ മുഴുവനും അയാൾ അവളെ അക്ഷമമായി പരിശുദ്ധനാക്കിയിരുന്നു. കുറച്ച ദിവസം കൈകളെ അവർ കൂട്ടിക്കുറുത്തപ്പോൾ എല്ലാം പരിശുദ്ധനായി.

ബ്രാഹ്മണമാനമായിരുന്നു. കലശ്ശാലായി, ധാരാളമായിരുന്നു മഴ പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്ന കണ്ടകളും കഴികളും, മാവുകളും തോടുകളും എല്ലാം നിറഞ്ഞുകൊണ്ടിരുന്നതായി മഴ പെയ്തുന്നതിന്റെ ആവേശം, താളങ്ങളുടെ കരച്ചിലും മാവുകളുടെ കേൾക്കുവാൻ കിടക്കുന്നവരുടെ മുഴക്കം ബ്രാഹ്മണികളിലെക്കും ഗൗരവത്തോടെയും ഇപ്പോഴായി. ചന്ദ്രനും അങ്ങനെയുള്ള വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ തോന്നിക്കാത്ത നിവൃത്തിയില്ലെന്നായി.

അതിനാൽ പ്രധാനം മുതൽക്കുതന്നെ മഴ പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിന്റെ ആവേശം, താളങ്ങളുടെ കരച്ചിലും മാവുകളുടെ കേൾക്കുവാൻ കിടക്കുന്നവരുടെ മുഴക്കം ബ്രാഹ്മണികളിലെക്കും ഗൗരവത്തോടെയും ഇപ്പോഴായി. ചന്ദ്രനും അങ്ങനെയുള്ള വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ തോന്നിക്കാത്ത നിവൃത്തിയില്ലെന്നായി.

അതിനാൽ പ്രധാനം മുതൽക്കുതന്നെ മഴ പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിന്റെ ആവേശം, താളങ്ങളുടെ കരച്ചിലും മാവുകളുടെ കേൾക്കുവാൻ കിടക്കുന്നവരുടെ മുഴക്കം ബ്രാഹ്മണികളിലെക്കും ഗൗരവത്തോടെയും ഇപ്പോഴായി. ചന്ദ്രനും അങ്ങനെയുള്ള വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ തോന്നിക്കാത്ത നിവൃത്തിയില്ലെന്നായി.

അതിനാൽ പ്രധാനം മുതൽക്കുതന്നെ മഴ പെയ്തുകൊണ്ടിരുന്നതിന്റെ ആവേശം, താളങ്ങളുടെ കരച്ചിലും മാവുകളുടെ കേൾക്കുവാൻ കിടക്കുന്നവരുടെ മുഴക്കം ബ്രാഹ്മണികളിലെക്കും ഗൗരവത്തോടെയും ഇപ്പോഴായി. ചന്ദ്രനും അങ്ങനെയുള്ള വേദഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ തോന്നിക്കാത്ത നിവൃത്തിയില്ലെന്നായി.

മഴക്കാലത്ത് ശരീരസുഖമില്ലാതെ, പരിചരമില്ലാത്ത ഒരു ദുഃസ്ഥിതിയിൽ തന്നിട്ടു കിടക്കുമ്പോൾ ആർക്കും, ഗുഹ്യമായി വാൻ കൊടുത്താൽ നന്നല്ലെന്നോ തോന്നാതിരിക്കുമ്പോൾ ക

2. பி. வி. சுவாமிநாதன் என்பவர் தனது கவிதைகளில் மிகவும் சிறந்த கவிதைகளை எழுதினார். அவர் கவிதைகளில் மிகவும் சிறந்த கவிதைகளை எழுதினார். அவர் கவிதைகளில் மிகவும் சிறந்த கவிதைகளை எழுதினார்.

തപാൽമാന്യരുടെ ഭീനം, കുറച്ചുകൂടി കഷ്ടതയോടെ കടന്നുപോകുന്നതിൽ സംശയമില്ല. ശരിയായ നയം ക്ഷീണിച്ചിരുന്ന ഐക്യവാദം വേണ്ടില്ല, ഇത് ഈ ദിക്കിൽ ഇരിക്കില്ല, നല്ല ഒരു ക്ഷീണിച്ചിട്ടുള്ള ഈ സമൂഹത്തിന് ഒരു മാറ്റം വരുത്തേണ്ടത്, ഐക്യവാദം നിശ്ചയിച്ചുകൊണ്ടാണ് അയാൾ ഭീന ക്ഷീണിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു സമൂഹം വികസനത്തിനുള്ള കാര്യങ്ങൾ, മാറ്റം കിട്ടാതായി, അയാൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയല്ല, കേവലമായും അയാൾ ഉപേക്ഷിക്കുകയല്ല.

ഇന്ത്യയുടെ നയം ഇല്ലാതായപ്പോൾ, രണ്ടു പേർക്കുമാണ് പാലി വിജ്ഞാപനം. ഇവയ്ക്കുതന്നെ കൂടി. പുതിയ, അതിന്റെ ഇടപാടും പണ്ടത്തെപ്പോലെ തപാൽമാസ്റ്റർ അകത്തു, ചിലപ്പോൾ ചിലപ്പോൾ അവിടെ പാലിക്കുകയായിരുന്നു. അതുകൊണ്ട് എന്തിനാണ് നോക്കേണ്ടത്, അതാൽ വിജ്ഞാപനം ചിലപ്പോൾ നോക്കേണ്ടത്.

അദ്ദേഹം കുഴിഞ്ഞപ്പോൾ, രണ്ടാം പന്ത്രക്കം ഭക്ഷണം കൈമാറിയാണ് അടുക്കളയിൽ സ്ലൂപ്പു പോയി അവളുടെ ഗതി അന്വേഷിച്ചു. അവിടെ അവളുടെ മനോഹരമായ മുഖം ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവളുടെ നെഞ്ചിൽ പല ചിന്തകളും ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവൾ തപാൽമാസ്റ്ററുടെ ഭക്ഷണം കുഴിഞ്ഞ ഉടനെ, രണ്ടാം പന്ത്രക്കം, 'ഡാഡാ' എന്നു കൂടി വിളിച്ചു. 'കൊടുപ്പോകുമോ? എന്നു ചോദിച്ചു. തപാൽമാസ്റ്റർ മിടിച്ചുകൊണ്ട്, 'അതെങ്ങനെയാണ്?' എന്നു ചോദിച്ചു. 'എന്താണ് ആ കാര്യത്തിൽ അസാധ്യമായിട്ടുള്ളതെന്നു സംഗതി അവളോടു പറയേണ്ടതുണ്ടോ? ആവശ്യമായി അയാൾക്കു തോന്നിയില്ല.

അന്നു രാത്രി കണക്കിനു ഗാലനികളുണ്ടായിട്ടില്ല. ഉറക്കം വന്നു ഉണങ്ങിയെന്നാലും എപ്പോഴും, തപാൽമാസ്റ്ററുടെ ചിന്തകൾക്കൊക്കെയും, 'അതെങ്ങനെയാണ്?' എന്നു വാക്ക്, അപ്പോൾ കണ്ണുനീർക്കുളിയിൽ അവൾ കേൾക്കുകയായിരുന്നു.

പത്തൊമ്പതിൽ തപാൽമാസ്റ്റർ ഉണർന്നു പുറത്തു വന്നപ്പോൾ, കുളിക്കുവാനുള്ള വെള്ളം തെന്താവാക്കി വെച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കണ്ണുനീർക്കുളിയിൽ വെള്ളം അന്യമായിട്ട് അയാൾ കേൾക്കുകയായിരുന്നു. 'പതിവ്' എന്നോ കേൾക്കുകയായിരുന്നു, 'എപ്പോഴാണ് പുറപ്പെടുന്നത്?' എന്നു ചോദിക്കുവാൻ രണ്ടാം പന്ത്രക്കം ഉണ്ടായിരുന്നു. പുറപ്പെടുന്നതിനുമുമ്പിൽ കുളിക്കേണമെന്നതിൽ അതിന് അസൗകര്യമുണ്ടാകുമെന്നു കരുതി, രണ്ടാം പന്ത്രക്കം സംഭവിച്ചതെന്നു വെള്ളം വെക്കിയതിനുമുമ്പും, തനിച്ച് വെച്ചിട്ടായിരുന്നു. വെള്ളം കേൾക്കുകയായിരുന്നു. 'എപ്പോഴാണ് പുറപ്പെടുന്നത്?' എന്നു ചോദിക്കുവാൻ രണ്ടാം പന്ത്രക്കം ഉണ്ടായിരുന്നു. തപാൽമാസ്റ്റർ കർക്കശ്യം 'കേൾക്ക!' എന്നു ചോദിച്ചു. അവൾ മനോഹരമായി അകത്തു കടന്ന്, ആശയോദയം ഉണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. കണ്ണുനീർക്കുളിയിൽ വെള്ളം വെക്കുകയായിരുന്നു. 'എപ്പോഴാണ് പുറപ്പെടുന്നത്?' എന്നു ചോദിക്കുവാൻ രണ്ടാം പന്ത്രക്കം ഉണ്ടായിരുന്നു. തപാൽമാസ്റ്റർ കർക്കശ്യം 'കേൾക്ക!' എന്നു ചോദിച്ചു. അവൾ മനോഹരമായി അകത്തു കടന്ന്, ആശയോദയം ഉണ്ടാക്കുകയായിരുന്നു. കണ്ണുനീർക്കുളിയിൽ വെള്ളം വെക്കുകയായിരുന്നു. 'എപ്പോഴാണ് പുറപ്പെടുന്നത്?' എന്നു ചോദിക്കുവാൻ രണ്ടാം പന്ത്രക്കം ഉണ്ടായിരുന്നു.

മുൻപുള്ളതും ഞാൻ നോക്കിയിരുന്നതും വെളിച്ചമേറിയതും, അ
 ധാരാളം നിന്നെ നോക്കാനായി ഞാൻ എപ്പോഴും മെല്ലെ ഞാൻ
 പൊക്കുന്നതുകൊണ്ട് നീ അദ്ദേഹം പ്രസിദ്ധപ്പെടുത്തിയ, എ
 ന്നതും പൊതുവായ അദ്ദേഹം സ്വേച്ഛാധിപത്യം പൊതുവെ
 പൊതുവായ സ്വേച്ഛാധിപത്യം, കാര്യങ്ങൾ നീക്കം ചെയ്ത ഒരു പ്ര
 യത്നത്തിലായിരുന്നു തന്നെയായിരുന്നു, ആ വാക്കുകൾ ചുരുക്കിപ്പോൾ എ
 ന്നതിന്നു സംശയമില്ല പക്ഷെ ഒരു പ്രത്യേക വികാസത്തിന്റെ
 ശക്തിയായി അറിയുന്നതിന് ആവശ്യമായ പക്ഷം? നാ, ന
 പരമേശ്വരൻ ആ തൊഴിൽ സ്വേച്ഛാധിപത്യം അദ്ദേഹം പൊതുവെ
 ചെയ്ത പതിവ് പൊതുവെ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് എന്നുപോ, ക
 രുണപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന പൊതു സ്വേച്ഛാധിപത്യം സ്വേച്ഛാധിപത്യം
 അദ്ദേഹം അന്നു പൊതുവെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വികാസം ചെയ്ത
 സ്വേച്ഛാധിപത്യം അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടു
 ന്നുണ്ട്, ഇതുവരെ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. വേണ്ടി
 നീക്കം എന്തിനും ചെയ്തിട്ടുണ്ട് ആ പൊതുവെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട് ഞാൻ
 ചുവടെ താമസിക്കുകയില്ല.

അതും ഇങ്ങിനെ ചെയ്യാനാണ് ഇദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുള്ള
 ഒന്നുകൊണ്ട്, അതിന്റെ അന്ത്യം പൊതുവെ ചെയ്തിട്ടുണ്ട് അദ്ദേഹം
 ചെയ്തിട്ടുണ്ട് അന്ത്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

പക്ഷെ അപരാധാസ്സർ പക്ഷെ 'ചാക്കി' എന്തിനും ചെയ്തിട്ടു
 ന്നു പക്ഷെ അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ചുരുക്കിപ്പോയപ്പോൾ അ
 ന്നതെന്തിനും ഇദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് — 'നീക്കം' എന്തിനും
 ചെയ്തിട്ടുണ്ട് എന്തിനും ഇദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. ഞാൻ
 വിട്ടുപിരിയുന്ന ഈ അന്ത്യത്തിൽ ഞാൻ നിനക്കു നന്മയോ
 യെന്നു തന്നെ. ഇതുകൊണ്ടു നിനക്കു കരുതാവുന്ന സുഖമാ
 യിരിക്കട്ടെ, ഇതും പൊതുവെ, പെട്ടെന്ന് തന്നെ തന്നെ
 ചെയ്തിട്ടുണ്ട് സ്വേച്ഛാധിപത്യം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് ആകെ സംശയമില്ല
 ചെയ്തിട്ടുണ്ട് അദ്ദേഹം ചെയ്തിട്ടുണ്ട് വേണ്ടതുമാത്രം ചെയ്തിട്ടു

[illegible][illegible][illegible]

നമുക്ക് ഇത്തരം ചോദ്യങ്ങൾക്കു് അസംബുദ്ധ്യെ, അനവധി ഉത്തരങ്ങൾ ഉണ്ടു് എന്തിനാണു് അഭിമുഖ്യംകൊണ്ടു്? എന്താണതിന്നു് ആവശ്യം? എന്തു് അന്യരും ആലോചിച്ചു.

എന്നാൽ തന്നെത്തിന്റെ മനസ്സിൽ ആ വെളിച്ചം പ്രസംഹിച്ചിട്ടു് പല മുറിയായെ കണ്ണുനീർ പൊറ്റിച്ചുകൊണ്ടു് അവരും അപമാദ്യത്തിന്നു് മൂലം അലഞ്ഞുനടന്ന അവളുടെ മനസ്സിൽ ആശയമുണ്ടു് നിമിത്തം അദ്ദേഹം ഉണ്ടായിത്തന്നിരിക്കാം 'ഡാ.ഡാ.' ഉടക്കി വരുമെന്നു് അവരും സംശയിച്ചിരുന്നിരിക്കാം ഈ ആശയം ഒരു പാശംകൊണ്ടു് നന്നായാലെ അവളെ ആ സ്ഥലത്തു് കൊണ്ടു് വരുമായി ബന്ധിച്ചു.

അവർ പറ്റിയുള്ള മനസ്സാൽ മായാമോഹങ്ങൾക്കു് അറുപുറം നോക്കിപ്പോകുവാൻ അവിടെ ഇല്ല. ഇങ്ങനെയൊന്നിവിടെയും, കൂട്ടിച്ചേർത്തുപോകുവാൻ വളരെ ദൂരമായിത്തീർന്നു് ഉണ്ടാകുന്നതു് അലോചനാപരമായ തെറ്റിപ്പോക്കു മനസ്സാൽ വിശ്വസിക്കാതെ നിശ്ചയിക്കുന്ന ഇല്ലാത്ത ആശയങ്ങളെ മനസ്സിൽ വീണ്ടും വീണ്ടും പൂർണ്ണമായ ഏകാന്തതാദം, നികത്തു് ജീവശക്തിയോടുകൂടി അലോചനാപരമായ ചെവിൽ ആ അപമാദ്യം ശിഥിലിച്ചിപ്പോകുന്നതു് താൻ മുറുകെ ആശ്വേദിച്ചിരുന്ന വസ്തുവിൽനിന്നു്— ആശയംനിന്നു്— തന്നിരിക്കു നിർവ്വസ്ഥനായി പലർക്കെട്ടുപോകുന്നതായ അല്ലാതെ നാശിപ്പോകു തക്കതായ, ഏകാന്തതയോടു ചേർന്നുപോകുന്നതു് ആശയം നിശ്ശേഷം നശിക്കുന്നു. അപമാദ്യത്തിൽ, താനേ വീണ്ടും സുബോധം ഉണ്ടായിത്തീരുന്ന വീണ്ടും ഏകാന്തത പുതിയ മോഹത്താൽ വെളിപ്പെടുത്തു് പലർക്കു് അകപ്പെടുന്നു ഇങ്ങനെ എത്ര തവണ.

പെട്ടെന്നു കൂട്ടവിട്ടു പുറത്തുപോയ ഒരു പക്ഷിയെപ്പോലെ. അന്തിക്കുത്തിൻ പയിക്കുകയും ചെയ്തും. അവൾ വസ്ത്രാഗ്രങ്ങളിൽനിന്ന്, എളുക്കിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന കൈവീരവുകൾകൊണ്ട്, കണ്ണമില്ലെങ്കിലും ഏതോ ഒന്ന് തുടച്ചുകളയും, അകാരണമായി, അവൾ കാൽവീരവുകളിന്മേൽ നിവസനീന്ദ്ര നിലാമുറത്തിന്റെ ചുമരുകളുടെ മീതെ, പുറമേ കാഞ്ഞാൻ യാക്കോന്നമില്ലെങ്കിലും, എത്തിച്ചേന്നാക്കും, പെട്ടന്ന് ശൂന്യമായി മറെറായ വശത്തേയ്ക്കു തിടങ്ങത്, അവളുടെ വസ്ത്രത്തിന്റെ ഒരു തലയ്ക്കൽ ബാത്തിക്കെട്ടിച്ചു താക്കോൽക്കൂട്ടത്തെ കയ്യിലെറ്റത്തു വീശിക്കൊണ്ടു ചേറ്റ ഒരു മോശത്തേയ്ക്കു നടക്കും. അവൾ നിബിഡകോമലമായ കേശഭാരത്തെ കണ്ണാടിനോക്കി ചീക്കിക്കെട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുമ്പോൾ പെട്ടന്ന്, ഉത്സാഹമരഹിതയായി. കൂനൽ കെടുക. മഴപ്പൻ അറക്കുപോയി അടിച്ചു ചിന്നിച്ചിതറും. ഉടനെ ആ പാശ്ചാത്യ പാതൽ തെങ്ങത്താൻ ശയ്യയിൽ ചെന്നു വീഴും. അവളുടെ ആ ചിടപ്പ്, നിമുത്തു രാത്രിയിൽ, ചന്ദ്രശ്ശികൾ, പരോപാകളുടെ എടുത്തുകൂട്ടി പ്രവേശിച്ചു നിബിഡമായ ബാധിച്ചിട്ടുള്ള വൃക്ഷ പുറകിൽ, വ്യാപിക്കുന്നതു പോലെ ആകുന്നു.

അവൾ ഒരു കുറുക്കൻ ഇല്ല. ഒത്താറിയന്റെ കലശലായ വളരെ സ്വന്തതു മൃതാകുകൊണ്ടു വിശേഷിച്ചു ജോലിയും ഒന്നും ചെയ്യാനില്ല. തന്നിടത്തും, അവൾ ഭിന്നപ്രതി, അവളുടെ സ്വശക്തിയെ. ദാത്ര നിറഞ്ഞു കവിഞ്ഞൊഴുകുന്നതുവരെപ്പോൾ കൂടാതെ ഒന്നിച്ചു നോക്കിക്കുകയാ പിന്നെ അവൾക്കു ഭജ്ഞാവുണ്ട്, പക്ഷെ, അവളുടെ സ്വാധീനത്തിലല്ല അവൾ കൂട്ടിപ്രായം വിട്ടു വേർക്കു യെതവനയുണ്ടെന്നു സൂചിപ്പിക്കാൻ. എങ്കിലും, നിന്ദ പരിചയത്താലാതിരിക്കാം. അവളുടെ ഭജ്ഞാവിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ മാത്രം ആ സംഭവൻ എത്തുപെട്ടില്ല.

പോലീസ് കലശലായ പൊലീസായിരുന്നു കാമോർ അന്നു

കോളേജിലിട്ടായിരിക്കുന്ന അവളുടെ ഭാര്യയായ 'ഗോപി' നാമ 'മ' ഉള്ള ക്ലാസിൽനിന്ന് ഒഴിപ്പിക്കണം' ഇരുപത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിനുള്ളിൽ ആസംഭവിച്ചിരിക്കുന്ന അവസരം നോക്കി, നൂറുകോളമായി 'ഗിരിബാഗ'യുടെ അടുത്തുവന്നി, അവളായി സമസംസ്കൃതം കെ.യു., അവളോടുള്ള തന്റെ അനന്തരം 'ഞെ' പ്രദർശിപ്പിക്കാമെന്ന് 'അന്ന്', അവർ ഒരു ഒരു ഗുഹയിൽ തന്നെയാണ് അടങ്ങിയതെന്നതുകൊണ്ട്, 'ഗോപി' നാമ 'അവൾക്ക്' എഴുത്തുകൾ അയയ്ക്കുക പതിവുണ്ട് അതിനുള്ള ആദ്യം സാധാരണ ഉണ്ടായിരുന്നില്ലെങ്കിലും, എഴുത്തുകാരെപ്പറ്റി അന്നു എഴുകോളമേയോടുകൂടി അതിനു വേണ്ട സഭാഭരണം അയാൾ 'ന' ചേർന്നതിൽ കൈയും, വയറ്റുവെട്ടാനുള്ള നാശനഷ്ടങ്ങളിൽ കൂടാതെ പലരും എഴുതി പഠിത തട്ടിപ്പു വാസ്തവങ്ങളാക്കി. തന്റെ പ്രിയതമയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യാമെന്ന് സകലനിലയിലായ ഒരു ഗുഹയുടെ സമയം 'മ' വളരെ വലുതാക്കി അന്യോന്യം അനുഗ്രഹ തട്ടിപ്പു. 'സംസ്കൃത' പ്രിയതമയ്ക്ക് അയയ്ക്കുകയും ചെയ്യാമെന്ന് സകലനിലയിലായ ഒരു ഗുഹയുടെ സമയം 'മ' വളരെ വലുതാക്കി അന്യോന്യം അനുഗ്രഹ തട്ടിപ്പു.

അഞ്ചരൂപം കൊടുത്താൽ മതിയെന്നു ചിന്തിച്ചപ്പോൾ പൊതുവെ അന്നത്തെ സാമ്പത്തിക സാഹചര്യം കണക്കിലെടുത്താൽ അത്ഭുതമായിത്തീർന്നു. അന്നത്തെ സാമ്പത്തിക സാഹചര്യം കണക്കിലെടുത്താൽ അത്ഭുതമായിത്തീർന്നു. അന്നത്തെ സാമ്പത്തിക സാഹചര്യം കണക്കിലെടുത്താൽ അത്ഭുതമായിത്തീർന്നു.

മനുഷ്യർക്കു നഷ്ടമാകുമ്പോൾ അതിനീക്കവും മറ്റും ഉണ്ടാകാൻ
 ഉണ്ടായ ഒരു ആഗ്രഹമുണ്ട്. അതിനുള്ളിൽ ഉൾക്കൊള്ളാൻ

[illegible][illegible]

புனைபெயர் 'சூழ' என்று போலி கருவியை
உபயோகித்து, அங்குள்ள அமைச்சர் பெயர், அமைச்சரவை
உறுப்பினர் பெயர் போன்றவை குறித்து தகவல்
கொடுப்பதில் ஈடுபட்டிருக்கிறார் என்று குற்றம்சாட்டுகிறது.

பி.த.செ.கே.சி. இயங்குபொருளியற்ற சபைகளும் மாவட்ட ச.பி.க.களும் இவ்வாறு தீர்மானிக்கின்றன.

[illegible][illegible]

അതിലും വലുതെ വലിയ വിശ്വാസമായിരുന്നു കോടണമെന്താണെന്നു പ്രത്യേകം ഏകോപനമേണ്ടതില്ലല്ലോ. അതുകൊണ്ടു ലവംഗയെക്കുറിച്ചുള്ള സൂയയുടെ അഭിപ്രായം മുഴുവനും വിശ്വസിക്കുവാൻ ഗിരിബാല അശേഷം സംശയിച്ചില്ല. സൂയയുടെ വിവരണം, ലവംഗയുടെ ചിരം പ്രത്യേക ശോധനകളേയും ചെലവുകളേയും പരിഹസിച്ചുകൊണ്ടുള്ള അനുകരണങ്ങളോടുകൂടിയതായിരുന്നു എല്ലാംകൂടി അത്ര ഉമിക്കുവാൻമാത്രം ഒന്നും ആ നാടകക്കാരുത്തിക്കുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന് ഗിരിബാല തീർച്ചപ്പെടുത്തി.

അവളുടെ മിത്താവ് ആ നാടകക്കാരുത്തിയിലുള്ള അമിതമായ അഭിനിവേശത്താൽ തന്നെ തീരെ ഉപേക്ഷിച്ചുപോയതിനുശേഷം, അവരംഭിക്കുന്ന സൂചയുടെ വിവരണത്തിൽ സംശയം തോന്നിത്തുടങ്ങി. സൂച മുറിച്ചിരിക്കെക്കാരും വളരെ അധികം ഉറപ്പായും തീർച്ചയായും അവളുടെ പഴയ അഭിപ്രായങ്ങൾ ആവത്തിക്കകയും, രംഗസ്ഥനായ ലവംഗയെ, സ്ത്രീകളെ മറ്റാരുടെ പശ്ചാത്താപം അണിയിച്ചതായ ഒരു ചെറും കവിയെക്കുറിച്ചോട് ഉപമിക്കുകയും മാത്രം ചെയ്യുന്നതു കണ്ടതുകൊണ്ട്, ഏതായാലും, താനങ്ങനെയൊരു നാടകത്തിനുവേണ്ടി, എന്നെന്നേക്കുമായി ആ സന്ദർഭത്തെ തീർച്ചപ്പെടുത്താത്തതാണെന്നു ഗിരിബാല ആലോചിച്ചുവെങ്കിൽ.

അവൾ ഒരു രാത്രി നാടകത്തിനു സന്നിഹിതനായി പ്രവേശനം അനുഭവിക്കപ്പെട്ടിട്ടില്ലാത്ത ഒരു സ്ഥലത്ത് അത് അറിഞ്ഞുകൊണ്ട് ഒരുവൻ കടക്കുമ്പോൾ സാധാരണയായുണ്ടാകുന്ന പരിഭ്രമത്തോടുകൂടിയാണ്, ഗിരിബാല നാടകമുറയ്ക്കുകയും ആ കാഴ്ചയെക്കുറിച്ചുവെച്ച് അവളുടെ ഏകാന്തതയ്ക്ക് ഉണ്ടായിരുന്ന ഒഴുക്കും പരിഭ്രമംതന്നെ അന്ന് അവളുടെ അധർമ്മം കണ്ടതിന്നല്ലെന്നു പ്രത്യേകമായിട്ടുള്ള ആകാശത്തെപ്പറ്റി.

2] മീറ്റിംഗുകളുടെയും മറ്റും മേൽപ്രകാരം

നാൾകളും, നാട്ടുകാർക്കിടയിലുള്ളതെല്ലാം സംഗതിലാഹരിയ്ക്കൽ
നാവിത്തുപോയിപ്പോകയും, തന്റെ മുമ്പിൽ കാണപ്പെടുന്നതും
ആയ ആ കൃത്രിമപ്പോകൾ തന്നെ സ്ഥാനത്തോൾ പാതയ്ക്കു
തോ ഇല്ലെന്നും ഉള്ള കഥയെന്നു ശിവിബാവ തൽക്കാലം മനസ്സിലാക്കി.

സംഗമം ഇപ്പോഴുള്ളത് അവളെ കാണുന്നതിൽ ഉന്നതമായിരിക്കാൻ
പാൻ തുടങ്ങി. താമസം ചെയ്ത കടലിലേപ്പോകണമെന്നും, താ
ക്കല്ലിൽ തുടങ്ങിയതും കണ്ടു പിടിച്ചതുമെന്തെന്നും അവളെ കാ
ണിച്ചു. അതിന്നു ശേഷം ആ പാക്കുകളെന്തെന്നും ശിവിബാവ തു
ടങ്ങിപ്പോയി. അവയിൽനിന്നു മറ്റൊരു വികാരം തന്നെ തീർന്നു
പോയെന്നായിരുന്നു.

നാടകം യഥാവിധി നടക്കുന്നു. ത്രീകുണ്ഡൽ തന്നെക്കൊ
ല്ല, പ്രിയപ്പെട്ട രാധയെ സംഗതിവശാൽ മറച്ചിരിക്കുന്നു അ
ഭിമാനക്കുരുതിയിൽ കവിതയായ രാധയെപ്പറ്റി, കൃഷ്ണനെക്കു
റുത്തു. കണ്ടു എന്നു തന്നെ തടിക്ക. ചിരിക്കുന്നു കൃഷ്ണൻ, "അ
പ്രകാരം പാട്ടുണ്ടു നീ വീണു, പട്ടെന്തെ അഴിയോളം കെട്ടാ
കൊണ്ടു വന്നു വെച്ചു തന്നെ പലപ്പോൾ. " "എന്താണു നീ
എന്നു തുടങ്ങുന്നു. കവിതയെക്കുറിച്ചു രാധ താൻതന്നെ
ആണെന്നു അവൾ തന്നെത്താൻ സങ്കല്പിക്കുന്നു താൻതാ
ഭിമാനത്തെ കെട്ടിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നതിന്നു ഒരു സ്ത്രീയെ സാക്ഷാത്കാശമായിട്ടു
തന്നെ, രാധ അവിടെ പ്രത്യക്ഷമായി പ്രദർശിപ്പിച്ചതും തന്നെ ത
ന്നെ സ്ത്രീയെക്കുറിച്ച്, തന്നെപ്പോ കിട്ടുന്നതെന്നുള്ള കെട്ടുബാധ ശിവിബാവ
തന്നെക്കുറിച്ചു തന്നെക്കുറിച്ചു തന്നെക്കുറിച്ചു തന്നെക്കുറിച്ചു തന്നെക്കുറിച്ചു
അപരശക്തിയെക്കുറിച്ച് അവൾ പലപ്പോഴും കേട്ടിട്ടുണ്ടെന്നു
ലും അവർ രാത്രി, അവർ താൻ അവൾക്ക് അവളുടെ മുമ്പാകെ
കെ പ്രത്യക്ഷമായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു

അവസാനത്തിൽ യഥാവിധി നടക്കുന്നു താമസം ചെയ്തു. ഭീ
പത്തോളം കേൾക്കും കേൾക്കും കേൾക്കും കേൾക്കും കേൾക്കും
ന. ൧൪

നാവി സർവ്വസ്വ സന്നദ്ധരായി. എന്താൽ ഇതാ പാലക്കാട് മാത്രം സ്വസ്ഥാനത്തു മനോരാജ്യത്താൽ മുഖേന ഭരണമുണ്ടായ പഴയപോലെയെന്നു ഇവിടെയെ തന്നെത്തന്നെയാണു പാലക്കാട് തിരിച്ചെത്തിയിരിക്കെ പോകേണമെന്നു കരുതുന്ന അധികാരികൾക്കു തിരിച്ചുവരുകയും വീണ്ടും ഉത്തരയും, രാജകുലപാദാഭിഷേകത്തിൽ വീണു, കൃഷ്ണൻ അദ്ദേഹത്തോടു കൂടി യാചിക്കുന്നതായ ആ രോഗം സാധാരണയും, അനശ്വരവും ആയ കർമ്മവസ്തു തുടങ്ങി കാണുകയും ചെയ്യുന്നതിന്നു അവർ കാത്തിരിക്കുന്നു' അദ്ദേഹം സൂര്യ അർച്ചനയെ സമീപത്തുനിന്നു നോക്കുന്നതിന്നു എന്നും, വിചക്ഷകരെല്ലാം ഉടനെ കെട്ടുതുടങ്ങണം എന്ന് ബാലയെ കാണപ്പെടുത്തി.

ഗീരിബാല സ്വഗൃഹത്തിൽ മടങ്ങിയെത്തിയപ്പോൾ നേരം വരെ മലയാളത്തിൽ അദ്ദേഹത്തെ പ്രകാശിപ്പിച്ചു, നിശ്ചയമായ ശയനമുറിച്ചിട്ട്. ഒരു ചെറിയ മണ്ണെണ്ണ, 'കുളി', വെളിച്ചം സന്നദ്ധതയിൽ എന്നുപോലെ, മണ്ണെണ്ണയെക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന വാതായനത്തിൽ സമീപമുള്ള അവളുടെ കിട്ടിയിരിക്കുന്ന അലങ്കാരമുള്ള 'കൊതു പല', അല്പമധ്യമായ, അകത്തു പ്രവേശിച്ചിരിക്കുന്ന നിശാമാന്ദ്യനായ കോട്ടു എളക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. മണ്ണെണ്ണ പച്ചിച്ചപ്പോഴും, പാറത്തുള്ള 'അശ്വമേധി'യെക്കൊണ്ടിരിക്കുന്ന എരിഞ്ഞുകുടഞ്ഞതും ആയ ഒരു മധുരഫലത്തോടുകൂടിയതാണ്, അവർക്ക് അന്നു പരിചയപ്പെടുത്തായ രോഗകരതയ്ക്കു എന്ന് അദ്ദേഹം ഗീരിബാലയ്ക്കു തോന്നിയത്.

അന്നുമുതൽക്കു ഗീരിബാല എല്ലാ ശനിയാഴ്ചയും നാടകത്തിൽ പോകാറുണ്ട്. അത് ആദ്യം കണ്ടെന്നു തോന്നിയ പാലക്കാടുകാരെക്കൊണ്ടും ക്രമേണ ശക്തി കരഞ്ഞുപോയ ചായപ്പുറത്തിൽ മറഞ്ഞുകിടക്കുന്ന നാടകങ്ങളുടെ കേവലം സാധാരണയായ ലാവണ്യങ്ങളും, അവയുടെ നാട്ടുങ്ങളുടെ കൃത്രിമത്വവും, അധികൃതകൾ അനഭവപ്പെടുത്തുവാൻ എങ്കിലും അവ

പുറം കാണുന്ന പോകുന്ന പരിചിത വിരഹം വന്നില്ല. ആ ചിത്രം വളരെക്കൊണ്ടുതന്നെ വന്നു കണ്ടതിന്റെയും വന്നിരിക്കും ഉത്തരം. ഓരോ അവസരത്തിലും, അവളുടെ ജീവിതമാകുന്ന കാരാഗൃഹത്തിലെ ജനപാതിൽ അന്നേ തൂക്കപ്പെട്ടുവന്നു. അവൾക്കു തോന്നി വിചിത്രങ്ങളായ പരസ്യങ്ങൾക്കും, മനോഹരമായ സീനക്ളോട്ടും, ഗോമലേറിയ ദീപപാകതികളോടും, അനുസരണയായ അനുവധിപ്പിച്ചുകൊടുക്കുകയോടുംകൂടിയ ആ നാടകരംഗം യഥാർത്ഥമായ ലോകത്തിൽനിന്നു വ്യത്യസ്തപ്പെട്ടു വളരെ അകന്നതായ ഒരു ദേവലോകമോ പാവയാണ്. അവൾക്കു കാണപ്പെട്ടത് ആ വിശേഷപ്പെട്ട ദേവലോകത്തിന്റെ രാജാവിന്റെ സിംഹാസനത്തെ അലങ്കരിക്കുന്നതിനുള്ള പ്രാപ്തി തനിക്കുണ്ടെന്നും, അതു തന്നെ അസാധ്യമായ ഒരു സംഗതിയല്ലെന്നും അവൾ വിചാരിച്ചു.

മറ്റുപലരും സിമിത്തം വിവേചനാശക്തിയില്ലാതെ, ഏതോ ഒരു ആട്ടക്കൂരത്തിലെക്കുറിച്ചു ബഹുമാനപരസ്സരം ആലോചനയായി അഭിനന്ദനം ചെയ്യുന്നപോലെ തന്റെ ഭർത്താവ് ഒരു നാടകപ്പരയിൽ ഉത്സാഹികളായ കാഴ്ചക്കാരുടെ എടുപ്പിൽ ഒന്നാമതായിക്കണ്ട അവസരത്തിൽ, ശിശിബാലയ്ക്ക് അതുതന്നെ വെറുപ്പുതോന്നുകയും തനിക്ക് ആ സീമമനസ്സുപെന്റില്ലാതെന്നായി നിശ്ശങ്കം പരിത്യജിക്കുന്നതിന്നു തക്കം ലഭിക്കുന്ന ഒരു ശുഭദിവസം ഉണ്ടാകേണ്ടമേ എന്ന് അവൾ ഏതേപുറംകും ഇഴശ്ശരനോടു പ്രാർത്ഥിക്കുകയും ചെയ്തു. എന്നാൽ അതിനുള്ള അവസരമെല്ലാം അധികൃതർ അസാധ്യമായി കാണപ്പെട്ടു. ഗോപിനാഥൻ സ്വഗൃഹത്തിൽ തീരെ ചെല്ലാറില്ലെന്നായിത്തുടങ്ങി. പ്രൊഫർക്കളാകുന്ന ഫോറമായ ഒരു മണൽ പൂർത്തീകരണ എഞ്ചിനീയറായതെ, അയാളെ തള്ള പകർത്തിക്കൊണ്ടു പോയി.

ത്രായി പാടി നാലു കയ്യും കെട്ടിപ്പിടുകൊണ്ടു സന്ധ്യ കൂ
മേണ കാന്തിയായി പരിണമിച്ചു വീട്ടിലുള്ള സകലരും അ
ത്ഭാഷം കഴിഞ്ഞു ഉറങ്ങുവാൻ തുടങ്ങി പെട്ടെന്നു ഗോപിനാ
ഥൻ അവിടെ എത്തിച്ചു വന്ന പല വാസനദ്രവ്യങ്ങളുടേയും,
പ്രധാനമായി മദ്യത്തിനെയും, ഗന്ധം നാലുപാടും വ്യാപി
സ്ഥ, ഉടുത്തിരുന്ന സാരിയുടെ അറ്റംകൊണ്ടു തന്നെ തന്നെ
മുഖം മറച്ചു നില്പാൻ തുടങ്ങി അർദ്ധരാത്രി കാലത്തായി.

അൻ അതിയായി ആഹ്ലാദിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന ആ പ്രഭാ
വനും ഇതാ പ്രേമിച്ഛ കരച്ചു ചാതിരിക്കുന്നു എന്നു ഗിരീബാ
ല ആശിച്ചു. അവരും മൂലം അരിച്ച മൌനത്തെ അവലംബി
ച്ചു സഹജമായിരുന്നു.

പക്ഷേ അപ്പോഴെ നാടകരംഗത്തിലെ കിരളീപ ഉച്ച
പ്പെടുകയോടുകൂടി അപ്പോഴെ നായകനായ കാമുകൻ, 'പ്രിയേ'
ഈ പുതിച്ചായ പെണ്ണു അപേക്ഷയുള്ള ഭ്രാന്തനായും, ഓ
രേ നീ നീയെന്താരുടെ മറയ്ക്കുന്നത്' എന്നിരിക്കുന്നതുള്ള പക്ഷേ
കപ്പാൽ കാറ്റിൽ മീന' അന്നു മർദ്ദകയോടുകൂടി ഉണർന്നു.

സാഹിത്യസംഗ്രഹി ഇപ്പോഴത്തെ പക്ഷേ അത്ഭുത
താക്കോളെപ്പിടെ, എന്നാലുള്ള ദോഷിനാഥൻ ദോഷ
മുള്ള

കുചിട്ടു കൂടിയായ ഒരു കഥാ നായകന്റെ ഇപ്പോഴത്തെ
പ്രകൃതിയെ കീഴ്ന്നശോസത്താട് ഉപേക്ഷിക്കുന്ന ഒരു തെക്കൻ
കാറ്റൻ അദ്ദേഹം പെട്ടെന്നു വീശി. അത്രയും മേന്മയായ ക
ന്യക്കന്മാർ മുല്ല മുതലായ പുഷ്പങ്ങളുടെ പരിഭവം വേണ്ടി ആ
പ്രകാരത്തെല്ലാം പരന്നു ആ കാറ്റു വിശ്വാസ്യയുടെ ഒരു
ഉപാദേശത്തിന്റെ ഒരു കോശത്തെ, അപ്പോഴെ കവിതയെ പ
രിൽ അഴിച്ചു പരത്തി.

എന്നു ക്കു താമസമേകുന്നതെയും താക്കോൽ തത്ര
ന്ന ദോഷിനാഥൻ വീണ്ടും പറഞ്ഞു

എൻ.ജെ.എസ്.യുടെ അഭിപ്രായം ഇതിനോടടുത്തു തീർപ്പാക്കണം. പ്രസിഡൻ്റ് ജനാധിപത്യത്തിനോടും, നിയമസഭയ്ക്കോടും ഉള്ള ബന്ധം വേർതിരിക്കരുത്!

[illegible][illegible]

ഭരണാനുമതി കൈമാറ്റം പ്രതിരോധ വകുപ്പിലായിട്ടുണ്ട്. വളരെ നേരത്തെ പരിശോധന, പലതരത്തിലുള്ള വാങ്ങലുകളും, പരസ്യങ്ങളും കഴിഞ്ഞ ശേഷം ഒടുവിൽ, മനോരമ എന്ന നാടകത്തെ പരസ്യമായി, കനാലായി നാടകമായിത്തീർത്തു. ഭിക്ഷുവും അടുത്തു വന്ന തടവുകാരത്തിൽ, പാലാമൻ എന്നത്തെ നാടകത്തിലെ പ്രധാന വേഷക്കാരിയായ 'ലവംഗ'യെ പാട്ടിരുട്ടിയിട്ട്, അവളെയും കൊണ്ട് കളവൊഴുത്തു കമ്പനി മനോരമ മതിമറന്നു വല്ലാതെ വിട്ടു വിട്ടു. ആരംഭിച്ചതും നീട്ടിവെക്കുന്നതിനായിട്ടുണ്ടെന്നായിത്തീർന്നു. പുതിയ ഒരു നാടകം കണ്ടുപിടിച്ചു കൊണ്ടാമത് അത്യാവേശം കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് കഴിഞ്ഞു വന്നു. അതിനുശേഷം, ഒന്നരത്താഴ്ച, മുമ്പു നിന്നതിനെക്കാൾ പ്രാദേശികമായും തുടങ്ങുന്നതിന് ഒരു ഭിക്ഷുവും നീട്ടിയിരിക്കുന്നു. അന്നു മനോരമനാടകത്തെ ആദ്യമായി അഭിനയിച്ചു.

അന്നത്തെ വിജയം അനന്യസാധാരണവും, അവിചാരിത
വും ആയിരുന്നു. ആ വർഷമാണു ഗോപിനാഥൻ കേട്ടപ്പോൾ,
ഈ നാടകം കാണുന്നതിനുള്ള തന്റെ ഉദ്യേശ്യയെ അച്ഛൻ
നാതിന് അതാർഹം അശങ്കയായിത്തീർന്നു.

[illegible]

സൗരജ്യത്തിലും, വസ്ത്രാലങ്കാരങ്ങളുടെ ധാരിത്രിയും, കയറാക്കിയെപ്പോലെ വീളപ്പെടുന്ന മനോരമയാണ് അവളുടെ കട്ടിക്കാലത്തു ധനധാന്യങ്ങൾ വളർത്തുന്ന മിതാവിന്റെ ശ്രദ്ധയിൽ നിന്ന് അലട്ടെത്തുന്ന കടുകൊണ്ണപോയതിനാൽ, അയാൾ ബാല്യകാലം കഴിഞ്ഞു വളരെ പുതിയ ഒരു കമ്പോളത്തിലായിത്തന്നെ പുതിയതായതായ് വ്യവസായകൃഷ്ണനായിത്തീർന്നു. അയാൾ വളരെക്കാലം അനേകത്തില്ലാത്തതായും, ഒരിക്കൽ അയാളുടെ ഭാര്യ മരിക്കാത്തതിൽപ്പെട്ടു, കൈത്തൊഴിയും അയാളിൽനിന്നു തുറന്നിടത്തു കൂട്ടിക്കൊണ്ടുവന്ന തന്റെ സ്വന്തം കൈ, ചെറിയതായ അയാൾത്താൻ പലപ്പോഴും അയാളുടെ വിധാനം കൈക്കൊണ്ടു കഴിക്കുകയും ചെയ്തതായും

[illegible]

പ്രൊഫ. ജോർജ്ജ് വി. മേനോൻ

കിന്ദാലാ', എന്നു ഗർജിച്ചുകൊണ്ടു്, ഒരു ഭ്രാന്തനെപ്പോലെ അ
 ത്തിലേയ്ക്കു് ഓടിക്കയറുവാൻ തുടങ്ങി. 'അവനെ പിടിച്ചു
 പുറത്താക്കു്', എന്നു കാണികൾ എല്ലാം ഒരേ ശബ്ദത്തിൽ വി
 ദിച്ചു പറഞ്ഞു. അവനെ പിടിച്ചു നീക്കുന്നതിന്നു പൊലീസ്സു
 കാർ എത്തി. ഗോപിനാഥൻ അവക്കു വഴിപ്പെടാതെ, 'ഞാൻ
 അവനെ കൊല്ലാതിരിക്കയില്ല, എന്നു ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ടു തിരി
 ഞ്ഞിറങ്ങി. ഇതിനിടയ്ക്കു രംഗത്തിലെ തിരശ്ശിലകളെല്ലാം വീ
 ണു നാടകം അവസാനിച്ചു.

൯ ഞാൻ വീട്ടിലേക്കു പോകുന്നു

'ഹാതികളെക്കുറിച്ചു്' ഗ്രാമത്തിലെ വിദ്യാർത്ഥികളിൽ
 ആവശ്യമായിരുന്നു. ഒരിക്കൽ അവൻ ഒരു പുതിയ വിദ്യാർത്ഥി
 തോന്നി. കേവലത്തിൽ പാഠ്യം കൊടുക്കുന്നതിന്നു പഴുവക്ക
 ുതു കൊണ്ടുവന്നിട്ടുള്ള ഒരു നീണ്ട തടി അവിടെ ചുമലിൽ
 കിടന്നിരുന്നു. കുട്ടികൾ എല്ലാവരുംകൂടി ഒത്തൊരുമിച്ച് അ
 ത്തു ചവിട്ടുന്നതിന്നു ഉത്തേജ്യമായെന്നു അവൻ തീർച്ചപ്പെടു
 ത്തി തട്ടിയുടെ ഉടമസ്ഥൻ കോപിച്ചു ഗുണ്ടിയെടുക്കുന്നതു
 കണ്ടാനന്ദിക്കുന്നതിനാണു് ഇപ്പോൾ പ്രവർത്തിപ്പാൻ നിശ്ച
 യിച്ചത്. ആ അഭിപ്രായത്തെ സകലരും സമ്മതിക്കുകയും,
 അങ്ങനെ പ്രവർത്തിപ്പാൻ ഉറപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു.

ഗുണ്ടിയിൽ ആരംഭിക്കുന്നതിന്നു് അല്പം മുമ്പ്, ഹാതിക
 ളെറു പാതയെ അറയ്ക്കു്, 'മാലുൻ', അവർ നോക്കിക്കൊണ്ടു
 നില്ക്കു്, ഒരു കാക്കയും കൂടാതെയും, ആരോടും ഒന്നും പറ
 യാതെയും ആ തീർത്ഥം പിടിച്ചുകയറി, അതിന്റെ മുക
 ലുറുപ്പിന്നു കൂട്ടായ കുട്ടികൾ കറുപ്പുനേരത്തേക്കു കറ
 കറയ്ക്കുകയും ചെയ്തു. ഒരു കുട്ടി അടുത്തുവെന്ന്, മാ

[illegible]

മാലിക് അതു കേട്ട ഓരം നടിക്കാതെ, കരേണുടി ഉറപ്പിച്ചു, ഒന്നു തിരിഞ്ഞ് ഇരുന്ന്

ഈ കട്ടികളുടെ ഇടയിൽ ഹാതികൾക്കായിരുന്ന സ്ഥാനവഹിച്ചും നിലനിൽക്കേണ്ടതെങ്കിൽ അവൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം തന്നെ പ്രവർത്തിക്കണം. അല്ലെങ്കിൽ, താൻതന്നെ ഒരു ബാലസംഘത്തിന്റെ നേതൃത്വത്തിന് അർഹനാകും! പക്ഷെ, ഈ ഘട്ടത്തിൽ ഹാതികൾക്ക് കയ്യേറ്റം അവനെ സഹായിച്ചില്ല. പക്ഷൻ പറഞ്ഞപ്രകാരം പ്രവർത്തിച്ചില്ല. എന്നാൽ അവന്, തന്റെ പ്രകാശം വിശേഷിച്ചും ഒരു പ്രമോയിണിയിലൂടെയും, സ്വന്തം സമോദരനെ കൂടെ കയ്യാളുന്നതിനായിട്ട് ആക്കുന്നതും ആയ ഒരു ചുരുക്കം സൂത്രം തോന്നി വികൃതി കാട്ടുന്നതിൽ ഹാതികൾക്ക് മനോഹരം കലശലായിരുന്നു. മാത്രമല്ല, കിരണമെന്ന ആ മരത്തിൽ ഉരുട്ടുന്നതിന് അവൻ പെട്ടെന്നു കൂട്ടുകാൾ ഒരു കല്ലുകൊടുത്തു. മാത്രം കല്ലുകൾ കേട്ടു എങ്കിലും ഒട്ടും പ്രസാദം തന്റെ മുന്നിൽ കൈക്കൊണ്ട് സ്വസ്ഥമാക്കുന്നതെന്നു ഇരുന്നു. പക്ഷെ, ഈ ലോകത്തിൽ മാത്രമേ നേടാവൂ ഉത്തരവിക്കുന്ന സകലവും സാധാരണ പരമാവധി രൂപമാണ്, മാത്രം ഇക്കാര്യത്തിൽ ഒരു വീഴ്ച പറി തന്റെ പ്രവൃത്തിയിൽ ആവർത്തിക്കുന്നതും സംഭവിച്ച അവൻ തീരെ വിസ്മയിച്ചു. മാനസസ്ഥാനമാണ് ആവർത്തിക്കുന്നതാണ് അവൻ ആവർത്തിക്കുന്നില്ല.

പ്രതികളെല്ലാവരെയും ഒരുമിച്ചുവേണമെന്ന്, 'ഹെൻ', 'രണ്ട്', 'മൂന്ന്', 'ഇതാ പോയോ', 'എന്നു നിവവിട്ട് ചുറ്റുകൊണ്ട്' ആ മരത്തടി ഉള്ളപ്പോൾ തുടങ്ങി. 'പോയോ', 'എന്നു പറഞ്ഞതൊട്ടുകൂടി മരത്തടി എഴുതിക്കി മറ്റിങ്ങു അതൊട്ടുകൂടി മറയ്ക്കാനും അവന്റെ തലയ്ക്കുതൊട്ടിയും സ്ഥാനവും മാനവും എല്ലാം മാറ്റിയ്ക്കിപ്പോയി.

മാർ കട്ടി കളെല്ലാം ആറ്റോടിച്ച് കൂക്കിവിട്ടിട്ടു. എന്താൽ പറതികൾ മാത്രം അപ്പം ഭക്ഷിച്ചിട്ടില്ലാത്തതു. ഇന്ന് എന്താണാവശ്യം എന്ന് അവൻ ഉറപ്പിച്ചു. മാന്താവയലിൽ നില്ക്കുന്ന മാവൻ, വിധിയെപ്പോലെ കണ്ണുകൾക്കുതൊട്ടിയായി. ഒരു കളെല്ലാം അവൻ തൊട്ടിയായി ശബ്ദിച്ചുകൊണ്ട് ഒരുവിധം എഴുതിപ്പോകയും, ഉടനെ ഫാതികന്റെ നേക്ക് ഓടിപ്പോയി. ഒരു മാന്താവയലിലെ അവനെ അടിക്കുകയും ഇടിക്കുകയും ചെയ്യുകയും ചെയ്യുകയും, ശകാരികളെയും മറ്റും ചെയ്തു അതുകൊണ്ടൊന്നും എഴുതിപ്പോകതെ, അവൻ കരഞ്ഞുകൊണ്ടു വീട്ടിലേക്കു പോയി. ഫാതികൻ ഉദ്ദേശിച്ചിരുന്ന വിനോദനോടുകൂടിയില്ലെന്നൊക്കെ ഇല്ലാതായ അനുസ്മരിച്ചു.

'ഫാതികൻ മുഖം തുടച്ചു പഴുവക്കത്തു താണുകിടന്നിരുന്ന ഒരു മരത്തടിയിലെ അറവാണ്' ഒരു പത്രക്കൊടി എടുത്തുകൊണ്ടു ചുറ്റുകൊണ്ട്, മിത്താമനനായി സ്ഥിതിചെയ്തു പഴുവക്കയിൽ ഒരു ബോട്ടു വന്നു. നെല്ലു തലമുടിയും കറുത്ത മോട്ടിമയ്യുമുള്ള മദ്യഗ്രാഹിയനായ ഒരു പുരുഷൻ ആ വഞ്ചിയിൽനിന്നു കരയ്ക്കിപ്പോയി. മരത്തടിയിനേൽ സ്വസ്ഥനായിരിക്കുന്ന പാതികനെക്കണ്ട്, അദ്ദേഹം, 'ചക്രവർത്തിയുടെ വീടേതാണ്' എന്നു ചോദിച്ചു. താൻ കട്ടിച്ചുകൊണ്ടിരുന്ന പുരുഷന്റെ മുമ്പാകെ കട്ടിച്ചുകൊണ്ട്, 'ഇതാ- അവിടെ' എന്നു പറയുകയും അവന്റെ വയറിൽ മറുവടി പറഞ്ഞു. അവൻ എന്താ ഒരു പത്രം അയാളെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച് എടുത്തു അയാളെ

[illegible][illegible][illegible]

‘ഇല്ല അതൊരു ഉദ്യമം വേണ്ടതാണ്’ എന്ന് പറഞ്ഞു. കൂടി ചുറ്റും മറുപടി വന്നു.

മെ. വി. ബുക്ക് ഉച്ചത്തിൽ രേഖാപിടിപ്പിച്ചു.

‘ഇല്ലാത്ത’ ബോധം വേണ്ടതില്ലെന്ന്, മാതൃഭൂമിയിൽ വന്നു വരുന്ന പലരും മാതൃഭൂമിയിൽ എഴുതുന്നവർക്കു മാത്രമേ അറിയാം. അതുകൊണ്ട് മാതൃഭൂമിയിൽ എഴുതുന്നവർക്കു മാത്രമേ അറിയാം.

[illegible]

അമ്മ മാപ്പാന്റെ ഒരു അമ്മി ചെറുകിടമുറ വെളിച്ചം

[illegible][illegible]

பெரிய அளவுக்கு உயர்ந்த விலைக்கு விற்பனை செய்யப்படுகிறது.

[illegible][illegible][illegible]

2. 10. 1963

വനെ ലാളിക്കുവാൻ കളിപ്പിക്കുവാനു വാദിച്ചു. കാര്യം
സ്വാഭാവികമായും അവനില്ലാത്തതുകൊണ്ട്, എപ്പോഴും വേ
ണ്ടാത്തതിനൊക്കെ മുഖനായിരിക്കുകയും ചെയ്യും. അവൻ ഒ
രു കട്ടിയെപ്പോലെ കൊഞ്ചിപ്പറഞ്ഞാൽ ചരിയാന്യനായി എ
തിർവനെപ്പോലെ ഉറപ്പിച്ചു പറഞ്ഞാൽ അധികപ്രസംഗി
യായി. ചുരുക്കത്തിൽ, അവനെത്തുപറഞ്ഞാലും നീസെമായി
ആ പരന്നു ഒരു കട്ടിയുടെ വളർച്ചയിൽ ചമല്ലാതെല്ലാത്ത ഒ
രു കാര്യമാണ്. ദിനംപ്രതി എന്നുപോലെ, അവന്റെ ശരീ
രം പൂരിച്ചുവെട്ടു നമുക്കു ഇന്നത്തെ ഉറപ്പുകൾ നാളെ പാ
കമല്ലാതായിത്തീരുന്നു. അവന്റെ ഉള്ളയുടെ മാർഗ്ഗം ക്രമേ
ണ കറയുകയും, അതിന്നു പരുപരുപ്പു കൂടുകയും, കട്ടിത്തറ
ശക്തിയും വലിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവന്റെ മുഖത്തുനിന്നു
ചാറുന്ന ചും, കോമളതയും അസ്തമിക്കുന്നു. മുഖത്തിന്ന് ഒരു
ആകൃതിക്കേറിയ വയസ്സ് ബാല്യത്തിലെ തെരുവകളെയും, വീട്ടു
കളെയും കണ്ടിടുന്നതിന്ന് എടുപ്പും, മസ്സം ഉണ്ട്. ചു
ത്തിയും. പക്ഷിനാഡ വയസ്സായ ഒരു കട്ടി ശത്രുക്കളെല്ലാത്ത
ചെയ്യുന്ന വീഴ്ചകൾക്കു മുമ്പെത്തുമായിത്തീരുന്ന അവന്നു
തന്നെ ഈ സ്വാഭാവികമെങ്കിലും, അശേഷം സുഖകരമല്ലാ
ത്ത ഒരു പാശമാർഗ്ഗമെന്നും താനേ ഉണ്ടായിത്തീരുന്നു. ക
ന്നാമിത്തം, അവൻ മുതൽവരെയും സംസാരിക്കുമ്പോൾ നെ
കിൽ നാലുദിക്കിലും, അല്ലെങ്കിൽ തന്നെക്കുറിച്ചു തന്നെക്കുറ
ന്നു അശേഷം തൃപ്തിയോ വിശ്വാസമോ ഇല്ലാത്തതും. എ
ന്നാൽ അവന്റെ വിശ്വാസം ആയി കാണപ്പെടുന്നു.

എങ്കിലും ഈ പ്രായത്തിലാണ്, ഒരു കട്ടിയുടെ അമാ
നത്തിന്റെ അപായത്തിൽ, തന്നെ ആരെങ്കിലും ആരെങ്കില
യും, സ്നേഹിക്കുകയും ചെയ്താൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള അനുഭവം
ആഹാരം ആഹാരമായി നൽകുന്നതിന് ആവാം, പുതിയ
നന്നാണ്. അവനെ അധികമെ ആദരിക്കുകയും, മറ്റേവനെ

“... വൃന്ത”, അതായത് ആ കൂട്ടം നൃത്യം ചെയ്ത അനേകരും, താഴ്ന്നുവെട്ടുകയും ചെയ്തു. ചുരുക്കത്തിൽ, അവർ അയാളുടെ അറിയാതെത്തീർന്നു കൈ, ആരും അവനെ ചുംബിച്ചില്ല. സ്നേഹർ അവൻ കൈയെടുത്തു, അവനും, അത് അവൻ അറിയാതെത്തായി ചുംബിച്ചു. അവൻ ചുംബിച്ചപ്പോൾ അവന്റെ മലിനപ്പെട്ടതുകയേ ഉള്ള അനേകരും, സ്നേഹമുള്ളവരും കൂടി, അവനെ ശകാരിക്കുകയും ചെയ്തു, കൂടിയും ചെയ്യുന്നു. എങ്കിലും അതിനെ തെളിയിക്കാനും, അവൻ ശകാരിക്കപ്പെട്ടതായാകുന്നു, ഏകദേശം ആ കൂട്ടം ആരെ അല്ലാത്ത സ്ഥിതി.

പതിനാലു വയസ്സായ ഒരു കുട്ടിക്ക് സ്വപ്നം തന്നെയാണു് സപ്നം. മറ്റൊരു സ്വപ്നത്തിൽ അയാളിവിടെ ഒരു കുട്ടി കഴിച്ചുകൂട്ടുക എന്നതു കൊല്ലുന്നതിനു ശരിയാണ് സ്ത്രീയുടെ പ്രത്യേക കൂട്ടം പെണ്ണിടവിടുന്നതാണ് അവന്റെ ജീവിതത്തിന്റെ പരമകാര്യം. അവന്റെ അനാദരവും അദ്ദേഹമാണ് സഹിക്കാവുന്ന സമയം.

അയാൾ അമ്മായിയുടെ ഗൃഹത്തിൽ, ആ ഗൃഹത്തിലുള്ള അസംസ്കൃതമായ അറിവുകളെക്കുറിച്ചും, മറ്റുള്ളവയുടെ അറിവുകളെയും എല്ലാം അനുഭവിച്ചുകൊണ്ടും താമസിക്കുന്നു. ‘ഫാരിക്’നു പരമസങ്കടമായിത്തീർന്നു. അമ്മായി അവനോട് എന്തെങ്കിലും ഒരു പ്രവൃത്തി എടുക്കുവാൻ പറഞ്ഞാൽ അവൻ പരേതനായെന്നായി ആ പ്രവൃത്തി വേണ്ടവൻ കറുത്തുപിടിക്കുകയും ചെയ്തു. എങ്കിലും, അമ്മായി സഭാഭാഷിക്കുകയും എന്നാൽ ഉള്ളു. അവനെ അവർ ശകാരിക്കുകയും, ശരിക്കുകയും, ‘പാശ്ചാത്യ’ നോക്കുന്ന തെളിയിക്കുന്നതും, അവൻ മറ്റും അഭിഷേകിക്കുകയും ചെയ്യും.

അമ്മായിയുടെ ഗൃഹത്തിലെ, ആനുകൂല്യവും, ഉത്തരവുമായിട്ടും ആയ ജീവിതവും, അവരുടെ അനാദരവും, ഫാരി

[illegible]

വസാഹരണമായ ഒരു മനോവികാരം, സാധുവും, ബലഹീനവും, നിസ്സാരമായതും, വിരൂപാഭം, ആരു ഫാതികനെ പല്ലാതെ എളുക്കിമറിച്ച്, ആ സംഗതി ആനന്ദത്തെ അറിഞ്ഞില്ല. എങ്കിലും, അത് എപ്പോഴും അവന്റെ മനസ്സിൽ വലിയ ഒരു ഭാരമായിത്തീർന്നുകയും, കൂട്ടി അതിനെ തീരെ വശംവദനായിത്തീർക്കുകയും ചെയ്തു.

ഫാതികനെപ്പോലെ അത്ര മണ്ടനായ ഒരു കുട്ടി സ്ത്രീകളിൽ ചേരെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. ഇതനാഥൻ പല്ലയുമ്പോഴിച്ചാൽ, അവൻ 'കോട്ടുവായ' ഇടുംകൊണ്ടു മിഴിച്ചു നില്ക്കുന്നതല്ലാതെ, ഒരു വാക്കുപോലും സമാധാനം പറയാറില്ല. ഏറ്റവും വലിയൊരു ഭാരം ഫാതികന്റെ ഒരു കഴുതയെപ്പോലെ, അവൻ ഇതനാഥൻ അടിക്കുന്ന അടിയെല്ലാം നിശ്ശബ്ദമായി അനുഭവിച്ച്, കൊള്ളാ മറുക്കുക കൂടികൾ പുറത്തുപോയി കളിക്കുമ്പോൾ അയാൾ താനേ മെരുങ്ങിയായി ജനപാതിൽക്കൽനിന്നു പുറത്തു കൂടെക്കൊണ്ടു ഗൃഹാഗ്രന്ഥങ്ങളെ ആശങ്കോടുകൂടി നോക്കിക്കൊണ്ടു നില്ക്കും. വല്ല ദിവസങ്ങളുടേയും വരാനുള്ളകളിലോ, നിശ്ചിത ദിവസങ്ങളിലോ കൂടികൾ ഓടിക്കളിക്കുന്നതു കണ്ടെത്തിയാൽ അവന്റെ കരൾ പതച്ചുതുടങ്ങും. അവിടെ എത്തിക്കൂടുവാൻ ഒരു അത്യാശ ഉണ്ടാകാറില്ല.

ഒരു ദിവസം ഫാതികൻ സാമാന്യത്തിലധികം കൈയും അലക്കിയിട്ട്, 'അമ്മാമ്മ' അന്ന് എന്നാ ഇനി വീട്ടിലേക്കു പോവുക എന്നു വിചാരംബരനോട് ചോദിച്ചു.

'സ്ത്രീകൾ പൂട്ടട്ടെ, അതുപോലെ കൂടുക', എന്ന് അമ്മാമ്മ ഉത്തരം കൊണ്ടു.

പക്ഷെ, സ്ത്രീകൾ പൂട്ടുന്നതെങ്കിൽ നമ്പൂർമാരുടേതല്ല, അതിന്നിനിടെയത്ര കഴിഞ്ഞിട്ടു ചേരും.

ഒരു ദിവസം ഫാതികൻ ചരിച്ചിരുന്ന പാപ്പക്കു കാലോടുകൂടി ഉണ്ടായിരുന്നതുകൂടി, അന്നത്തെ

പാഠങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതിന്, അപര വളരെ നല്ല പാഠ്യപുസ്തകങ്ങൾ പുസ്തകകൂട്ടി ഇല്ലാത്തതല്ലെങ്കിലും കാര്യം നീക്കം ആവശ്യമായിത്തീർന്നു. ദിനപ്രതി ഇക്കോമൻ അവനെ പത്രത്തിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചു. അപരന്റെ സ്ഥിതി അത്ഭുതകരമായതായി കൂട്ടുകാരെല്ലാം അപരനെ വിട്ടുവേറിത്തുടങ്ങി. അപരനെ അപരന്റെ കടക്കുന്നതുതന്നെ അപരനായിത്തീർന്നു. അപരന്റെ അമ്മമാർക്ക് മാത്രം തന്നെ അപരനെ മറയ്ക്കുകയല്ലെങ്കിലും അധികം പരിചരിക്കുകയോ, പ്രവർത്തിക്കുകയോ ചെയ്തില്ല. ഒടുവിൽ പാഠ്യകൃത്ത് നിശ്ചിതമായിത്തീർന്നു, അമ്മായിയുടെ അടുക്കൽ ചെന്നു, പുസ്തകം വാങ്ങി വന്നുവെക്കുകയും ചെയ്തു.

അമ്മായി ഏങ്ങിയെടുത്ത്, ചുണ്ടുകുടിച്ചുകൊണ്ട് "താ
നെ ശകാരിച്ചു, 'ഏകാ കഴുതേ! നിനക്കു മാന്യത്തിൽ അങ്ങ
ച്ചുണ്ടു വീരം വാങ്ങിത്തരുവാൻ ഇവിടെ നിന്നു അടുത്ത
ജന്മം? നോക്കുപോലെ താൻ മുറിക്കുന്നതൊക്കെയും താൻ
കുടിക്കുന്നതൊന്നു വേണ്ടതല്ലാതെ കൊടുക്കുന്നതിന്" എന്ന
സാധിക്കുന്നില്ല.

അമ്മായിയുടെ ദുഷ്ടപ്രഭാവം പ്രസ്തുതം ൨ മുതൽ ൨൦൦൭ വരെ
 ഹാജരായി.

അന്നു വൈകുന്നേരം സൂര്യദീപ്തിനു വരുന്ന വഴിയിൽ
തികന്നു കയറുകയായി തലവേദനയുണ്ടായിരുന്നു കരേള
നിയും, ദേഹമാസകലം ഒരു വിറയലും തോന്നി മലർന്നു
ഒരു പുറുപ്പാടായിരിക്കുമോ എന്ന് അറുന്ന് നോക്കിയിട്ട് നോക്കി
സുഖശേഷം മുന്നാൽ തന്നെക്കൊണ്ട്, അമ്മായിക്കു നോക്കി
ബുദ്ധിമുട്ടും അസൗകര്യവും ഉണ്ടാകുമെല്ലോ, എന്താമാത്രമാണ്
അന്നു പാതികന്റെ ഭയം മുഴുവനും

ചിറററു നാളിടെ, പാതികര അവിടെ എഴുത
 ചിട്ടു അയൽപക്കത്തല്ലാം അറേ പരിചരിൽ യാതൊ

പ്രായം ഉണ്ടായില്ല. തലേന്നാൾ രാത്രി മുഴുവനും ഉറക്കോടെ ധാരാളം മഴ പെയ്തിരുന്നു. കട്ടിയെ അന്വേഷിപ്പാൻ വരത്തുപോയവരെല്ലാം ചളിപ്പുറം മടങ്ങി എത്തി. ഒട്ടവിൽ 'വിഷാംബരൻ' പൊല്ലിസ്സുസഭായം ആവശ്യപ്പെട്ടു.

അന്നു സന്ധ്യയ്ക്കു പൊല്ലിസ്സുകാരുടെ ഒരു വണ്ടി ആവീടിന്റെ പടിക്കൽ വന്നുനിന്നു. അപ്പോഴും മഴപെയ്തിരുന്നു. വഴിയിലെല്ലാം വെള്ളമുണ്ടായിരുന്നു. രണ്ടു പൊല്ലിസ്സുകാർ കൂടി ഫാതികനെ ആ വണ്ടിയിൽനിന്നു താങ്ങി എടുത്ത്, അകത്തു കൊണ്ടുവന്ന്, 'വിഷാംബരൻ'ന്റെ മുനയിൽ കിടത്തി. കട്ടിയുടെ ശരീരം മുഴുവനും നനഞ്ഞുതാലിച്ചിരുന്നു; ദേഹമെല്ലാം ചളി പുരണ്ടിരുന്നു; മുഖവും കണ്ണുമെല്ലാം പനിയുടെ ശക്തി കൊണ്ടു വല്ലാതെ രക്തവർണ്ണമായിരുന്നു; കൈകാലുകളെല്ലാം വിറച്ചുംകൊണ്ടിരുന്നു. 'വിഷാംബരൻ' കട്ടിയെ താൻതന്നെ താങ്ങിയെടുത്ത്, അകത്ത് ഒരു മുറിയിലേക്കു കൊണ്ടുപോയിക്കിടത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ അവനെ കണ്ടപ്പോൾ, 'എന്തൊരു അപദ്രവമാണ്! ഈ ചെക്കൻ കാരണമായിട്ട്? എന്തെല്ലാമൊരു ബുദ്ധിമുട്ടാണ്! അവനെ വീട്ടിലേയ്ക്കു പറഞ്ഞുവെച്ചുക്കരുതേ?', എന്നു നിഷ്കാരുണമായി വിഷാംബരനോടു ചോദിച്ചു.

'ഫാതികൻ' അവളുടെ വാക്കുകൾ എല്ലാം കേട്ടു. അവൻ നന്നെ ബുദ്ധിമുട്ടി ഇപ്രകാരം ഉറക്കു പറഞ്ഞു: 'അമ്മാ! ഞാൻ വീട്ടിലേക്കു പോവുകയായിരുന്നു. അവൻ എന്നെ പിടിച്ചുവലിച്ചു വീണ്ടും ഇവിടെ കൊണ്ടുവന്നിട്ട്'.

പനിയുടെ ശക്തി വലിച്ചു സന്നിധായി. അന്നു രാത്രി മുഴുവനും കട്ടി ബോധരഹിതനായിരുന്നു. വിഷാംബരൻ വെളുത്ത വരുത്തി. ഫാതികൻ കണ്ണുകൾ തുറന്നു. പനികൊണ്ട്, ആ ദൃഷ്ടികൾ രക്തപോലെ ഇരുന്നു. അവൻ മുറിയുടെ മുകൾഭാഗത്തേക്കു നോക്കി ആരോടെന്നില്ലാതെ, ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു: - 'അമ്മാ! സ്ത്രീ പൂട്ടൽ ഇനിയും ആയില്ലേ! എനിക്കു വീട്ടിലേക്കു പോകരുതേ!'

വിഷാംബരൻ, സ്വന്തം കണ്ണുകളിൽനിന്ന് അശ്രുക്കളെ അഴുക്കു തുടച്ചുനീക്കി. ഫാതികന്റെ നീണ്ടുപടച്ച തീപോലെ ചുട്ടുള്ള കൈകൾ സ്നേഹത്തോടുകൂടി എടുത്തു തലോടിക്കൊണ്ടു താത്രി മുഴുവനും കട്ടിയുടെ സമീപത്തുതന്നെ കഴിച്ചുകൂട്ടി. കട്ടി പിന്നെയും എടുക്കല്ലോ! ഓരോന്നു പറയുവാൻ തുടങ്ങി. ഒടുവിൽ അവന്റെ ശബ്ദത്തിന്നു ശക്തി കൂടി. അവന്റെ മനസ്സിൽ ഭയപരിഭ്രമങ്ങൾ ഉള്ളതായി തോന്നി. 'അമ്മേ! എന്റെ അമ്മേ! അയ്യോ! എന്നെ ഇഷ്ടിക്കുന്ന അടിക്കരുതേ. അമ്മേ! ഞാൻ പറയുന്നതു നേരാണ്'. എന്നിങ്ങിനെ അവൻ ചിലകുതല്ലാം പുറത്തു കേൾക്കത്തക്കവണ്ണം പറഞ്ഞു.

പിറേറടിവസം കറേണത്തെയ്യും 'ഫാതിക'നു നല്ല സുബോധമുണ്ടായിരുന്നു. അവൻ മുറിയുടെ നാലുപുറവും പരിതരികൊണ്ടു നോക്കി. ആരെയോ കാത്തുകൊണ്ടു കിടക്കുകയാണെന്നു തോന്നി. ഒടുവിൽ ഇറ്റുപാദംഗത്തോടുകൂടിയെന്നു പോലെ, അവൻ തല ചവിട്ടു നിരാശയോടുകൂടി കിടന്നു. ചുമരിന്റെ ഭാഗത്തേക്കു തിരിഞ്ഞുകിടന്ന്, ഉച്ചത്തിൽ, ഭീശ്വരമായി, ഒന്നു നിശ്വാസിച്ചു.

കട്ടിയുടെ മനോഹതികൾ വിഷാംബരനു നല്ലപോലെ മനസ്സിലായി. അദ്ദേഹം തല കനിച്ചു കട്ടിയോട്, 'ഫാതീ! ഞാൻ നിന്റെ അമ്മയ്ക്കു് ആരെ അയച്ചിട്ടുണ്ട്. ഇപ്പോൾ വരും', എന്നു പറഞ്ഞു.

പകൽ അങ്ങിനെ കഴിഞ്ഞുകൂടി. വൈദ്യൻ വളരെ പരസാരോടുകൂടി, കട്ടിയുടെ കാര്യം അല്പം അപകടത്തിലാണെന്ന്, അഭിപ്രായപ്പെട്ടു.

ഫാതികൻ ഓരോന്നെല്ലാം ഉറക്കെ വിളിച്ചുപറയുവാൻ തുടങ്ങി. 'ആ- തോത്- നോക്ക- അവിടെ പതിനെട്ടടി താഴ്ന്നുണ്ട്! ആ- കുറി നോക്ക- അവിടെ താഴ്ന്നു ഇരുപത്തിനാലടിയുണ്ട്!' പൂഴിയിൽ കപ്പൽക്കാർ ആഴം നോക്കി കുറിക്കുന്ന

തു കട്ടി ധാരാളം കണ്ട ശീലിച്ചിട്ടുണ്ടായിരുന്നു. കപ്പലിനു നോക്കി വെള്ളമുണ്ടാ എന്നു അവർ പലപ്പോഴും അഭിപ്രായപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇപ്പോൾ അവൻ തന്നെ— ഫാതികൻ തന്നെ— നിലയില്ലാത്ത ഒരു മോശാസമുദ്രത്തിന്റെ ആഴം നിണ്ണൽ വാൻ ഉത്സാഹിക്കുകയായിരുന്നു. ആ സമുദ്രത്തെ അഭിമുഖീകരിച്ച് കപ്പൽക്കാർ ആരാണ്!

അന്ന്, ഉച്ച കഴിഞ്ഞപ്പോഴേക്കും ഫാതികന്റെ അമ്മ, വല വഴുലിക്കാറ്റിന്റെ വേഗത്തോടുകൂടി, ഫാതികൻ കിടക്കുന്ന അകത്തുവെച്ചു. ഭ്രാന്തിയെപ്പോലെ അങ്ങമിടും നോക്കിയും, അവിടേയും ഇവിടേയും മുട്ടിയും, അവൾ ഉറക്കെ കരയുവാൻ തുടങ്ങി.

വിഷാംബരൻ അവളെ സമാധാനപ്പെടുത്തുവാൻ കഴിയാതെ ശ്രമിച്ചു. എങ്കിലും, അവൾ മോശാലസ്യത്തോടു കൂടി കട്ടിയുടെ കിടപ്പുമേൽ വീണുകൊണ്ട്, 'രാമനേ! എന്റെ മോശനേ! ഫാതി!' എന്നിങ്ങനെ നിലവിളിച്ചുതേയുമ്പോൾ.

ഫാതികന്റെ അനിയത്തിത്തക്കായിരുന്ന ചെട്ടികളെപ്പോലും പലപ്പോൾ കര നോക്കത്തക്ക ശരിയല്ല. കയ്യിട്ടിക്കൊണ്ട്, കാഴ്ചയിലുള്ളതും മറ്റും നിലയ്ക്കും. 'ഐ' എന്നൊരു ശബ്ദം അവൻ പുറപ്പെടുവിച്ചു.

അവന്റെ അമ്മ വീണ്ടും 'രാമനേ! ഫാതി! എന്റെ മോശനേ!' എന്നു വിളിച്ചുകൊണ്ടു കരഞ്ഞു.

ഫാതി പതുക്കെ അവന്റെ തല ചവിട്ടു. അവൻ ആ കരയും കണ്ടറിഞ്ഞതായി തോന്നിയില്ല. ഒട്ടുമിക്ക, 'അമ്മേ! സ്ത്രീകളുടെ ആയി. ഞാൻ വിട്ടിപ്പോയ പോകുന്നു' എന്നു ആരോടെന്നില്ലാത്തവണ്ണം അവൻ ജീനസ്സാത്തിൽ പറഞ്ഞു. അവന്റെ സ്വർഗ്ഗചെട്ടികളും അവസാനിച്ചു.

